Iktató szám: NGM/4824-52/2017

JELENTÉS

A NEMZETGAZDASÁG 2016. ÉVI MUNKAVÉDELMI HELYZETÉRŐL

Összeállította: Nemzetgazdasági Minisztérium

Munkavédelmi Főosztály

Melléklet:

Minisztériumok és önálló szervezetek beszámolóinak összefoglalója

Budapest, 2017. szeptember

Jóváhagyom:

Varga Mihály

nemzetgazdasági miniszter

NEMZETGAZDASÁGI MINISZTÉRIUM MINISZTER

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS 4

2. A MUNKABALESETEK ALAKULÁSA 4

2.1. A MUNKABALESETEK SZÁMÁNAK ALAKULÁSA 4

2.1.1. A munkabalesetek megyék szerinti alakulása 6

2.1.2. A munkabalesetek nemzetgazdasági ágak szerinti alakulása 6

2.1.3. A foglalkoztatottakra vonatkozó munkabaleseti gyakorisági mutatók 7

2.1.4. A munkabaleseti ráták megyék szerinti alakulása 8

2.1.5. A munkabaleseti ráták nemzetgazdasági ágak szerinti alakulása 9

2.2. A MUNKABALESETEK MUNKÁLTATÓI KIVIZSGÁLÁSÁVAL KAPCSOLATOS TAPASZTALATOK 9

3. A FOGLALKOZÁSI MEGBETEGEDÉSEK, FOKOZOTT EXPOZÍCIÓS ESETEK KIVIZSGÁLÁSA ÉS ALAKULÁSA 9

3.1. A MUNKAVÉDELMI HATÓSÁGHOZ BEJELENTETT FOGLALKOZÁSI MEGBETEGEDÉS GYANÚK ÉS FOKOZOTT EXPOZÍCIÓS ESETEK 9

3.2. AZ ELFOGADOTT ÉS NYILVÁNTARTÁSBA VETT FOGLALKOZÁSI MEGBETEGEDÉSEK, ÉS FOKOZOTT EXPOZÍCIÓS ESETEK 10

4. A FOGLALKOZÁS-EGÉSZSÉGÜGYI ALAPSZOLGÁLATOK ÉS SZAKELLÁTÓ HELYEK ÉVES TEVÉKENYSÉGE 13

5. AZ NGM MUNKAVÉDELMI FŐOSZTÁLYA ÉS A MUNKAVÉDELMI HATÓSÁGOK TEVÉKENYSÉGE 15

5.1. JOGSZABÁLY-ELŐKÉSZÍTÉSI TEVÉKENYSÉG 15

5.1.1. Törvényi szintű szabályozás 15

5.1.2. Rendeleti szintű szabályozás 16

5.2. EGYÉB SZABÁLYOZÁS, IRÁNYMUTATÁS 17

5.3. A MUNKAVÉDELEM NEMZETI POLITIKÁJA 17

5.4. A MUNKAVÉDELMI HATÓSÁGOK HATÓSÁGI TEVÉKENYSÉGE 22

5.4.1. A munkavédelmi hatósági ellenőrzések és intézkedések számának alakulása 22

5.4.2. Célvizsgálatok, társhatósági ellenőrzések 23

5.4.3. A közérdekű és panaszbejelentések kivizsgálása 24

5.4.4. Utóellenőrzések 25

5.4.5. A munkáltatók írásbeli tájékoztatás kérésére vonatkozó határozati intézkedések 25

5.4.6. Előre bejelentett ellenőrzések tapasztalatai 25

5.4.7. Az ellenőrzések egyéb tapasztalatai 25

6. AZ ELLENŐRZÉSEK FŐ ÁGAZATI TAPASZTALATAI 27

6.1. ÉPÍTŐIPAR 27

6.2. MEZŐGAZDASÁG, ERDŐGAZDÁLKODÁS 29

6.3. FELDOLGOZÓIPAR 31

6.4. GÉPIPAR 34

6.5. SZOLGÁLTATÓIPAR 35

6.6. EGÉSZSÉGÜGYI, SZOCIÁLIS ELLÁTÁS 39

6.7. OKTATÁS 40

7. AZ EGYÉNI VÉDŐESZKÖZ ELLÁTÁS ÉS HASZNÁLAT 40

8. AZ ÁNTSZ ORSZÁGOS TISZTIFŐORVOSI HIVATAL MUNKAHIGIÉNÉS ÉS FOGLALKOZÁS-EGÉSZSÉGÜGYI FŐOSZTÁLY ÁLTAL VÉGZETT MUNKAVÉDELMI KUTATÁS ÉS TUDOMÁNYOS MUNKA 41

9. A MUNKAVÉDELMI TANÁCSADÓ SZOLGÁLAT MŰKÖDÉSE 42
10. MUNKAVÉDELEM ÉS BIZTONSÁGTECHNIKA SZAKLAP 43
11. NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK 43
MELLÉKLET: MINISZTÉRIUMOK ÉS ÖNÁLLÓ SZERVEZETEK BESZÁMOLÓINAK ÖSSZEFOGLALÓJA 46
1. Belügyminisztérium 46
2. Emberi Erőforrások Minisztériuma 47
3. Földművelésügyi Minisztérium 49
4. Honvédelmi Minisztérium 49
5. Igazságügyi Minisztérium 50
6. Külgazdasági és Külügyminisztérium 50
7. Miniszterelnökség 51
8. Nemzetgazdasági Minisztérium 51
9. Nemzeti Fejlesztési Minisztérium 52
10. Államadósság Kezelő Központ 52
11. Európai Támogatásokat Auditáló Főigazgatóság 53
12. Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóság 53
13. Magyar Államkincstár 54
14. Magyar Bányászati és Földtani Hivatal 54
15. Nemzeti Adó- és Vámhivatal 55
16. Nemzeti Akkreditáló Hatóság (NAH) 55
17. Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal és a Szakképzési Centrumok 55
18. Országos Egészségbiztosítási Pénztár 57
19. Országgyűlési Őrség 58
20. Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala 58
21. A Munkavédelmi Bizottság Munkavállalói Oldal véleménye a nemzetgazdaság 2016. évi munkavédelmi helyzetéről 59
22. A Munkavédelmi Bizottság Munkaadói Oldal véleménye a nemzetgazdaság 2016. évi munkavédelmi helyzetéről 60

1. Bevezetés

A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Mvt.) 14. § (1) bekezdés e) pontja értelmében a munkavédelem irányításának keretében állami feladat a nemzetgazdaság munkavédelmi helyzetének évenkénti áttekintése és a megállapítások nyilvánosságra hozatala. Az állami foglalkoztatási szerv, a munkavédelmi és munkaügyi hatóság kijelöléséről, valamint e szervek hatósági és más feladatainak ellátásáról szóló 320/2014. (XII. 13.) Korm. rendelet 6. § a) pontja szerint a foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter látja el az Mvt. 14. §-ában meghatározott állami irányítási feladatokat. A Nemzetgazdasági Minisztérium Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 1/2015. (I. 21.) NGM utasítás alapján a Munkaerőpiacért és Képzésért Felelős Államtitkárságon belül működő Munkavédelmi Főosztály készíti el a nemzetgazdaság munkavédelmi helyzetéről szóló jelentés szövegtervezetét.

A jelentés tartalmazza a 2016. évre vonatkozóan a gazdasági környezet és a munkafeltételek alakulását a Nemzetgazdasági Minisztérium (a továbbiakban: NGM) Munkavédelmi Főosztálya (2017. január 12. előtt: Munkafelügyeleti Főosztály) és a megyei kormányhivatalok – munkavédelmi hatósági feladatokat ellátó – munkavédelmi ellenőrzési osztályainak (a továbbiakban: munkavédelmi hatóság) tapasztalatai alapján. Az egyes nemzetgazdasági ágazatokért felelős minisztériumok és önálló szervezetek részjelentéseit a jelentés melléklete tartalmazza.

A jelentés tervezetét országos érdekegyeztetés keretében a munkavállalók, a munkáltatók érdekképviseleti szervezetei és a Kormány képviselőiből álló Munkavédelmi Bizottság 2017. június 20-i plenáris ülésén megtárgyalta és elfogadta.

2. A munkabalesetek alakulása

2.1. A munkabalesetek számának alakulása

A munkavédelmi helyzet értékelésének egyik legfontosabb mutatója a munkabalesetek számának alakulása.

Az NGM Munkavédelmi Főosztálya által készített munkabaleseti nyilvántartás alapja a tárgyévre vonatkozó, 3 munkanapot meghaladó keresőképtelenséggel járó munkabalesetek munkabaleseti jegyzőkönyvön történő munkáltatók általi bejelentése. A munkáltatók a munkabaleset helyszíne szerinti területileg illetékes munkavédelmi hatósághoz küldik meg a munkabaleseti jegyzőkönyveket, amelyek feldolgozása alapján történik a munkabalesetek statisztikai elemzése[1]. Fontos megjegyezni, hogy a halálos munkabalesetek esetén akár 30%-os különbség is adódhat a munkabalesetek bekövetkezésének tényleges időpontja, valamint a munkabaleseti jegyzőkönyvek feldolgozásának időpontja szerinti adatok között, amit figyelembe kell venni a tendenciák elemzésekor. A munkabaleseti jegyzőkönyvek beküldési idejének eltolódása a hosszabb kivizsgálási időből és a jogviták elhúzódásából adódik. A részletes elemzésekhez szükséges adatok a munkavédelmi hatóság részére megküldött és

[1] Nem tartalmazza a jelentés azokat a baleseteket, amelyek

- nem minősülnek munkabalesetnek: szabadidős „munkabalesetek"; nem szervezett munkavégzés során bekövetkezett sportbalesetek; mást nem foglalkoztató egyéni vállalkozót, „segítő családtagot" munkavégzés közben ért balesetek; a sérültet a lakásáról (szállásáról) a munkahelyére, illetve a munkahelyéről a lakására (szállására) menet közben érő balesetek, kivéve, ha a baleset a munkáltató saját vagy bérelt járművével történt;
- munkabalesetnek minősülnek, azonban kivizsgálásuk nem tartozik a munkavédelmi hatóság hatáskörébe [az Mvt. 86. § (1) bekezdés d) és e) pontjai alapján a bányászati tevékenységgel összefüggő, illetve – többek között – a honvédségi szervezeteknél, a rendvédelmi szerveknél, a nemzetbiztonsági szolgálatoknál„ az Országgyűlési Őrségnél és az önkormányzati tűzoltóságnál bekövetkezett munkabalesetek];
- 1-3 munkanap munkakieséssel jártak, ezért a munkabaleseti jegyzőkönyvet a munkavédelmi hatóság részére nem kellett megküldeni.

feldolgozott munkabaleseti jegyzőkönyvekből nyerhetők, ezért a kimutatásban ezek szerepelnek. A munkabaleseti jegyzőkönyvek adatai alapján az *összes munkabaleset számában* a 2012. óta tartó emelkedő tendencia nem változott. Ennek az egyik oka, hogy a munkabalesetekkel kapcsolatos szabályok szigorodtak. Az Mvt. módosításának eredményeként növekedett azon munkáltatók száma, ahol kötelezővé vált a munkavédelmi képviselők választásának megtartása. Az Mvt. alapján a munkáltatónak biztosítania kell a munkavédelmi képviselő részvételét a munkabalesetek kivizsgálásában. A munkabaleset kivizsgálása munkabiztonsági szaktevékenységnek minősül. A szigorúbb munkavédelmi szabályozás alapján a munkáltatóknak nehezebb a baleseteket eltitkolni. A munkabalesetek növekvő tendenciájának másik oka a foglalkoztatottság jelentős bővülése ebben az időszakban. A Központi Statisztikai Hivatal adatai szerint, míg 2012-ben 3 827 200 fő dolgozott Magyarországon, addig 2016-ban ez a szám 4 351 600 fő volt.

Az összes munkabaleset számának alakulását az ***1. számú ábra*** mutatja.

1. számú ábra

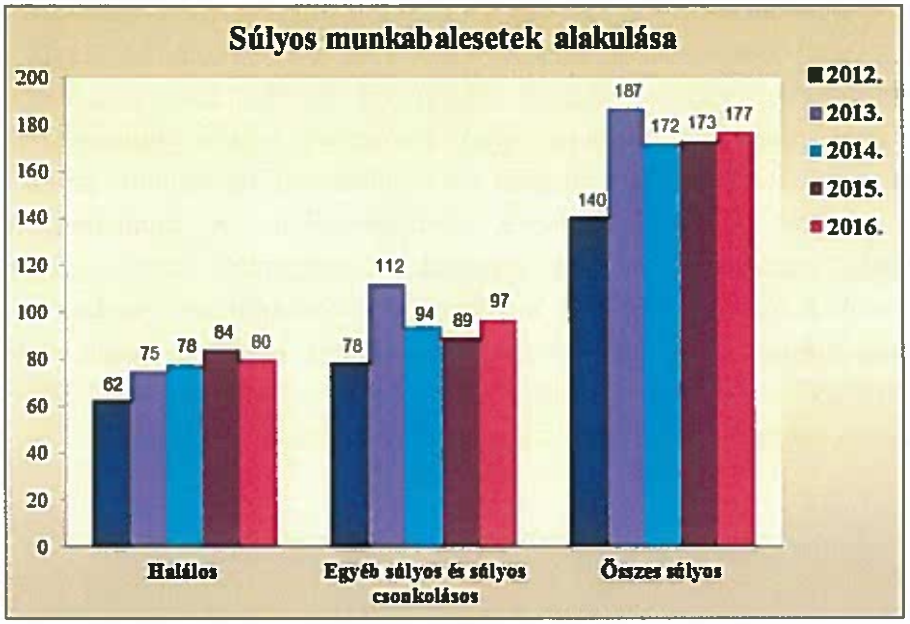

Az elmúlt 5 év adataira visszatekintve, a *súlyos munkabalesetek száma* 2013-ban a korábbi évhez képest emelkedett, majd visszaesést követően ismét csekély mértékű emelkedést mutatott, amely 2016. évben is folytatódott.

A *halálos munkabalesetek számá*ban 2012-től 2015-ig növekvő tendencia volt megfigyelhető, a tavalyi évben azonban kevesebb halálos eset következett be.

A súlyos munkabaleset számának alakulását a ***2. számú ábra*** mutatja.

2. számú ábra

2.1.1. A munkabalesetek megyék szerinti alakulása

A legtöbb munkabaleset 2016. évben – a korábbi évekhez hasonlóan – Budapest Fővárosban (3759), Pest megyében (2443), Győr-Moson-Sopron megyében (1429), Borsod-Abaúj-Zemplén megyében (1421) történt.

A legtöbb súlyos munkabaleset Budapest Fővárosban (súlyos: 23, ebből halálos: 7), Pest megyében (súlyos: 15, ebből halálos: 7), Heves megyében (súlyos: 15, ebből halálos: 6), Jász-Nagykun-Szolnok megyében (súlyos: 12, ebből halálos: 4) történt.

Összességében a súlyos munkabalesetek száma 10 megyében növekedett, 7 megyében csökkent a korábbi évhez képest, 3 megyében pedig változatlan maradt. A halálos munkabalesetek száma tekintetében 8 megyében növekedés, 7 megyében csökkenés volt tapasztalható, míg 5 megyében nem volt változás.

2.1.2. A munkabalesetek nemzetgazdasági ágak szerinti alakulása

2016. évben a *Feldolgozóipar* (8625), a *Szállítás, raktározás* (2928) és a *Kereskedelem, gépjárműjavítás* (2636) nemzetgazdasági ágazatokban történt a legtöbb munkabaleset, ami összefüggésbe hozható azzal a ténnyel, hogy az ezen ágazatokban dolgozó munkavállalók száma a legmagasabb Magyarországon.

A munkabalesetek fele a *Feldolgozóipar*ban (37%), a *Humán-egészségügyi, szociális ellátás*ban (7%), a *Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat* ágazatban (4%), és az *Építőipar*ban (3%) következett be, ennek megfelelően a munkavédelmi hatóság továbbra is kiemelten vizsgálja ezeket az ágazatokat.

A súlyos munkabalesetek – a korábbi 5 évhez képest változatlanul – a *Feldolgozóipar* (súlyos: 35, ebből halálos: 10), az *Építőipar* (súlyos: 34, ebből halálos: 16), a *Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat* (súlyos: 25, ebből halálos: 18) és a *Szállítás, raktározás* (súlyos: 22, ebből halálos: 13) ágazatokban következtek be a legnagyobb számban.

E négy ágazatból a *mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat ágazatban* (12-ről 25-re) emelkedett a súlyos munkabalesetek száma a korábbi évhez képest, míg a *feldolgozóiparban* (40-ről 35-re), az *építőiparban* (40-ről 34-re) és a *szállítás, raktározásban* (31-ről 22-re) csökkent.

A halálos kimenetelű munkabalesetek 59%-a a kiemelt ágazatokban történt *(Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat:* 23%, *Építőipar:* 20%, *Feldolgozóipar:* 13%, *Humán-egészségügyi, szociális ellátás:* 3%), emellett a nem kiemelt ágazatok közül a *Szállítás, raktározás* területét (16%) kell megemlíteni.

2.1.3. A foglalkoztatottakra vonatkozó munkabaleseti gyakorisági mutatók

A munkabalesetek abszolút számai mellett indokolt a foglalkoztatottakra vetített munkabaleseti mutatókat (rátákat) is értékelni. A viszonyítási alap az összes munkabaleset esetében 1 000 fő munkavállaló, a halálos munkabalesetek esetében 100 000 fő munkavállaló.

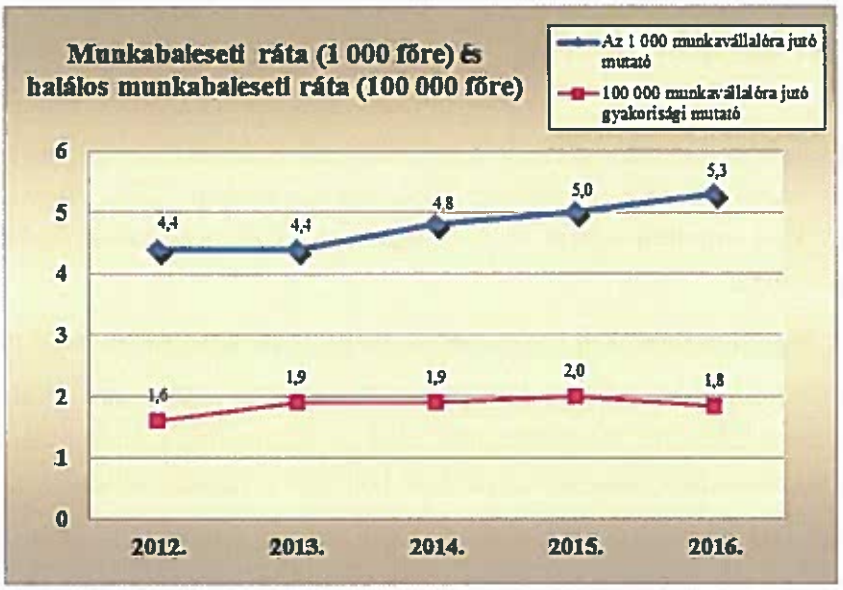
A munkabaleseti ráta az elmúlt öt évben 4,4-ről 5,3-ra emelkedett, 2016-ban 0,3 volt a növekedés a korábbi évhez képest. A halálos munkabaleseti ráta az elmúlt öt év alatt szintén növekedett 1,6-ról 1,8-ra, azonban tavaly 0,2-es csökkenés volt tapasztalható.

A ***3. számú ábra*** adatai az országos munkabaleseti rátákat, míg a ***4. számú ábra*** azok tendenciáját mutatja.

3. számú ábra

Év	Összes munkabaleset	Az 1 000 munkavállalóra jutó munkabalesetek száma	Halálos kimenetelű munkabaleset	100 000 munkavállalóra jutó halálos munkabalesetek száma	Foglalkoztatottak száma *(KSH adat)*
2012.	17 025	4,4	62	1,6	3 877 900
2013.	17 222	4,4	75	1,9	3 938 400
2014.	19 661	4,8	78	1,9	4 100 840
2015.	21 088	5,0	84	2,0	4 210 500
2016.	23 027	5,3	80	1,8	4 351 637

4. számú ábra

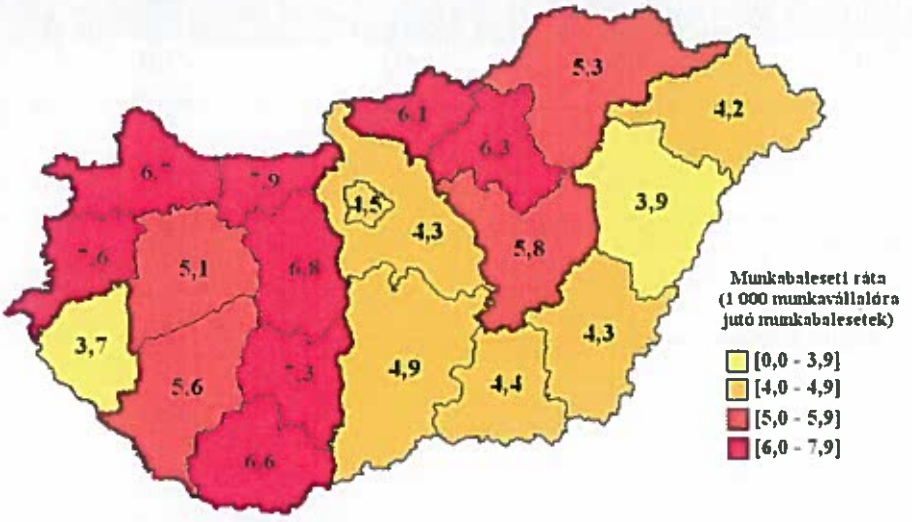

2.1.4. A munkabaleseti ráták megyék szerinti alakulása

A munkabalesetek megyék szerinti alakulását tekintve tavaly az 1 000 munkavállalóra jutó munkabaleseti ráta Komárom-Esztergom megyében (*7,9*), Vas megyében (*7,6*), Tolna megyében (*7,3*), Fejér megyében (*6,8*) és Győr-Moson-Sopron megyében (*6,7*) volt a legmagasabb. A legalacsonyabb munkabaleseti ráta Zala megyében (*3,7*) és Hajdú-Bihar megyében (*3,9*) fordult elő.

A munkabaleseti ráták megyék szerinti alakulását az ***5. számú ábra*** mutatja.

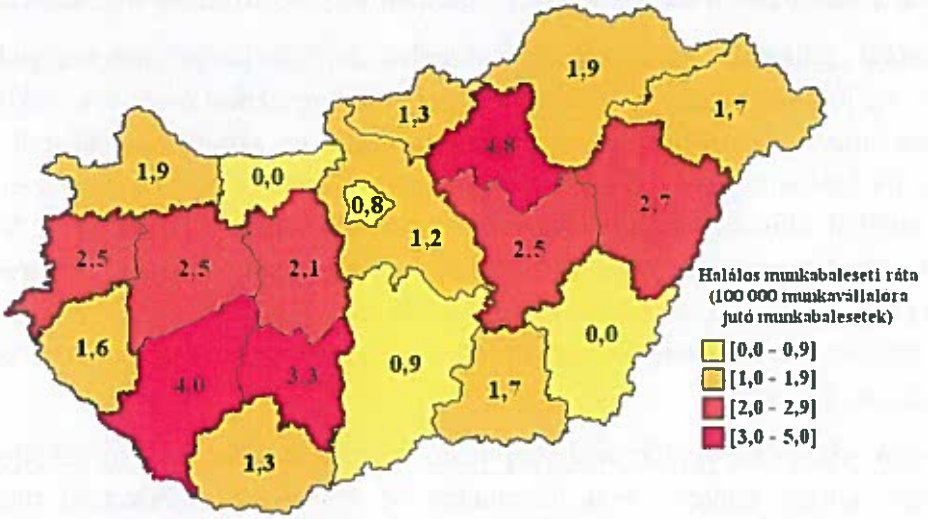
5. számú ábra

A 100 000 munkavállalóra jutó halálos munkabaleseti ráta Heves megyében (*4,8*), Somogy megyében (*4,0*) és Tolna megyében *(3,3)* volt a legmagasabb, míg a legalacsonyabb Békés és Komárom-Esztergom megyében (*0*), továbbá Budapest Fővárosban (*0,8*) és Bács-Kiskun megyében (*0,9*) volt.

A halálos munkabaleseti ráták megyék szerinti alakulását a ***6. számú ábra*** mutatja.

6. számú ábra

2.1.5. A munkabaleseti ráták nemzetgazdasági ágak szerinti alakulása

Az 1 000 munkavállalóra jutó munkabaleseti ráta nemzetgazdasági ágak szerinti alakulását tekintve *a Vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladék-gazdálkodás, szennyeződés-mentesítés* ágazatban volt a legmagasabb (*15,5*), amit a *Szállítás, raktározás* (*10,6*) és a *Feldolgozóipar* ágazat követett (*9,6*).

A 100 000 munkavállalóra jutó halálos munkabaleseti ráta a *Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat* ágazatban volt a legmagasabb (*8,3*), de az *Építőipar (5,8)*, a *Vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladék-gazdálkodás, szennyeződés-mentesítés* (*5,0*) és a *Szállítás, raktározás* (*4,7*) ágazatokban is jóval átlagon felüli volt.

2.2. A munkabalesetek munkáltatói kivizsgálásával kapcsolatos tapasztalatok

A munkabalesetek munkáltatók általi kivizsgálásával kapcsolatos tapasztalatok az elmúlt évek során érdemben nem változtak. Az Mvt. módosítása értelmében azonban 2016. július 8. napjától már valamennyi munkabaleset kivizsgálása munkabiztonsági szaktevékenységnek minősül, azaz munkavédelmi szakember bevonásával kötelező a kivizsgálást lefolytatni. Ennek eredményeképpen a balesetek okainak feltárása még hatékonyabbá válhat, és a munkáltató megfelelő megelőző intézkedést tud tenni a hasonló balesetek megelőzése érdekében.

A munkavédelmi hatóság az eltitkolt munkabalesetekről jellemzően a sérült munkavállaló bejelentése, a rendőrség vagy az Országos Egészségbiztosítási Pénztár (2017. január 1-től Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő) megkeresése kapcsán szerez tudomást.

3. A foglalkozási megbetegedések, fokozott expozíciós esetek kivizsgálása és alakulása

3.1. A munkavédelmi hatósághoz bejelentett foglalkozási megbetegedés gyanúk és fokozott expozíciós esetek

(*Jelen fejezet a munkavédelmi hatóság vizsgálati tapasztalatait tartalmazza.*)

2016. évben a munkavédelmi hatósághoz 401 foglalkozási megbetegedés gyanú és 176 fokozott expozíció gyanús eset került bejelentésre, melyeket a munkavédelmi hatóság az NGM Munkavédelmi Főosztálya orvos tanácsadóinak bevonásával vizsgált ki. A kivizsgálások dokumentumai az ÁNTSZ Országos Tisztifőorvosi Hivatal Munkahigiénés és Foglalkozás-

egészségügyi Főosztályához (a továbbiakban: munkahigiénés és foglalkozás-egészségügyi szerv) kerültek továbbításra a teljes körűség és szakmai megalapozottság elbírálása céljából.

Nemzetgazdasági ágazatok szempontjából vizsgálva a foglalkozási megbetegedés gyanús esetek 39,4%-a a feldolgozóipar területéről érkezett, mely ágazatból évről évre fokozatosan nő a bejelentések aránya. 2016-ban a humán-egészségügyi és szociális ellátásból érkezett a második legtöbb bejelentés, azaz a bejelentések 22,9%-a. Ezek döntően a nagyszámú tömeges fertőzéses esetekből adódtak, úgymint calicivírus, rotavírus, scabies, Hepatitis A. A bányászati ágazatból a bejelentett esetek 20,9%-a érkezett, elsősorban Baranya megyéből. Ezek az esetek jellemzően az egykori bányászok évtizedekkel korábbi expozíciójából adódó, de most kialakult, vagy diagnosztizált megbetegedések. Az elmúlt évek tapasztalatai alapján ezen bejelentések száma fokozatosan csökken.

Kóroki tényezők vizsgálata alapján megállapítható, hogy a korábbi évekkel ellentétben 2016. évben biológiai kóroki tényező miatt jelentették be a legtöbb foglalkozási megbetegedés gyanút, az összes eset 40,4%-át. Ezt követik a korábbi éveket vezető kémiai kóroki tényező miatti bejelentések, mely az összes eset 28,8%-át teszik ki. Fizikai kóroki tényező, nem optimális igénybevétel, továbbá pszichoszociális és ergonómiai tényezők miatt azonos arányban jelentettek be foglalkozási megbetegedés gyanút, az összes eset 15,4%-át.

2016. évben a fokozott expozíciós esetek 75,6%-át zaj, 24,4%-át vegyi anyag (ólom, benzol, toluol, nikkel, króm) miatt jelentették be.

3.2. Az elfogadott és nyilvántartásba vett foglalkozási megbetegedések, és fokozott expozíciós esetek

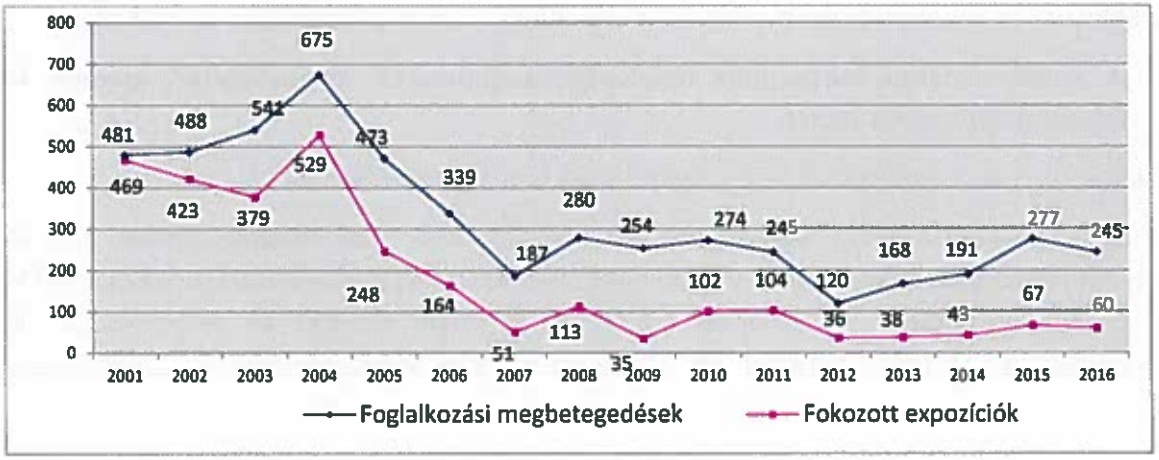
(A munkavédelmi hatóság által kivizsgált és a munkahigiénés és foglalkozás-egészségügyi szerv által szakmailag is megalapozottnak talált, 2016. évben elfogadott esetek elemzése.)

A munkahigiénés és foglalkozás-egészségügyi szerv 2016-ban 245 foglalkozási megbetegedést (mérgezést) vett nyilvántartásba, szemben a 2015. évvel, amikor a nyilvántartásba vett esetek száma 277 volt. Az esetek 69%-a járt keresőképtelenséggel, 2015-ben ez az arány közel azonos volt.

A regisztrált fokozott expozíciós esetek száma is csökkenést mutatott a 2015. évhez képest. A csökkenés mértéke 10%.

A foglalkozási megbetegedések és a fokozott expozíciós esetek számának 2001-2016 közötti alakulását a *7. számú ábra* mutatja.

7. számú ábra

Nemzetgazdasági áganként vizsgálva a legtöbb foglalkozási megbetegedés – a korábbi évtől eltérően – az egészségügyi és szociális ellátás területén (az összes megbetegedés 42%-a, 104 eset), valamint a feldolgozóiparban (31%, 76 eset) lett nyilvántartásba véve. Az egészségügyi és szociális ellátás területéről nyilvántartásba vett esetek jelentős része biológiai kóroki tényezők által okozott egyéb betegségek csoportjába tartozó megbetegedés volt (77%, 80 fő).

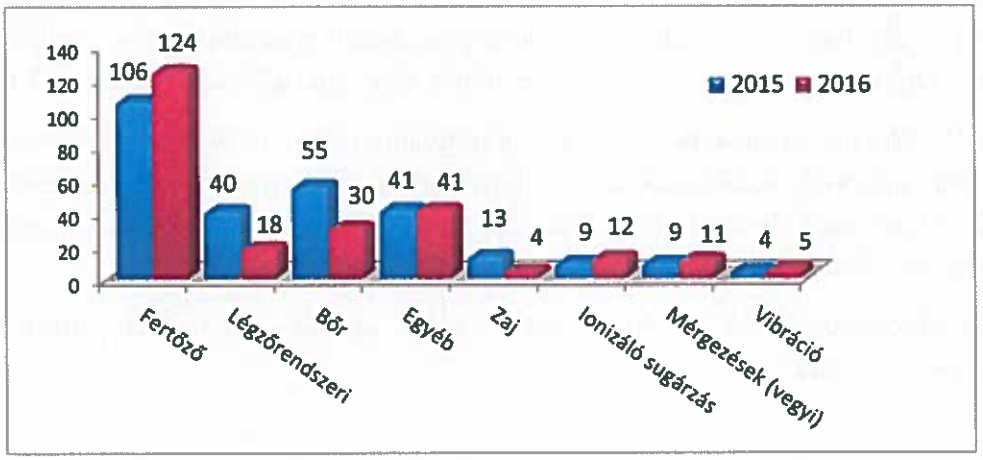
2016-ban 2 halálos kimenetelű foglalkozási megbetegedés fordult elő, míg 2015. évben 3 eset lett nyilvántartásba véve. Az egyik esetben a munkavállalót egészségügyi gázmesteri képesítés nélkül kártevőirtó munkakörben foglalkoztatták, a másik esetben a munkavállaló erdőművelő tevékenységet végzett. A halálos kimenetel mindkét esetben a túlzott munkahelyi hőexpozíció következménye volt, bekövetkezésük időpontjában III. fokú hőségriadó volt érvényben. Mindkét munkavállaló súlyos, idült alapbetegségekben szenvedett, amely a hőguta kialakulásának kockázatát jelentősen növelhette.

Tömeges, azaz egy időben, azonos munkahelyen, legalább 5 fő munkavállalót érintő foglalkozási megbetegedés 6 esetben került regisztrálásra. A tömeges előfordulású esetekben összesen 67 fő munkavállaló betegedett meg. 2015-ben 6 eset fordult elő, 76 fő megbetegedettel.

A nyilvántartásba vett foglalkozási megbetegedések között – kórformák szerinti előfordulásukat tekintve – a korábbi évhez hasonlóan 2016-ban is a fertőző betegségek állnak az első helyen, második helyre az egyéb csoportba sorolt megbetegedések (pl. mozgásszervi betegségek) kerültek. Ezeket követik a bőrbetegségek, valamint a légzőrendszeri megbetegedések.

A foglalkozási megbetegedések főbb kórformák szerinti esetszámait 2015-2016 évben a ***8. számú ábra*** mutatja.

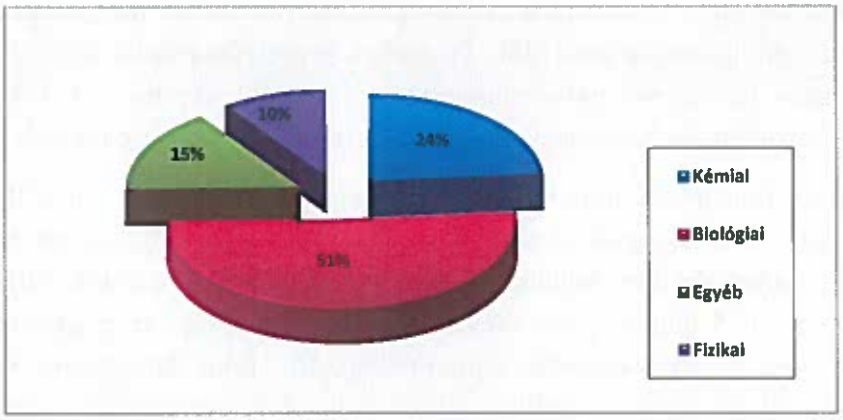
8. számú ábra

A kórformák nemek szerinti megoszlását elemezve megállapítható, hogy a nők aránya a bőrbetegségek (80%) és a fertőző megbetegedések (61%) között a legnagyobb, míg a férfiak aránya a zaj okozta halláskárosodások, a vegyi eredetű mérgezések, a vibráció okozta megbetegedések (100-100%), valamint a légzőszerveket érintő kórképek (94%) között a legmagasabb.

A foglalkozási megbetegedések kóroki tényezők fő csoportjai szerinti megoszlását 2016. évben a ***9. számú ábra*** mutatja.

9. számú ábra

A munkahigiénés és foglalkozás-egészségügyi szerv 2016-ban 124 foglalkozási eredetű fertőző megbetegedést vett nyilvántartásba, számuk az előző évhez képest 17%-kal növekedett. A fertőző megbetegedések 25%-a zoonózis volt.

A foglalkozási bőrbetegségek közül 30 eset került elfogadásra, 45%-kal kevesebb, mint az azt megelőző évben. A regisztrált foglalkozási bőrbetegségek mindegyikét vegyi anyagok okozták.

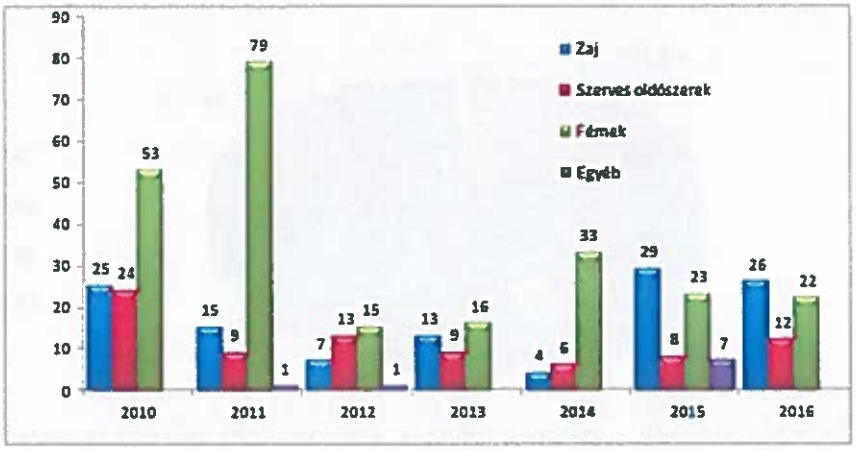
2016. évben 41 olyan eset került elfogadásra, mely ergonómiai kóroki tényező és nem optimális igénybevétel hatására vezethető vissza, vagy a munkavégzéssel, foglalkozással kapcsolatos egyéb megbetegedésnek tekinthető. Ezek száma ugyanannyi, mint 2015-ben. Legnagyobb esetszámban változatlanul az ágyéki gerinc porckorong tehermozgatás által okozott betegségei (az összes eset 24%-a), valamint a csontok, ízületek, izmok, inak túlzott, illetve egyoldalú igénybevétele által okozott betegségek kerültek elfogadásra (az összes eset 24%-a).

2016. év során 12 ionizáló sugárzás által okozott rosszindulatú daganatos megbetegedés került elfogadásra. Emellett 5 munkavállaló helyileg ható vibráció okozta megbetegedése és 4 munkavállaló foglalkozási eredetű halláskárosodása került nyilvántartásba vételre. 2015-ben ugyanezen megbetegedések száma vibráció esetén 4, míg halláskárosodás esetén 13 fő volt.

2016-ban 60 fokozott expozíciós eset került a nyilvántartásba, 10%-kal kevesebb, mint 2015-ben. Az ipari ágazatok közül csak a feldolgozóiparból történt bejelentés. Az esetek 57%-át kémiai kóroki tényezők okozták, 43%-át zaj okozta. A kémiai kóroki tényezők okozta fokozott expozíciós esetek száma a korábbi évhez képest 11%-os csökkenést mutat.

A fokozott expozíciós esetek kóroki tényezők szerinti számát a 2010-2016 közötti években a ***10. számú ábra*** mutatja.

10. számú ábra

4. A foglalkozás-egészségügyi alapszolgálatok és szakellátó helyek éves tevékenysége

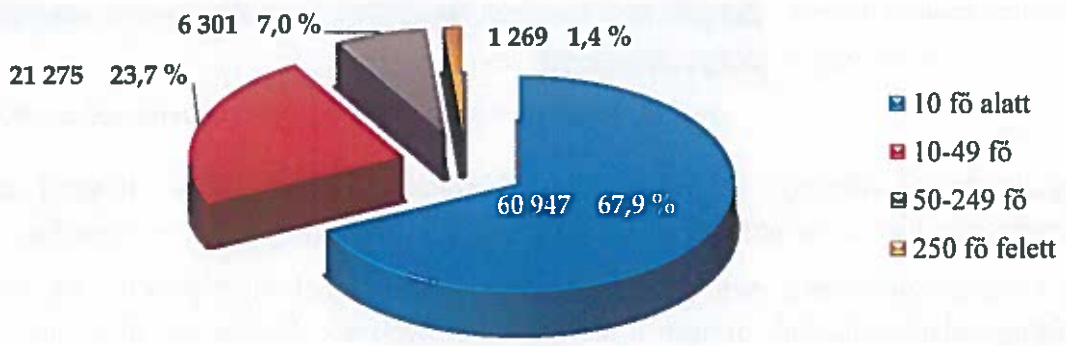
2016. évben 2 643 orvos – köztük 2 234 foglalkozás-orvostan (korábban: üzemorvostan) szakképesítésű orvos – dolgozott a foglalkozás-egészségügyi alapszolgálatokban. Az összes orvos 84,5%-a rendelkezett a szükséges szakorvosi képzettséggel. A foglalkozás-egészségügyi alapszolgálatokban tevékenykedő foglalkozás-egészségügyi szakápolók és egyéb szakdolgozók száma 4 140 fő.

Az ellátott munkavállalói létszám 2 240 502 fő volt, ami 2,8%-kal több mint az előző évben.

Az ellátott gazdasági egységek száma 89 792 volt, ami 5,7%-kal kevesebb a korábbi évhez viszonyítva.

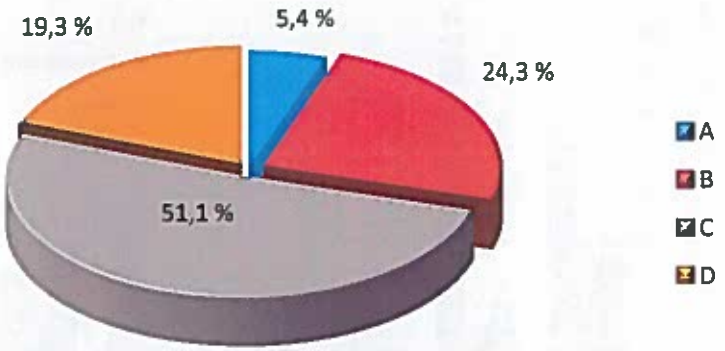
Az ellátott gazdasági egységek számát és a létszám-kategória szerinti megoszlását a ***11. számú ábra*** mutatja.

11. számú ábra

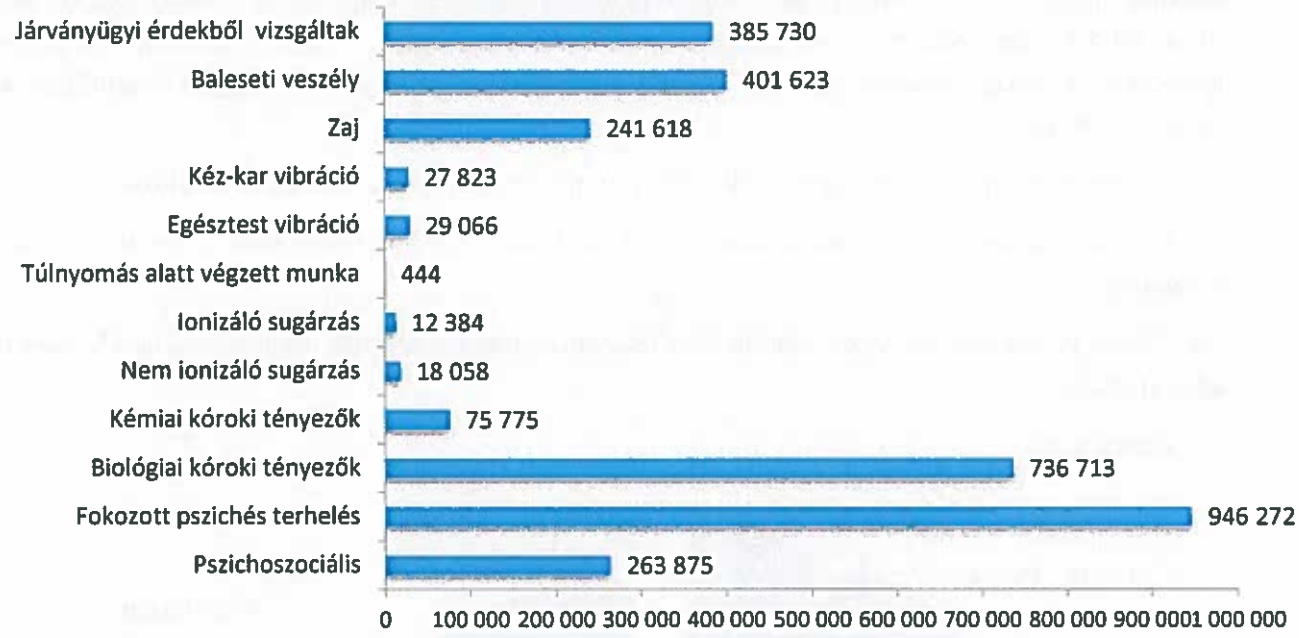
Az ellátott munkavállalók foglalkozás-egészségi osztályok szerinti megoszlását a ***12. ábra*** mutatja.

12. számú ábra

A munkahelyi kóroki tényezők hatásának kitettek (exponáltak) számát és azok megoszlását a *13. számú ábra* mutatja.

13. számú ábra

A foglalkozás-egészségügyi alapszolgálatok 2016-ban a munkahelyi megterhelés és igénybevétel meghatározása érdekében 30 850 munkaegészségügyi vizsgálatot végeztek.

Az egészségfejlesztő tevékenység népegészségügyi jelentőségének megfelelően a foglalkozás-egészségügyi alapszolgálatok orvosai 7 821 egészségmegőrző előadást tartottak, amelyeken 120 832 munkavállaló vett részt.

A foglalkozás-egészségügyi alapszolgálatok összes forgalma 3 281 637 eset volt, mely magában foglalja az alkalmassági vizsgálatokon, a foglalkozási megelőző/gondozói tevékenységben részt vettek, valamint a sürgősségi és az egyéb ellátás adatait.

2016-ban összesen 2 180 409 alkalmassági vizsgálatot végeztek, melyből 1 396 831 vizsgálatra a foglalkozási megbetegedések és a munkabalesetek megelőzését szolgáló időszakos munkaköri alkalmassági vizsgálatok keretében került sor. A munkavállalókat a foglalkozás-egészségügyi alapszolgálatok 47 702 esetben részesítettek munkakörhöz kötött védőoltásban.

Kiemelésre érdemes a szolgálatok megelőző, gondozói tevékenysége, hiszen a munkaköri alkalmasságot befolyásoló idült betegségek (szív- és érrendszeri, anyagcsere, légzőrendszeri betegségek stb.) miatt 387 010 munkavállalót gondoztak.

A foglalkozási és a foglalkozással összefüggő betegségek felkutatására irányuló népegészségügyi szűrővizsgálati esetszám 392 773 volt.

A foglalkozás-egészségügy szolgáltatás keretében a jogszabály szerinti alapellátás mellett a foglalkozás-egészségügyi szakellátóhelyek éves tevékenységük során összesen 117 000 esetben végeztek speciális vizsgálatokat.

5. Az NGM Munkavédelmi Főosztálya és a munkavédelmi hatóságok tevékenysége

5.1. Jogszabály-előkészítési tevékenység

Az NGM Munkavédelmi Főosztálya 2016. évben is több munkavédelmet érintő új és módosított jogszabályt véleményezett, működött közre az elkészítésükben.

5.1.1. Törvényi szintű szabályozás

Átfogó felülvizsgálat keretében módosítási javaslat készült az Mvt. vonatkozásában. Az Mvt. módosítása egyrészt reagált a munkavédelemre vonatkozó főbb jogszabályok rendszerében felmerült szabályozási igényekre (pl. pontosításra kerültek az összehangolási kötelezettségre, a veszélyes munkafolyamatokra, veszélyforrások elleni védekezésre, vagy a szervezett munkavégzésre vonatkozó rendelkezések), másrészt szükségessé vált jogalkotási szinten is lépéseket tenni reagálásként a munkabalesetek számának változására, a tendenciák hosszú távú befolyásolására.

Ennek keretében az Mvt. módosítása után munkabiztonsági szaktevékenységnek minősül minden munkabaleset kivizsgálása, valamint a munkáltatónak meg kell teremtenie a foglalkozás-egészségügyi szolgáltatást nyújtó orvos részvételének lehetőségét a munkabalesetek kivizsgálásában. Súlyos munkabaleset esetén a foglalkozás-egészségügyi szolgálat bevonása kötelező. Lényeges és garanciális szabálynak tekinthető, hogy a munkabaleset munkáltató általi kivizsgálásával kapcsolatban a hatósághoz forduló munkavállaló bejelentése alapján az eljárást a hatóság hivatalból folytatja le. Jelentős változás, hogy a munkavédelmi képviselő választásának szabályai a módosítást követően kiterjednek a kisebb, már 20 foglalkoztatotti létszámmal működő munkáltatókra is, továbbá nem csak a munka törvénykönyve hatálya alá tartozó munkavállalók esetén érvényes az előírás. A munkavállaló által megvalósított munkavédelmi szabálysértés megállapíthatóságát az Mvt. módosítása során hatályba lépett közigazgatási bírság jogintézménye biztosítja. Ezzel ismét szankcionálni lehet nemcsak a munkáltatói, hanem a munkavállalói munkavédelmi szabályszegéseket is. Az Mvt. módosítása 2016 nyarától, valamint őszétől hatályba lépett, egyes rendelkezések azonban csak 2017. január 1-jétől hatályosak.

Több esetben került sor munkavédelmet is érintő törvény tervezet véleményezésére. Az NGM Munkavédelmi Főosztálya olyan hangsúlyos jogterületeket szabályozó tervezetekről fejtette ki álláspontját, mint a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény, az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény, illetve a közigazgatási perrendtartás kodifikációja.

5.1.2. Rendeleti szintű szabályozás

2016. év folyamán több munkavédelmi jogszabály tervezete és módosítása készült el, amelyek vagy hatályba léptek, vagy jelenleg egyeztetés, kihirdetés alatt állnak és amelynek vagy előkészítésében vagy véleményezésében vett részt az NGM Munkavédelmi Főosztálya.

- A 33/2016. (IX. 8.) NGM rendelet módosította a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 5/1993. (XII. 26.) MüM rendeletet, mely elsősorban a munkabaleseti jegyzőkönyvre vonatkozó szabályokat érintette és összefüggésben állt az Mvt. fent említett módosításával.
- Új jogszabályként megalkotásra került a munkaeszközök és használatuk biztonsági és egészségügyi követelményeinek minimális szintjéről szóló 10/2016. (IV. 5.) NGM rendelet, mely az azonos című 14/2004. (IV. 19.) FMM rendeletet váltotta fel. Az új rendelet szerkezete a 2009. szeptember 16-i, 2009/104/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek való megfelelést szorosabb szolgálja.
- A 18/2016. (VI. 9.) NGM rendelettel módosításra került az ipari alpintechnikai tevékenység biztonsági szabályzatáról szóló 11/2003. (IX. 12.) FMM rendelet. Elsősorban definíciók, továbbá a tevékenység végzésének műszaki, személyi feltételei vonatkozásában történt pontosítás.
- A központi hivatalok felülvizsgálatával és a járási (fővárosi kerületi) hivatalok megerősítésével, valamint az egységes elektronikus ügyintézési rendszer kialakításával kapcsolatban több ágazati, munkavédelmi tartalmú jogszabály is módosításra került a 62/2016. (XII. 29.) NGM rendelet alapján. Ennek keretében kiemelendő, hogy több ágazati munkavédelmi tárgyú miniszteri rendelet is lehetővé tette ezzel a módosítással, hogy a jövőben a munkáltatók elektronikus úton, egyszerű formanyomtatvány használatával tegyenek eleget bejelentési kötelezettségüknek a munkavédelmi hatóság felé.
- Technikai jellegű módosításnak tekinthető a központi hivatalok felülvizsgálatával és a járási (fővárosi kerületi) hivatalok megerősítésével összefüggő egyes kormányrendeletek módosításáról szóló 379/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet, mely módosította a munkavédelmi bírság mértékére és kiszabására vonatkozó részletes szabályokról szóló 273/2011. (XII. 20.) Korm. rendeletet.
- Előkészület alatt áll az építési munkahelyeken és az építési folyamatok során megvalósítandó minimális munkavédelmi követelményekről szóló 4/2002. (II.20.) SzCsM-EüM együttes rendelet módosítása.
- Előkészület alatt áll az egyéni védőeszközök megfelelőségét értékelő szervezetek kijelölésének, tevékenységének, valamint ellenőrzésének különös szabályairól szóló 17/2013. (VI. 4.) NGM rendelet módosítása.
- Az NGM Munkavédelmi Főosztály kifejtette álláspontját több munkavédelmet is érintő rendelet-tervezettel kapcsolatosan is, pl.: a földművelésügyi miniszter 8/2016. (II. 11.) FM rendelete, mely módosította az Erdészeti Biztonsági Szabályzat kiadásáról szóló 15/1989. (X. 8.) MÉM rendeletet.

5.2. Egyéb szabályozás, iránymutatás

Az NGM Munkavédelmi Főosztálya módszertani útmutatókkal és tájékoztatókkal segítette az egységes munkavédelmi hatósági feladatok ellátását.

- Módszertani útmutatók:
- a munkavédelmi hatósági eljárásban alkalmazandó közigazgatási bírság kiszabásának rendjéről;
- a saját tervezésű célvizsgálat és akcióellenőrzés eljárási rendjéről;
- a munkabalesetek hatósági vizsgálatához.

- Tájékoztatók a teljesség igénye nélkül:
- a munkavédelmi érdekképviselet, érdekegyeztetés egyes kérdéseiről;
- a távmunka munkavédelmi és munkajogi megítéléséről;
- a fizikai tényezők (elektromágneses terek) hatásának kitett munkavállalókra vonatkozó minimális egészségi és biztonsági követelményekről szóló 33/2016. (XI. 29.) EMMI rendelet alkalmazásáról; továbbá az Európai Bizottság útmutatójáról az elektromágneses terekről szóló 2013/35/EU irányelv végrehajtásának megkönnyítése érdekében;
- a II. fokú hőségriasztás elrendelésével kapcsolatos munkáltatói teendőkről; valamint a hőség munkavállalókra gyakorolt kedvezőtlen hatásaival és a szükséges megelőző intézkedésekkel kapcsolatban;
- a nevelési-oktatási intézmény működési engedélyének kiadásával kapcsolatos eljárás során, az intézményben folytatandó munka szakszerű megszervezéséhez szükséges munkavédelmi feltételek vizsgálatáról;
- az építőgép-kezelő jogosítványok 2015.12.31. utáni érvényességéről.

A módszertani útmutatók a munkavédelmi hatóság tevékenységét hivatottak segíteni, így azok a munkavédelmi hatóság intranet felületén kerültek elhelyezésre. A tájékoztatók zömében mindenki számára elérhetőek a munkavédelmi hatóság online felületén a www.ommf.gov.hu honlapon.

5.3. A Munkavédelem Nemzeti Politikája

A Kormány a 1581/2016. (X. 25.) Korm. határozat szerint megtárgyalta és jóváhagyta a Munkavédelem Nemzeti Politikáját (a továbbiakban: MNP). Az új munkavédelmi politika célja, hogy hatékonyan járuljon hozzá a munkakörülmények fejlesztéséhez, a munkavállalók munkavégző képességének megőrzéséhez, az egészségben eltöltött életévek növeléséhez, egyben Magyarország versenyképességének fejlesztéséhez. Az MNP 2016-2022-ig határozza meg a hazai munkavédelem prioritásait, összhangban az Európai Unió aktuális, a munkahelyi biztonsággal és egészségvédelemmel kapcsolatos 2014-2020 közötti stratégiájával. Az MNP öt fő feladatot tűz ki, melyeken belül számos alpont is meghatározásra került.
Az MNP-ben megfogalmazott feladatok eredményes végrehajtása érdekében 2016-ban az alábbi előrelépések valósultak meg:

A vállalkozások versenyképességének fejlesztése

Az MNP stratégiájában egyik kiemelt cél, hogy a KKV-k minél inkább képessé váljanak hatékony és valós kockázat megelőzési intézkedések alkalmazására. Ehhez nyújt segítséget többek között a munkavédelmi feladatokat támogató ingyenes online eszközök bevezetésének

támogatása, melynek végrehajtását támogatja „A munkahelyi egészség és biztonság fejlesztése" című GINOP-5.3.4-16 valamint a „Jogszerű foglalkoztatás fejlesztése" elnevezésű GINOP-5.3.7-VEKOP-17 projekt.

A GINOP-5.3.4-16 projekt esetében a pályázatok beérkeztek, a felhívás meghirdetésekor a támogatásra rendelkezésre álló tervezett keretösszeg összesen 2 milliárd Ft. A program céljának elérése ágazati megközelítéssel, munkavállalói és munkáltatói érdekképviseleti szervezetek együttműködésével valósul meg. Az ágazat specifikus online munkavédelmi eszközök és munkaegészségügyi online módszerek kidolgozása és közzététele – melyek munkabiztonsági és munkaegészségügyi szaktevékenységek fejlesztését, támogatását segítik a különböző gazdasági ágazatokban – a projekt során pályázható tevékenységként jelenik meg.

A hatékony munkahelyi egészségvédelmi és biztonsági irányítási rendszer kialakításának ösztönzését ez a projekt szintén támogatja. A munkavédelmi minőségbiztosítás, a Munkahelyi Egészségvédelmi és Biztonsági Irányítási Rendszer (a továbbiakban: MEBIR) közvetlen hatással van a munkakörülményekre, de alkalmazása nem kötelező, így eddig jellemzően csak a tőkeerős vállalkozások vezették be. A munkavállalók biztonsága nem függhet kizárólag a munkáltató anyagi helyzetétől, ezért a MEBIR bevezetésének támogatásával szélesebb munkavállalói csoportok is magasabb szintű biztonsághoz juthatnak. A MEBIR bevezetésének célja a biztonságos és egészséges munkahely megteremtése azáltal, hogy következetesen azonosítják és kezelik az egészségi és biztonsági kockázatokat, csökkentik a balesetek előfordulási valószínűségét és javítják a cég munkavédelemmel kapcsolatos általános teljesítményét. A projekt felhívásban a MEBIR bevezetésének ösztönzése, támogatása (állapotfelmérés, fejlesztés) a munkáltatóknál választható, önállóan nem támogatható tevékenységként került meghatározásra.

A vállalkozások versenyképességének fejlesztése területén a jól bevált gyakorlatok ismertetését, cseréjének ösztönzését is szükséges támogatni. A vállalkozások munkavédelmi célú fejlesztési eredményeinek megosztása hozzásegíti a kisebb, tapasztalatlanabb vagy kezdő vállalkozásokat saját munkakörülményeik fejlesztéséhez. Ezen feladat megvalósítását támogatják az előzőekben nevesített projektek.

A helyes gyakorlat megosztásához is kapcsolódik az EU-OSHA Fókuszpont tevékenysége, melyet Magyarországon a Nemzetgazdasági Minisztérium Munkafelügyeleti Főosztálya működtet. 2016. október 27-én az EU-OSHA 2016-2017. évi "Egészséges munkahelyet minden életkorban!" című kampányához kapcsolódó konferencia került megrendezésre Budapesten. A konferenciát Cseresnyés Péter munkaerőpiacért és képzésért felelős államtitkár nyitotta meg. Az eseményen a Helyes Gyakorlat Díj pályázat keretében a magyarországi győztes pályázatok kihirdetése és bemutatása is megtörtént. Az elismerő okleveleket dr. Simon Attila István helyettes államtitkár adta át.

2016. december 2-án a Duna Dráva Cement Művek váci gyárában munkavédelmi oktatóközpont átadása és bemutatása zajlott a beszállítók számára. Az átadó ünnepségen számos munkavédelmi tárgyú előadás hangzott el. Az NGM Munkavédelmi Főosztályának munkatársai is részt vettek az ünnepségen és tartottak előadást is. A munkáltatónál működő „jó gyakorlat" az NGM által kiadott Munkavédelem és Biztonságtechnika című lapban is publikálásra kerül.

A társadalombiztosítás baleset-biztosítási ága kialakításának célja a munkakörülmények fejlesztésére irányuló megfelelő munkáltatói ösztönző rendszer, mely révén javulhatnak a munkakörülmények, csökkenhet a munkahelyi balesetek, foglalkozási megbetegedések száma, ezáltal nőhet a vállalkozások versenyképessége. A GINOP-5.3.7-VEKOP-17 projekt tervének

kidolgozása megtörtént, melyben egyik hangsúlyos elem a társadalombiztosítás baleset-biztosítási ág kialakítási koncepciójának elkészítése. A projekt esetében a munkakörülmények fejlesztésére szolgáló forrás összesen 3,8 milliárd Ft.

A munkavállalók munkavégző képességének megőrzése

Nemzetközi kutatások adatai alapján a betegség miatt kieső és elveszített munkanapok mintegy 50-60%-ának hátterében a pszichoszociális kóroki tényezők és annak negatív egészségi következményei állnak (forrás: EU-OSHA). A pszichoszociális kockázatokra visszavezethető munkahelyi hiányzások csökkentésére kidolgozott módszereknek a munkabalesetek és foglalkozási megbetegedések előfordulásának csökkenését kell elérni. A feladat végrehajtását támogatja a „Munkavállalók mentális egészségének fejlesztése" című GINOP 5.3.9-17 és a GINOP-5.3.7-VEKOP-17 projekt is. A projektek pályázati koncepciója 2016-ban elkészült. A témakörrel kapcsolatos hazai és nemzetközi szakirodalom áttanulmányozása, az aktuális kutatási témák és azok eredményeinek összegzése az NGM Munkavédelmi Főosztályán megkezdődött.

A foglalkozási eredetű mozgásszervi megbetegedések és daganatos megbetegedések foglalkozási eredetének megítélésére irányuló kutatások ösztönzése és a kutatási eredmények népszerűsítése elnevezésű feladat végrehajtását támogatja szintén a GINOP-5.3.7-VEKOP-17 projekt. A munkavégző képesség megőrzése érdekében a munkában töltött életévek szükségszerű emelése, valamint korunk fejlődésével együtt járó új típusú megterhelések hatásai miatt az egészségkárosító hatások csökkentése elengedhetetlen.

Az új ergonómiai módszerek kidolgozásának ösztönzése és támogatása című feladat végrehajtásához a GINOP-5.3.4-16 valamint a GINOP-5.3.7-VEKOP-17 projekt szintén nyújt támogatást.

Munkavédelmi képzés, oktatás

A munkavédelmi szakemberek kötelező továbbképzési rendszerének és adatbázisának kidolgozása elnevezésű feladat a szakemberek ismereteinek folyamatos szinten tartását és fejlesztését célozza meg. Mindezek miatt szükséges a munkavédelmi szakemberek kötelező rendszeres továbbképzése oly módon, hogy a továbbképzésen való részvétel feltétele legyen a foglalkozás folytatásának.

A munkavédelemre a munkahelyek kémiai biztonságára vonatkozó ismeretek bővítése az oktatásban elnevezésű feladat célja a megelőzés-tudatos szemlélet formálása. Ágazatonként és ezen belül szakmánként szükséges megalapozni a munkavédelmi képzések és oktatások alapanyagait.

A sérülékeny csoportba tartozó, valamint az atipikus foglalkoztatási formákkal érintett munkavállalókat érintő foglalkozási kockázatok csökkentése érdekében ismeretanyagok összeállítása és célzott eljuttatása szükséges az érintett munkáltatókhoz.

Az előzőekben nevesített feladatok a GINOP-5.3.7-VEKOP-17 projekttel összhangban valósulnak meg, mely feladatokat érintő koncepciók kidolgozása 2016-ban megtörtént.

Tájékoztatás, kommunikáció

Az NGM Munkavédelmi Főosztály gondozásában az NGM negyedéves rendszerességgel jelenteti meg a „Munkavédelem és Biztonságtechnika" elnevezésű szakfolyóiratot, mely hasznos tájékoztatást, új ismereteket nyújt munkavédelmi kérdésekkel foglalkozó szakemberek

számára többek között műszaki, biztonságtechnikai, munkaegészségügyi, jogi, szabályozási és szervezési témakörben.
Az NGM Munkavédelmi Főosztály részt vett az EU-OSHA 2016-2017. évi "Egészséges munkahelyet minden életkorban!" c. kampány tájékoztató anyagainak (kampány útmutató, NAPO film) magyar nyelvű változatainak elkészítésében és az anyagok terjesztésében EU-OSHA rendezvények során.
Az NGM Munkavédelmi Főosztály munkavédelem állami tájékoztató rendszerének működtetésével rendszeresen, időszerű és szakszerű információkat juttat el különösen a KKV-k és a mikrovállalkozások részére. Mindez éves szinten közel 8.000 kérdés megválaszolását jelenti.
2016. november 16-17-én személyes munkavédelmi tanácsadás valósult meg kétnapos emberierőforrás-menedzsment szakkiállításon a Personal Hungary szervezésében.
2016. október 27-én a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem-en tartott munkavédelmi konferencián hivatalosan bejelentésre került az "Együttműködés a Munkahelyek Biztonságáért" partnerségi program, melynek célja az önkéntesen jogkövető vállalkozások elismerése, velük történő együttműködés.
2016. december 19-én a munkavédelmi érdekképviselet, érdekegyeztetés egyes kérdéseiről szóló, Munkavédelmi Bizottság által készített tájékoztatást és ajánlást az NGM Munkavédelmi Főosztály a külső honlapján publikálta.
2016. december 9-én megkezdődött a „Fókuszban a mezőgazdaság – első a munkavégzés biztonsága" című 2017-2018. évi országos, munkavédelmi tartalmú kommunikációs kampányának előkészítése.
2016. november 30-án az NGM Munkavédelmi Főosztály a honlapján közzé tette „a fizikai tényezők (elektromágneses terek) hatásának kitett munkavállalókra vonatkozó minimális egészségi és biztonsági követelményekről szóló 33/2016. (XI. 29.) EMMI rendelet" megjelenésével kapcsolatos tájékoztatását.

Munkavédelmi kutatás, fejlesztés

A statisztikai adatgyűjtés és információs bázis fejlesztését támogatja a tervezett GINOP-5.3.7-VEKOP-17 projekt. Cél a munkabalesetek európai statisztikája (ESAW) adatgyűjtésének pontosítása a lefedettség, a megbízhatóság, az összehasonlíthatóság és az időszerűség javítása. Ezen túl megoldást kell találni arra, hogyan javítható a foglalkozási megbetegedések bejelentésének aránya. A fejlesztés során az aktuális nemzetközi információk, statisztikai adatok gyűjtése, értékelése szükséges a feladat megfelelő végrehajtása érdekében.
A GINOP-5.3.7-VEKOP-17 projekt a klímaváltozás munkavállalókat érintő hatásai kutatásának ösztönzését is támogatja. A kutatás célja a munkavállalóknál a klímaváltozás következményeként potenciálisan kialakuló lehetséges egészségkárosodások (megbetegedések) számbavétele és elemzése. Ezen túl a projekt a munkavállalók átlagéletkorának emelkedése, az újonnan felmerülő kockázatok hatásainak elemzését szintén támogatja. A demográfiai változások miatt megoldást kell találni arra, hogy miként lehet az idősebb dolgozók fizikai és lelki egészségét megőrizni. Az új vegyi anyagok használata, az új technológiai megoldások térhódítása, a megváltozott munkaképességű munkavállalókat és az egyéb sérülékeny csoportba tartozó munkavállalókat érintő kockázatok külön figyelmet és célzott fellépést igényelnek.
A munkavédelmi hatóság és a helyi érdekképviseleti szervek, valamint a nemzetközi munkavédelmi szervezetek közötti együttműködés fejlesztése szükséges. Ennek érdekében 2016. november 4-én az NGM Munkavédelmi Főosztály munkatársa előadást tartott az

Egészséges Városok Magyar Nyelvű Szövetsége felkérésére az Egészséges Városok Magyar Nyelvű Szövetsége XXVIII. szimpóziumán, "Egészséges városok, egészséges munkahelyek, egészséges emberek" címmel Szombathely városában.
2016. november 18-án előadás került megtartásra az "MFTK" Munkabiztonsági, Foglalkozás-egészségügyi, Tűz- és Környezetvédelmi Egyesület konferenciáján "Munkavédelem a bírósági ítéletek tükrében" címmel.
2016. december 8-án az NGM Munkavédelmi Főosztály munkatársa részt vett és előadást tartott a Magyar Vegyipari és Rokon Szakmákban Dolgozók Szakszervezeti Szövetsége Munkavédelmi Konferenciáján. Az előadás helyszíne Kazincbarcika volt.
2016. december 13-án az NGM és a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) Budapesti Regionális Irodájának közös szervezésében Budapesten került megrendezésre a jogszerű és biztonságos foglalkoztatásról szóló tripartit szeminárium. A szeminárium előadásainak kiemelt témái közt volt az Unió munkavédelmi ügynökségének minden korcsoportot célzó „Egészséges munkahelyek" kampányának bemutatása.
A munkavédelmi szolgáltatók- és foglalkozás-egészségügyi szolgáltatók adatbázisának létrehozásához is nyújt segítséget a kidolgozás alatt álló GINOP-5.3.7-VEKOP-17 projekt. Az adatbázisok megléte a munkáltatók számára lehetővé teszi majd a könnyebb választást a munkavédelmi- és a foglalkozás-egészségügyi szolgáltatókra vonatkozóan. A foglalkozás-egészségügyi szolgáltatók adatbázisának kialakítása az Országos Közegészségügyi Intézet Munkahigiénés- és Foglalkozás-egészségügyi Igazgatóságával együttműködve valósul majd meg.
Az integrált munkavédelmi hatóság szakmai, működési feltételeinek erősítéséhez a GINOP-5.3.7-VEKOP-17 projekt szintén nyújt támogatást. Az állami feladatok hatékony ellátásának erősítése szükséges annak érdekében, hogy a hatóság eredményesen működjön közre a munka világában végbemenő fejlődéshez igazodó jogi keretek kialakításában és nyomon tudja követni az elért eredményeket. A legmegfelelőbb tájékoztatással, tanácsadással kell segíteni a munkáltatókat és munkavállalókat, a munkavédelmi képviselőket, továbbá az érdekképviseleteket, hogy azok a munkavédelemmel kapcsolatos jogaikat gyakorolhassák és kötelezettségeiket teljesíthessék. A tapasztalt hiányosságok kijavítására minél szakszerűbb intézkedéseket kell tenni.
Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkakörülmények és a jogszerű foglalkozatás fenntartásában érdekelt szervezetek együttműködésének fejlesztését szintén támogatja a GINOP-5.3.7-VEKOP-17 projekt. Az egységes értelmezés, eljárások és hatékony prevenció érdekében a munkavédelmi hatóságnak a társhatóságokkal való együttműködését szükséges erősíteni.
A munkavédelmi hatóság meglévő erőforrásainak hatékonyabb felhasználását és az eredményesebb tevékenységét szolgálná a több hatóság és gazdasági szereplő által már alkalmazott kockázatalapú ellenőrzési stratégia kialakítása, bevezetése. A munkavédelmi hatóság a kiemelt ágazatok ellenőrzése során tapasztalja, hogy akár egy ágazaton belül a hasonló tevékenységet végző vállalkozások munkavédelmi helyzete is jelentősen különbözhet egymástól. A hatóság munkáltatói adatbázisát fejleszteni szükséges, mely alapja lehet a későbbiekben kidolgozásra kerülő balesetbiztosítási ágazat bevezetése során a munkahelyi kockázat besorolási rendszernek. A kockázatalapú ellenőrzési stratégia alkalmazásának bevezetése és fejlesztése című feladat végrehajtását a GINOP-5.3.7-VEKOP-17 projekt támogatja.

A munkahelyi biztonságra és egészségvédelemre vonatkozó, 24 irányelvet alkalmazó, teljes hazai joganyag átfogó értékelését, a meglévő jogszabályok egyszerűsítését szintén támogatja a GINOP-5.3.7-VEKOP-17 projekt. A tervezet célja a vállalkozók adminisztratív terheinek csökkentése, a lehetséges egyszerűsítések azonosítása és a munkavédelmi előírások koherenciájának megvalósítása az érdekeltekkel folytatott nyilvános vita biztosításával.
Az NGM Munkavédelmi Főosztálya a Parlament tevékenységét a munkavédelmi kérdéskörben feltett interpellációkra és kérdésekre adott válaszaival segítette elő.

5.4. A munkavédelmi hatóságok hatósági tevékenysége

A munkahelyi egészségvédelemre és biztonságra vonatkozó európai jogi aktusok és hazai szabályozás végrehajtására a szakmailag kompetens, jogszabályok megtartását megkövetelő munkavédelmi hatóság jelent garanciát. A munkavédelmi hatóság rendszeresen és következetesen, a megelőzésre fókuszáló ellenőrzésekkel, egységes intézkedésekkel, és szükség esetén fokozatos és arányos szankcionálással törekedett a munkahelyi primer prevenció megvalósítására, a munkavédelmi tudatosság növelésére és a helyes gyakorlat támogatására. A hatósági ellenőrzések elsődleges célja a munkahelyen előforduló szabálytalanságok feltárása, és az egészséget nem veszélyeztető, biztonságos munkavégzésre vonatkozó szabályok megtartásának biztosítása voltak. A munkavédelmi hatóság az ellenőrzések mellett tájékoztató, felvilágosító tevékenységével is következetesen segítette elő a megelőzést szolgáló munkavédelmi előírások végrehajtását.

A munkavédelmi hatóság 2016. évi tapasztalatai alapján a nemzetgazdasági ágazatok munkavédelmi helyzete az alábbiak szerint értékelhető.

5.4.1. A munkavédelmi hatósági ellenőrzések és intézkedések számának alakulása

A munkavédelmi hatóság ellenőrző tevékenysége 2016. évben összesen 15 459 munkáltatóra terjedt ki, amelyek 79,1%-ánál tapasztaltak munkavédelmi szabálytalanságot. Ez kismértékű csökkenést mutat a 2015. évi 81,7%-hoz képest.

Az ellenőrzések során 281 486 munkavállaló munkavégzési körülményeit vizsgálták és 66,1%-uknál tapasztaltak szabálytalanságot, ami hasonló arány az előző évi 65,7%-hoz képest. A szabálytalan körülmények között foglalkoztatott munkavállalók 28,7%-a volt súlyos szabálytalansággal érintett, ami 3,8%-kal alacsonyabb a korábbi évi adatnál.

A munkavédelmi hatóság az ellenőrzések 66,9%-át a mezőgazdaság, a feldolgozóipar, a gépipar, az építőipar, a külszíni bányászat, és az egészségügy területén folytatta le, mivel ezen ágazatok és tevékenységek esetén a munkavállalók egészsége, biztonsága gyakoribb, illetve súlyosabb veszélyeztetésnek van kitéve, vagy az érintett munkavállalói kör indokolta a fokozott ellenőrzést.

Az ellenőrzések eredményeképpen a hatóság elsősorban hiányosság megszüntetését előíró határozatban (11 065 db) intézkedett, de ugyanilyen nagyságrendben kiadmányozott fellebbezésre tekintet nélkül végrehajtandó, úgynevezett azonnali intézkedést tartalmazó határozatot (10 506 db) is. Az azonnali intézkedéseket olyan hiányosságok indokolták, amelyek a munkavállalók közvetlen veszélyeztetésével jártak, azaz a szabálytalan tevékenység miatt bármikor bekövetkezhetett volna baleset vagy egészségkárosodás.

A munkavédelmi hatóság 21 571 határozatban összesen 75 555 érdemi intézkedést hozott, amelynek a megoszlása a következő:

- érdemi munkavédelmi intézkedések* száma (aránya): 44 484 db (58,9%)
- érdemi munkabiztonsági intézkedések száma (aránya): 21 145 db (28,0%)
- érdemi munkaegészségügyi intézkedések száma (aránya): 9 926 db (13,1%)

**munkavédelmi intézkedés: olyan intézkedés, amely a munkavédelem mindkét szakterületét, így a munkabiztonságot és munkaegészségügyet egyaránt érinti (pl.: kockázatértékeléssel, egyéni védőeszközökkel kapcsolatos intézkedések).*

A munkavédelmi hatóság munkavédelmi bírságot alkalmaz az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzésre vonatkozó követelmények teljesítését elmulasztó, és ezzel a munkavállaló életét, testi épségét vagy egészségét súlyosan veszélyeztető munkáltatóval szemben. A hatóság 2016. évben 459 db munkavédelmi bírsághatározatban összesen 112 075 570 Ft bírságot szabott ki. A munkavédelmi hatóság munkavédelmi bírság alkalmazási gyakorlata megfelelt a kis- és közepes vállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló 2004. évi XXXIV. törvény előírásainak.

A legsúlyosabb munkavédelmi veszélyeztetések változatlanul az építőiparban és a feldolgozóiparban jellemzőek. Erre figyelemmel a hatóság kiemelten vizsgálta e területeken a gépek biztonsági berendezéseinek (védőburkolatok, védőberendezések) meglétét, állapotát. Vizsgálta a magasból történő leesés elleni védelem kialakítására, a földmunkák végzése során a beesési veszély elleni védelem és a munkagödör beomlása elleni védelem megvalósítását, a veszélyes anyagok alkalmazásából eredő kockázatok becslését, kezelését, a munkaköri alkalmasság orvosi vizsgálatainak elvégzését, az egyéni védőeszközök használatát, a villamos berendezések állapotát, az érintésvédelmi vizsgálatok elvégzését, valamint a munkavállalók tájékoztatását, oktatását.

5.4.2. Célvizsgálatok, társhatósági ellenőrzések

A 2016. évre vonatkozó munkavédelmi ellenőrzési irányelvekben, valamint országos hatósági ellenőrzési tervben foglaltak alapján a munkavédelmi hatóság országosan egységes szempontok szerint vizsgálta az ellenőrzésre kijelölt területeket.

Az NGM Munkaerőpiacért és Képzésért Felelős Államtitkára a munkavédelmi hatóság részére a fémfeldolgozási tevékenységek munkavédelmi célvizsgálatát rendelte el 2016. II. negyedévére. A célvizsgálat lefolytatását a fémipari technológiák, munkaeszközök munkavédelmi hiányosságai miatt előforduló halálos, valamint csonkolásos balesetek indokolták. A vizsgálat további szakmai indoka az volt, hogy a fémfeldolgozási munkák során gyakran kell számolni többek között határérték feletti por-, zaj- és rezgésexpozíció lehetőségével, veszélyes anyagok/keverékek felhasználásával, nehéz fizikai munkavégzésből adódó megterheléssel, valamint a szabadtéri klímakörnyezet kedvezőtlen hatásaival is.

A munkavédelmi hatóság által lefolytatott célvizsgálatot az NGM Munkavédelmi Főosztálya készítette elő. A célvizsgálat vizsgálati szempontrendszere a munkáltatók tájékoztatása céljából előzetesen megjelent a munkavédelmi hatóság honlapján, majd az ellenőrzések tapasztalatai alapján készült összefoglaló jelentés is közzétételre került.

A területi munkavédelmi hatóság saját kezdeményezésű célvizsgálatai is beépültek a 2016. évi munkatervekbe. Az ellenőrizendő terület kiválasztása a megyei sajátosságok és a munkáltatók tevékenysége alapján történt. A vizsgálatok szempontrendszereit a területi munkavédelmi hatóságok állították össze. Tájékoztatásuk alapján megállapítható, hogy a saját hatáskörben

elrendelt célvizsgálatok eredményesen zárultak. A vizsgálatok fogadtatása mind a munkáltatók, mind a munkavállalók részéről pozitív volt.

A munkavédelmi hatóság társhatósági együttműködésének alapját az Éves Összevont Ellenőrzési Terv képezte, melyek nyomán megyénként különbözőképpen zajlottak le a társszervekkel közös ellenőrzések. A társhatóságok közreműködésével 1 997 munkavédelmi ellenőrzést hajtottak végre, mely összesen 1 359 ügyet jelentett (az összes ellenőrzés 8,8%-a).

A munkavédelmi hatóság a legtöbb esetben a rendőrhatósággal közösen folytatott le közös ellenőrzést (321 db), azonban az adó- és vámhatósággal, a fogyasztóvédelmi, valamint a népegészségügyi hatóság közreműködésével is számos vizsgálatot (271 db) végzett el.

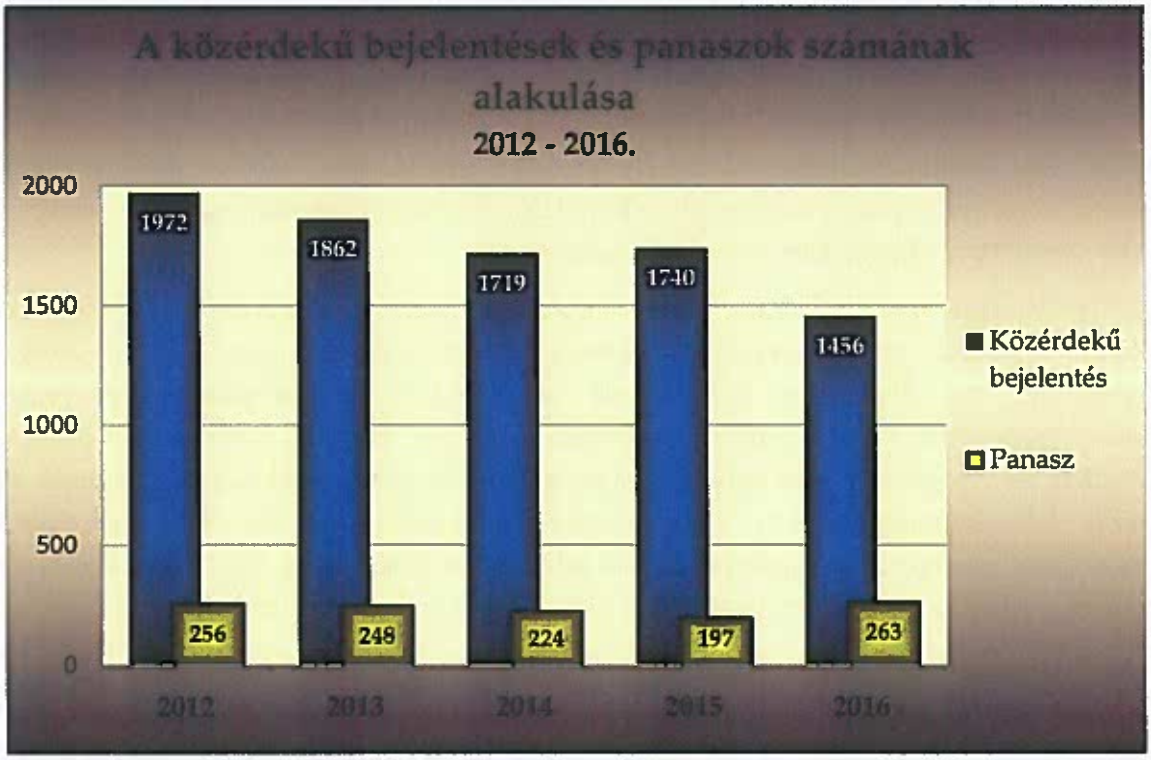
A beszámolók szerint a társhatósági együttműködések hatékonyan zajlottak, egymás munkáját segítve jártak el az érintettek. Nehézséget egyedül az ellenőrzések lefolytatásához szükséges időtartamok jelentős eltérése okozott.

5.4.3. A közérdekű és panaszbejelentések kivizsgálása

A panaszokról és a közérdekű bejelentésekről szóló 2013. évi CLXV. törvény 1. § (1) bekezdése értelmében a munkavédelmi hatóság a hozzá beérkező panaszokat és közérdekű bejelentéseket köteles kivizsgálni. 2016-ban a korábbi évhez viszonyítva a közérdekű bejelentések száma 16%-kal csökkent, míg a panaszok száma 33%-kal nőtt.

A közérdekű bejelentések és panaszok számának alakulását a ***15. számú ábra*** mutatja.

15. számú ábra

A legtöbb közérdekű bejelentés a munkahely kialakításával, a munkavégzési körülményekkel, az általános higiénés feltételekkel, valamint munkaszervezéssel összefüggésben érkezett (41%), emellett jelentős volt az egyéni védőeszközökkel kapcsolatos bejelentések aránya is (24%).

A legtöbb esetben a balesetet szenvedett vagy a foglalkozási betegséggel érintett munkavállaló tett panaszt, mivel a munkáltatónak a munkabaleset bejelentésével, kivizsgálásával kapcsolatos

intézkedését, mulasztását, vagy a foglalkozási megbetegedés illetve fokozott expozíciós eset bejelentésének elmaradását sérelmezte (57%).

A közérdekű bejelentések és panaszok kivizsgálása céljából kezdeményezett ellenőrzések során a hatóság gyakran tárt fel egyéb, a bejelentésben nem jelzett munkavédelmi szabálytalanságot is, amelyek megszüntetése érdekében szintén intézkedett.

5.4.4. Utóellenőrzések

A munkavédelmi hatóság végrehajtható döntéseiben elrendelt kötelezettség teljesítésének ellenőrzésére 1 525 esetben került sor, azaz a hatóság az ellenőrzött munkáltatók 9,9%-ánál győződött meg újabb ellenőrzés keretében arról, hogy az általa előírtakat a munkáltató teljesítette-e. A határozatban foglalt kötelezettségek teljesítését elmulasztó munkáltatókat a hatóság 152 esetben sújtotta eljárási bírsággal, ami 13%-kal kevesebb a korábbi évinél.

5.4.5. A munkáltatók írásbeli tájékoztatás kérésére vonatkozó határozati intézkedések

2016. évben a munkáltatók írásbeli tájékoztatásra történő kötelezésével 1 139 munkáltató munkavédelmi helyzetét vizsgálta a munkavédelmi hatóság. A tájékoztatáskérés, amely során a munkáltatóknak a hatóság által feltett szakmai kérdésekben kellett írásban tájékoztatást adniuk (pl.: a veszélyes berendezések, technológiák üzembe helyezéséről, munkavédelmi szakember foglalkoztatásáról, sérülékeny csoportba tartozó munkavállalók foglalkoztatásáról, munkaköri alkalmassági orvosi vizsgálatok és az egyéni védőeszköz juttatás rendjéről), pozitív fogadtatásban részesült és ösztönözte az önkéntes jogkövetést.

5.4.6. Előre bejelentett ellenőrzések tapasztalatai

Az NGM Munkavédelmi Főosztálya szakmai irányítóként a 2016. évre szóló munkavédelmi ellenőrzési irányelvekben kiemelt feladatként határozta meg a munkavédelmi hatóságok számára az előzetes bejelentéssel végzett ellenőrzések lefolytatását. Az előzetes értesítés miatt a munkáltatók számára is tervezhető, auditjellegű átfogó vizsgálatokban általában részt vett a munkavédelmi és a foglalkozás-egészségügyi feladatokat ellátó szakember, valamint a munkavállalók képviselője is.

Az év folyamán a munkavédelmi hatóság 28 előre bejelentett ellenőrzést folytatott le a foglalkoztatottak létszáma, a tevékenység veszélyessége, illetve a bekövetkezett súlyos munkabaleset, foglalkozási megbetegedés vagy fokozott expozíciós esetek alapján kiválasztott munkáltatóknál. A hatóság általános tapasztalata szerint a feltárt hiányosságok megszüntetését követően számítani lehetett az ellenőrzött munkáltatónál a munkavédelem színvonalának fejlesztésére.

5.4.7. Az ellenőrzések egyéb tapasztalatai

A munkavédelmi szaktevékenység végzése

A munkáltatók túlnyomó része továbbra sem alkalmaz főállásban munkavédelmi szakképzettségű személyt az Mvt.-ben meghatározott, munkabiztonsági szaktevékenységnek minősülő feladatok ellátására, hanem külső szolgáltatás igénybevételével teljesítik ezirányú kötelezettségeiket. A KKV-k gyakran eseti megbízással alkalmaznak munkavédelmi szakembert, akit sok esetben csak a munkavédelmi tárgyú dokumentumok elkészítésére vagy aktualizálására kérnek fel, a mikrovállalkozások egy része azonban soha nem vett igénybe szakembert a munkavédelmi kötelezettségek teljesítéséhez.

Számos esetben megállapította a hatóság, hogy a technológia munkavédelmi szempontú vizsgálata elmaradt, vagy nem végezték el a veszélyes gépek üzembe helyezését sem, továbbá hogy a munkavédelmi szakember által javasolt feladatok végrehajtására a munkáltató nem intézkedett.

A foglalkozás-egészségügyi alapellátás

Az esetek többségében a foglalkozás-egészségügyi alapellátást biztosító cég és a munkáltató között szerződés jön létre, amely alapján a foglalkozás-egészségügyi orvos elvégzi a szerződésben vállalt kötelezettségeket az alapszolgáltatás biztosítása érdekében, de ez a tevékenység a jogszabályokban előírt szolgáltatásokat nem teljes körűen fedi le. A munkáltatók sokszor nincsenek tisztában az előírásokkal, illetve azzal, hogy a szerződésekben foglaltakon túl milyen feladatok tartoznak még az alapszolgáltatás keretébe.

A nagyobb létszámú munkavállalót foglalkoztató munkáltatóknál a foglalkozás-egészségügyi szolgáltatókat általában bevonják a kockázatbecslés, kockázatértékelés folyamatába. Ez nem csak a szükséges dokumentumok aláírását jelenti a foglalkozás-egészségügyi orvos részéről, hanem rendszeres bejárást, szemlét a munkaterületen, mely jelentős mértékben emeli a munkavédelmi színvonalat. A mikrovállalkozásoknál még mindig jellemző probléma, hogy a foglalkozás-egészségügyi szolgáltató papíron van jelen a munkáltatónál.

Munkavédelmi képviselők

A munkavállalók az Mvt. értelmében jogosultak maguk közül képviselőt választani az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzéssel összefüggő jogaik és érdekeik képviseletére.

A törvény 2016. július 8-ával hatályba lépő, fent említett módosításával 50 főről 20 főre csökkent a munkavédelmi képviselő választás kötelező megszervezéséhez szükséges munkavállalói létszám, továbbá már nem csak a munka törvénykönyve hatálya alá tartozó munkavállalók esetén kellett alkalmazni az előírást. A jogszabály a munkáltatók részére fél év türelmi időt biztosított, így a választást 2017. január 8-ig kellett megszervezni. 2016. évben már 28%-kal emelkedett a választást megtartó munkáltatók száma. A hatóság által ellenőrzött munkáltatók 18,2%-a volt munkavédelmi képviselő választásra kötelezett, amelyek 62,7%-ánál (2 024 munkáltatónál) választottak munkavédelmi képviselőt, 37,3%-uknál (1 204 munkáltatónál) azonban elmulasztották megszervezni a választást.

A munkavédelmi hatósági ellenőrzéseken 217 esetben a munkavédelmi képviselő is részt vett, ami jelentősen (85%-kal) meghaladja a korábbi évi arányt. A hatóság a képviselőket bevonta a foglalkozási megbetegedések kivizsgálásába is.

A foglalkozási rákkeltő anyaggal végzett tevékenységek

A foglalkozási eredetű rákkeltő anyaggal végzett tevékenységek bejelentésének 2012-2016 közötti adatait a ***16. számú ábra*** tartalmazza.

16. számú ábra

Megnevezés	2012	2013	2014	2015	2016
Rákkeltő anyaggal végzett tevékenységet bejelentő munkáltatók száma	1 214	1 478	1 428	1 362	1 379
„Változást bejelentő" munkáltatók száma	378	615	549	576	491
A tárgyévi bejelentések alapján a rákkeltő expozícióban dolgozók száma (fő)	17 706	20 842	19 952	17 182	22 150
A tárgyévben bejelentést tevő munkáltatóknál kezdeményezett munkavédelmi ellenőrzések száma	434	351	401	217	214

Az évek óta rákkeltő anyaggal tevékenységet végző, bejelentést megtevő munkáltatók többségénél a rendszeres munkavédelmi ellenőrzéseknek köszönhetően súlyos munkavédelmi hiányosságot nem szokott feltárni a munkavédelmi hatóság. Az érintett munkáltatók a jogszabályi előírásokat ismerik, jellemzően betartják.

Más munkáltatók, akik nem jelentik a rákkeltővel végzett tevékenységet, jellemzően olyan mikrovállalkozások, akik nem is tudják, hogy ilyen jelentési kötelezettségük van. Ezen munkáltatói kör sokszor nincs tisztában a rákkeltő anyagokkal végzett tevékenységre vonatkozó szigorú munkavédelmi előírásokkal, néhány esetben azzal sem, hogy rákkeltő anyagot használnak a munkavégzés során, így komoly veszélyt jelent a dolgozók és a hatókörben tartózkodó emberek egészségére, ezért ezen munkáltatók felkutatása kiemelt munkavédelmi feladat. Az ellenőrzés hatására ugyanakkor jellemzően eleget tesznek jelentési kötelezettségüknek.

6. Az ellenőrzések fő ágazati tapasztalatai

6.1. Építőipar

Az ágazatban tavaly 782 munkabaleset történt, amely az összes bekövetkezett munkabalesetnek mindössze 3,4%-át teszi ki. A munkavédelmi hatóság mégis rendszeresen ellenőriz építési munkaterületeken, tekintettel arra, hogy az ágazat munkavédelmi szempontból a legveszélyesebb ágazatok közé tartozik, és itt következett be a legtöbb súlyos munkabaleset. 2016-ban 34 súlyos sérüléssel járó munkabaleset történt az építőiparban, amelyből 16 halálos kimenetelű volt, ami a második legtöbb a halálos munkabalesetek között.

A munkavédelmi hatóság 4 099 munkáltató építés-kivitelezését vizsgálta, amely az összes ellenőrzés 26,5%-át tette ki. Az ellenőrzött munkáltatók 73,3%-ánál találtak szabálytalanságot, ami kedvezőbb, mint a teljes országos arány, de az összes szabálytalan munkáltató 1/4-e még így is az építőiparban volt megtalálható. A munkavállalók 77,4%-a volt érintett valamely szabálytalansággal, amely az országos arányhoz képest sokkal kedvezőtlenebb képet ad az ágazat munkavédelmi helyzetéről.

Az ágazatban a gyakori ellenőrzés ellenére számottevő javulás nem tapasztalható a munkavédelem területén. Továbbra is jellemző, hogy a munkáltatók az egyéni védőeszközöket általában biztosítják a munkavállalók számára, de a védőeszközök használatának megkövetelése, a helyes használatának oktatása, a védőeszköz juttatás szabályozása terén vannak még hiányosságok.

Visszatérő hiányosság a sérült szigetelésű gépek és villamos hosszabbító vezetékek használata. A nagyobb építési munkaterületen felállított szabványos fém állványzatok megfeleltek az előírásoknak, kisebb építkezésen azonban még mindig előfordultak hiányosan felépített állványok. Továbbra is problémát jelent, hogy az állványok építése, illetve bontása során a munkavállalók leesés elleni védelme gyakran nem biztosított.

A kisebb építkezéseken sok esetben hiányzott a biztonsági és egészségvédelmi terv. Az ellenőrzött építkezések nagyobb részén foglalkoztattak munkavédelmi koordinátort, azonban kevés helyen működött látható hatékonysággal. Az ellenőrzött munkáltatók döntő része rendelkezett a kockázatértékeléssel, azonban a dokumentumok csak általános megállapításokat tartalmaztak, és csak ritkán tértek ki teljes körűen a munkavállalókat fenyegető veszélyekre, munkahelyi kóroki tényezőkre.

A munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálatok területén a korábbi időszakhoz képest javulást tapasztaltunk.

A ***mélyépítési*** munkaterületeken évek óta jellemző szabálytalanság a munkaárkok, munkagödrök beomlásának megakadályozása ellen hozott intézkedések hiánya. Sok esetben nem volt megfelelő dúcolás, megszegték a szakadólap terhelésének tilalmát és előfordult a rézsű szabálytalan kialakítása is. A talaj állékonyságának vizsgálatára vonatkozó talajmechanikai szakvélemény elkészíttetését szintén elmulasztották az esetek többségében.

A ***magasépítés*** során továbbra is a be- és leesés veszélyes munkaterületeken történő munkavégzés jelentette a legsúlyosabb veszélyeztetést. A munkavédelmi hatóság a legtöbb intézkedést elsősorban a leesés elleni kollektív, illetve egyéni védelem hiánya, vagy nem megfelelősége miatt hozta meg.

A ***bontás***i munkákat jellemzően munkagépekkel végezték, de sok esetben a munkavégzés hatókörében tartózkodók (járókelők) védelmét nem biztosították megfelelően. Kézi bontással jellemzően csak kisebb munkákat végeznek (például családi ház bontás), ezeken a munkaterületeken jellemzően a leesés elleni védelem hiánya, illetve a falazat, a födémek, a tetőszerkezet leomlása jelentett veszélyeztetést. A főbb veszélyforrásokat a munka szervezetlensége, a megfelelő képzettség, a bontási terv, a technológiai utasítás, valamint a megfelelő elkerítés hiánya jelentette. A bontási területen gyakran végeztek kiporzással járó tevékenységet, melyhez nem biztosítják a megfelelő egyéni védőeszközöket.

Azbesztmentesítési tevékenység

2016-ban a korábbi évhez hasonló számban, 228 esetben jelentettek azbesztbontási munkákat, pala és szórt azbesztmentesítést. Feltételezhető azonban, hogy az azbesztet tartalmazó épületek bontásáról beérkezett bejelentéseknél jóval nagyobb számban történik azbesztbontásos munka.

A munkavédelmi hatóság részére megküldött bejelentések 23,6%-a nem felelt meg a vonatkozó jogszabályi előírásoknak. Helyszíni ellenőrzésre a bejelentések csekély hányadában került sor, mivel a munkáltatók gyakran pontatlanul vagy csak utólag jelentették be a bontási munkálatokat, és a tapasztalatok szerint a bontást jellemzően hétvégére időzítették.

Jellemző hiányosság, hogy a kisebb azbesztbontással járó munkálatokat (pl. palatető bontás) gyakran előzetes bejelentés nélkül végezték, veszélyeztetve ez által nemcsak a munkavállalókat, hanem a tágabb környezetet is. Az azbeszt expozíció kizárása szempontjából kiemelkedő fontosságú egyéni védőeszközt a munkavállalók számára nem minden esetben biztosították.

Építőanyag-ipar

Az építőanyag-iparban a jobb tárgyi és személyi feltételekkel rendelkező vállalkozások maradtak fent, a munkafeltételek és a technológiai folyamatok biztonsága is javult. Az alkalmazott technológia jellemzően zárt kialakítású, illetve automatizált, ezáltal mind munkabiztonsági, mind munkaegészségügyi területen kevesebb kockázatnak vannak kitéve a munkavállalók.

A munka jellegéből adódóan az építőanyag gyártó telepeken használt emelő és anyagmozgató gépek sok esetben sérültek, hiányosan felszereltek voltak. Jellemző hiányosság a közlekedési úton történő anyagtárolás, valamint a botlásveszély.

Az építőanyag iparban is sokféle veszélyes vegyi anyagot és készítményt használnak. Visszatérő probléma a munkavédelmi oktatás hiányossága, a veszélyes anyagok, készítmények biztonsági adatlapjaihoz történő hozzáférés akadályozottsága, az egyéni védőeszközök használatának elmulasztása vagy védelmi képességét elvesztett egyéni védőeszközök használata.

6.2. Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás

Mezőgazdaság

Az ágazat munkavédelmi helyzetét negatívan befolyásolja, hogy az építőipar mellett a mezőgazdaságban a legmagasabb a szakképzetlen munkavállalók száma. Sajátosság a nagyfokú fluktuáció, az egyszerűsített foglalkoztatás körébe tartozó idénymunka, illetve alkalmi munka. A mezőgazdaság, erdőgazdaság, halászat ágazatban összesen 716 munkáltató ellenőrzésére került sor, ebből 534 munkáltatónál (74,6%) volt tapasztalható valamilyen munkavédelmi szabálytalanság, ami némileg kedvezőbb a korábbi évi adatnál.

Az ágazatban bekövetkezett 18 halálos baleset meghaladja az építőiparban bekövetkezett halálos balesetek számát is. Több munkabaleset is történt állatok támadása miatt, a növénytermesztésben pedig egy esetben méhcsípés okozott halálos kimenetelű balesetet.

A főleg nagyobb létszámot foglalkoztató munkáltatók egyre több korszerű mezőgazdasági erőgéppel, munkagéppel rendelkeznek, ezáltal kevesebb hiányosság fordult elő.

Nem mutatnak javuló tendenciát a gépjavító, karbantartó műhelyekben tapasztalható, nem megfelelő munkakörülmények, valamint az ott található munkaeszközök biztonsági berendezéseinek hiánya. Több esetben kellett intézkedni a veszélyes anyagok/keverékek tárolásával, kezelésével kapcsolatos előírások teljesítése érdekében is. Sok munkáltató csak a technológiával összefüggő létesítmények karbantartására, termelőképessége fenntartására helyezte a hangsúlyt, így sok esetben a villamos hálózat korszerűsítése elmaradt.

A ***növénytermesztés*** időjáráshoz kötött, az ebből adódó időbeli behatároltság, valamint az egyre inkább jelentkező munkaerőhiány pedig önmagában is potenciális kockázatnövelő tényezőnek számít.

A telephelyeken gyakran volt tapasztalható beesés veszély a fogadó garat, hígtrágya tároló akna, egyéb aknák hiányos lefedése vagy védőkorlát hiánya miatt. Nem ritkán az erő- és munkagépek védőburkolatait eltávolították, valamint az erőgépeket illetéktelenek által is beindítható módon tárolták. Gyakori volt az indításgátló berendezések és hangjelző kürtök működésképtelensége, illetve a vezetőfülkében tárolt tárgyak rögzítetlensége.

A terménszárítási és -tárolási tevékenység ellenőrzése során a zaj- és porexpozícióval összefüggő hiányosságok miatt történt intézkedés. Egyre több helyen alkalmaznak azonban automatizált tisztító-szárító üzemeket, melyek kevés emberi beavatkozást igényelnek.

Pozitívumként értékelendő, hogy az ellenőrzött munkáltatóknál a mezőgazdasági traktorkezelők valamennyien rendelkeztek az előírt gépkezelői jogosítvánnyal, de a veszélyes munkaeszközök munkavédelmi üzembe helyezésére és az időszakos felülvizsgálatokra vonatkozó szabályokat a munkáltatók sok esetben megsértették.

A munkavédelmi dokumentációs kötelezettségüknek tartalmi szempontból csak részben tettek eleget a vállalkozások. A szélsőséges időjárási viszonyok okozta többlet kockázatok, megterhelések, ultraibolya-sugárzás egészségkárosító hatásával nem számolt minden munkáltató a kockázatértékelés készítésénél. Ugyanakkor igyekeztek megfelelő intézkedésekkel védekezni a nyári extrém meleg egészségkárosító hatásaival szemben.

Az ***állattenyésztési ágazatban*** lényegi változás az előző évekhez képest nem történt, az alacsony munkavédelmi színvonal többségüknél továbbra is jellemző.

Az állattartó telepeken a munkavállalókat érő kockázatok tekintetében különbségek adódnak az állattartás módjától, technológiájától függően. A beesés veszélyes aknák, gépek burkolatainak hiánya, villamos hiányosságok azonban ezen ágazatban is gyakori veszélyforrást jelentettek. A munkáltatók sokszor figyelmen kívül hagyták a szűk, zárt térbe beszállással történő tevékenységre vonatkozó szabályokat.

Számos esetben a szükséges teleputasítások, egyéni védőeszközök juttatásának rendje, orvosi alkalmassági vizsgálatok írásbeli szabályozása hiányosak voltak, vagy nem készültek el. A szakmailag megfelelő, minden kóroki tényezőre (biológiai, fizikai, kémiai, ergonómiai, pszichoszociális) és megterhelésre kiterjedő kockázatértékelés megléte nem jellemző az ágazatra.

Előfordult, hogy elmaradt azon munkavállalói kör meghatározása, melyeknél a biológiai kockázatbecslés alapján a védőoltás biztosítása indokolt. A munkavédelmi oktatások nem igazodtak minden esetben a munkavégzés jellegéhez, egyes állattartó telepen, istállóban dolgozók nem rendelkeztek megfelelő munkaegészségügyi ismeretekkel.

A munkavállalók gyakran védelmi képességét vesztett védőeszközöket használtak.

Erdőgazdálkodás

A fakitermelés tervszerű ellenőrzése nehéz a munkavégzés helyének nehéz megközelíthetősége miatt, ugyanakkor szükséges, mivel az ágazatban évről-évre több halálos baleset történik. A kisebb vállalkozásokra továbbra is jellemző az ágazati munkavédelmi szabályok ismeretének hiánya és az előírások betartásának elmaradása.

Míg 2015-ben 3, tavaly 6 halálos baleset következett be az erdőgazdálkodásban, amelyből hármat méh- vagy darázs csípése okozott. Tapasztalataink alapján a munkáltatók nagy része a

méh- vagy darázscsípés, kullancscsípés, viperamarás előfordulásának lehetőségével nem számolt.

Visszatérő szabálytalanság volt, hogy az erdészeti közelítő gépek vezetőülésének ajtaja, a biztonsági övek hiányoztak vagy le lettek szerelve.

A láncfűrész gépek esetében gyakori volt a biztonsági berendezés (pl. láncfék) működésképtelensége. Előfordult, hogy a fakitermelési tevékenységhez nem volt biztosítva védősisak, illetve a vágás ellen védő ruházat a fadöntést végző munkavállalónak.

Fadöntéskor sokszor elmaradt a megfelelő védőtávolságok betartása, a figyelő személyek biztosítása, valamint indokolt esetben a közútkezelő vagy közműhálózat üzemeltető értesítése is. A vágásterülethez vezető utakra figyelmeztető táblákat rendszerint nem helyeztek ki.

Változatlanul előfordult a megfelelő kezelési jogosultságok, a munkaköri orvosi alkalmassági vélemény, illetve a foglalkoztathatósági szakvélemény hiánya. Számos munkáltató nem végeztette el a veszélyes gépek (pl. erdészeti közelítő gépek, láncfűrész gépek) munkavédelmi üzembehelyezését sem.

A kockázatértékelés és a technológiai és műveleti utasítások esetenként nem készültek el, vagy azok szakmai tartalma nem volt kielégítő. A kockázatértékelések nem tartalmazták a fakitermelésben dolgozó munkavállalókat érő zaj- és rezgésexpozíció mértékét, a biológiai tényezőket, továbbá a nehéz fizikai munka és a kedvezőtlen klimatikus viszonyok terhelő hatását.

6.3. Feldolgozóipar

Fafeldolgozó-ipar, bútoripar

A fafeldolgozó-ipar, bútoripar ágazatban a munkavédelmi hatóság 487 munkáltatót ellenőrzött, amelyek 77%-ánál tárt fel valamilyen szabálytalanságot. Az ellenőrzésbe bevont 7 904 munkavállaló 78%-át érintették ezek a szabályszegések.

Az ágazatban 2015. évben lefolytatott munkavédelmi célvizsgálat hatására jelentős javulás volt tapasztalható, elsősorban a faipari gépek munkabiztonsági követelményeinek tekintetében. Több munkáltató valósított meg uniós pályázati forrásból jelentős beruházást, a kor követelményeinek megfelelő, új üzemcsarnokokat létesítettek, vagy a meglévő üzemeket újították fel. A faiparban ugyanakkor szintén komoly problémát jelentett az elmúlt időszakban a munkaerőhiány, nagy az igény az ágazatban szakmunkásokra, technikusokra és mérnökökre.

Az ellenőrzött munkáltatóknál üzemeltetett gépek egy része régi típusú, néhány esetben saját gyártású gép volt, továbbá az eredeti gépkönyvek, kezelési utasítások jellemzően hiányoztak, az új gépeknél idegen nyelvű gépkönyvek álltak rendelkezésre. Általában csak meghibásodás esetén végeztek javító jellegű karbantartást, és a szükséges karbantartói létszám hiánya miatt még a nagyobb üzemekben sem volt lehetőség megelőző karbantartásra. Továbbra is található olyan munkáltató, ahol a faipari gépek alapvető biztonsági berendezései nem voltak működőképes állapotban. A munkáltatók sok esetben elmulasztották a veszélyes gépek munkavédelmi üzembe helyezését is.

A legtöbb, intézkedésre okot adó szabálytalanság a szalagfűrészgépek védőburkolatainak hiánya, a körfűrészgépek önzáró védőburkolatának és a hasítóéknek a hiánya, a vastagsági gyalugépek visszavágást gátló berendezéseinek nem megfelelő működése, az egyengető gyalugépek késtengelyén az önzáró védőberendezés hiánya vagy működésképtelensége voltak.

Néhány esetben a faipari gép nem rendelkezett vészleállító berendezéssel, továbbá a főkapcsoló vagy indító kapcsoló kikapcsolt állapotában nem volt lezárható.

A faipari műhelyek többségében a jelentős fapor és forgács lerakódás a takarítás gyakoriságának elégtelenségére is utalt. A munkavállalókat nem minden esetben tájékoztatták arról a munkavédelmi oktatás során, hogy azokon a munkahelyeken ahol rákkeltő fapor szennyezi a munkakörnyezetet, a takarítást oly módon kell elvégezni, hogy e művelet ne növelje a fapor belégzéséből adódó kockázatot.

A legtöbb munkaterületen a munkavállalók zajterhelését a munkáltatók továbbra sem műszaki megoldások keresésével és kialakításával, hanem egyéni hallásvédő eszközök biztosításával csökkentették. A korábbi évekhez hasonlóan a munkavállalók a rendelkezésre álló pormaszkot, hallásvédő eszközt, védőszemüveget, védőkesztyűt nem viselték, a munkáltatók sem fordítottak kellő figyelmet használatuk megkövetelésére.

A munkáltatók kockázatértékeléssel rendelkeztek, azonban 2016. évben is előfordult, hogy a munkavégzésből adódó fizikai megterhelésekre, a hátsérülés kockázataira nem tértek ki, illetve a megelőző intézkedések meghatározása elmaradt. A munkavállalókat érő zaj-, rezgés-, porexpozíció mértékét nem mindig határozták meg, valamint a ragasztási, festési, lakkozási tevékenységhez használt vegyi anyagok alkalmazásából eredő kockázatok becslése is hiányos volt.

Vegyipar és vegyi anyag gyártás

A munkavédelmi hatóság a vegyi anyag és termék gyártás alágazatban 104 munkáltatót ellenőrzött 2016-ban, melyek közül 82 esetében (79,8%) tárt fel szabálytalanságot, ami az előző évhez képest (84%) kismértékű javulást jelent. A hatóság az ágazatból 110 munkabalesetet vett nyilvántartásba.

A hatósági ellenőrzések több esetben tártak fel a veszélyes gépek, védőburkolatok tekintetében hiányosságot, valamint szabálytalanul végzett munkát (pl. beszállással történő munkavégzés, a berendezés működése közben végzett tisztítás, karbantartás), melyek súlyos balesetet okozhatnak.

Továbbra is probléma a munkahelyi kockázatértékelés hiánya, illetve a jelenlévő veszélyforrásokból adódó kockázatok értékelésének elmaradása, valamint a munkavédelmi oktatások tartalmi hiányosságai, és formálissá válása.

A vegyipari tevékenységre legjellemzőbb kóroki tényezők a veszélyes, nemritkán rákkeltő hatású anyagok, illetve keverékek, ennek ellenére gyakori volt, hogy a kémiai kockázatbecslést nem végezték el teljes körűen. Az újonnan bevezetett veszélyes anyagok biztonsági adatlapjaiban foglaltak figyelmen kívül hagyása és a munkahigiénés mérések elmulasztása következtében a kockázatértékelés és a munkavédelmi oktatás sem történhetett meg megfelelően. Elsősorban a KKV-kra volt jellemző, hogy elmulasztották a munkavállalók tájékoztatását és oktatását a veszélyes anyagok CLP rendelet szerinti osztályozási, címkézési és csomagolási rendszeréről, a veszélyre figyelmeztető (H) és óvintézkedésre vonatkozó (P) mondatokról.

A vegyi anyagokat tartalmazó tárolóedényeket, hordókat gyakran szabálytalanul, sérült raklapokon, megdőlve, nem megfelelően lezárva tárolták, így felborulásuk esetén fennállt a munkavállalók és a környezet károsodásának veszélye is.

Gumi-, és műanyagtermék gyártása

A munkavédelmi hatóság a gumi-, és műanyagtermék gyártás alágazatban 313 munkáltatót ellenőrzött, melyek közül 280 esetben tárt fel szabálytalanságot, ami a korábbi évhez képest kismértékű emelkedést jelentett. A hatóság tavaly 720 munkabalesetet vett nyilvántartásba az ágazatban, amelyek közül 2 súlyos, 1 eset pedig halálos kimenetelű volt.

Általánosan elmondható, hogy az iparágban munkabiztonságot érintő érdemi változás nem tapasztalható. Az ágazatban továbbra is – a korábbi évek tapasztalatainak megfelelően – túlnyomórészt az elavult műszaki megoldások alkalmazásából (pl. manuális beadagolás, sűrűn végzett kézi mintavétel), valamint a KKV-k által a nagyvállalatoktól átvett, elöregedett berendezések használatából eredeztethető balesetek bekövetkezésének a kockázata áll fenn, különösen igaz ez az egy-két fővel dolgozó és sokszor házi készítésű fröccsöntő, és egyéb gumi- és műanyagipari feldolgozó gépeket működtető műhelyek esetében. A karbantartás jellemzően csak az üzemképességre szorítkozik, a biztonsági szempontok sok esetben háttérben maradnak.

Az elmúlt ellenőrzési időszakhoz hasonlóan ebben az évben is a szembeforgó henger-párok, illetve a veszélyes gépszerkezetek védőburkolatainak hiányossága, nem megfelelő kialakítása volt az egyik legjellemzőbb szabálytalanság.

A termelés folyamatossága érdekében a hibák elhárításának idejére, sokszor mellőzik a gépek, berendezések balesetveszélyes mozgásainak leállítását.

A gumi- és műanyagtermék gyártó üzemekben is jellemző probléma a jelenlévő veszélyforrások feltárásának, a kockázatok értékelésének hiánya, továbbá, hogy a kockázatértékelés során nem vették teljes körűen figyelembe az egyes munkahelyi kóroki tényezők hatását, annak ellenére, hogy a gyártósori gépek kezelésénél általában zaj, por, vegyi anyagok és esetenként rákkeltő bomlástermékek kibocsátása mellett hőexpozícióval, valamint a napi 8 órában végzett monoton, álló munkából eredő megterheléssel is számolni kellett.

Az extrúderek és a darálók hatékony helyi elszívása általában nem volt biztosítva, amely legtöbbször az elszívó berendezések karbantartásának elmaradásából adódott. Azokon a munkahelyeken, ahol a műanyag alapanyaga ún. darálék és a technológia zárt volt, a munkavállalók veszélyes anyag expozíciója általában elhanyagolható mértékű.

Visszatérő hiányosság, hogy a munkavállalók a munkáltató által biztosított hallásvédő egyéni védőeszközöket nem viselték, a munkavégzést irányító személyzet azok használatát nem követelte meg.

Gyógyszergyártás

A munkavédelmi hatóság a feldolgozóipar gyógyszergyártási alágazatban 87 bekövetkezett munkahelyi balesetet vett nyilvántartásba, valamint 82 ellenőrzött munkáltató közül 69 munkáltató szabálytalanságát tárta fel. A korábbi évhez képest (72,9%) a szabálytalansággal érintett munkáltatók aránya emelkedett (84,1%).

Az ágazat jellemzője, és ennek okán munkabiztonsági szempontból kiemelt figyelmet érdemelnek a gyógyszeriparban használatos vegyipari tároló-, és technológiai (tűz- és robbanásveszélyes tartályok, nyomástartó-, hűtő-fűtő energetikai stb.) berendezések üzemeltetése és karbantartása során adódó kockázatok.

A gyógyszergyártás (vegyipari) berendezéseit érintő munkálatok különös veszélyforrásai többek között az üzemmenetből kiiktatott, és az ezzel párhuzamosan folyó gyártási technológiai területeken végzett tevékenységek, valamint a karbantartási, szerelési munkálatok.

Jellemző a beszállással történő munkavégzés (a technológiai berendezések tisztítása, ellenőrzése, javítása stb.) során a beszállásos munkavégzés szabályainak megsértése.

A munkahelyek jelentős részén veszélyes vegyi anyagokkal, szerves oldószerekkel és hatóanyagokkal dolgoznak a munkavállalók, ezért az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés megvalósítása különösen felelősségteljes magatartást kíván a munkáltatótól, munkahelyi vezetőktől és munkavállalóktól is. A gyógyszergyártói környezetben dolgozókkal a munkavédelmi szabályokat is könnyebb elfogadtatni, amelyek szoros összefüggésben állnak a minőségirányítási és a műszaki szabályokkal.

Élelmiszeripar

A munkavédelmi hatóság összesen 1 460 munkáltatót ellenőrzött az élelmiszeriparban, ebből 87,5%-nál tapasztaltak munkavédelmi szabálytalanságot.

Az iparágban a magas műszaki-biztonságot képviselő, jól karbantartott munkaeszközök mellett előfordultak elhanyagolt állapotú, és védőburkolat nélkül üzemeltetett gépek is. A pékségekben jellemző szabálytalanság volt, hogy a dagasztó-, illetve keverőgépek védőrácsának villamos reteszelő berendezését kiiktatták, vagyis a munkavállalók nyitott védőráccsal működtethették a gépeket.

A villamos biztonság területén visszatérő szabálytalanság, hogy egyes gépek villamos tápvezetékét szabálytalanul kötötték be, vagy a szigetelésük sérült volt. Több esetben előfordult, hogy anyagtárolásra használták a villamos kapcsolószekrények előtti tereket, amely akadályozta azok kezelhetőségét és vészhelyzet esetén a feszültségmentesítést.

Megállapításra került, hogy a takarítási tevékenységhez meghatározott egyéni védőeszközök nem mindig kerültek összehangolásra a felhasznált veszélyes anyagok/keverékek biztonsági adatlapjainak tartalmával. Az egyéni védőeszközök tárolásával kapcsolatban elmondható, hogy azokat nem minden esetben tárolták higiénikus körülmények között, azok elszennyeződtek, porosak voltak.

A húsfeldolgozási tevékenységet végző munkáltatóknál a biológiai kockázatbecslések az előző évekhez hasonlóan hiányosak voltak, azok nem terjedtek ki a hatályos jogszabályokban meghatározott valamennyi értékelési szempontra, illetve a kockázatok értékelését évenként nem ismételték meg.

A munkáltatók felismerték a karbantartás fontosságát a zajexpozícióból származó kockázatok csökkentésében, valamint a műszaki zajcsökkentési módszerek alkalmazásában. A műszaki védelem elsőbbsége kezd előtérbe helyeződni az egyéni védelemhez képest.

6.4. Gépipar

A gépipar területén 1 899 munkáltató ellenőrzésére került sor a tavalyi év során. Ez a korábbi évhez viszonyítva 59%-kal több munkáltatót jelentett, ami az ágazati munkabaleseti tendenciát alapul véve indokolt volt. Az ellenőrzött munkáltatók 85,8%-ánál került feltárásra valamilyen munkavédelmi szabálytalanság, ami magasabb volt az országos átlagnál. Az ellenőrzéssel érintett munkavállalók mintegy 75%-át szabálytalanul foglalkoztatták az ágazatban, és közülük minden negyedik súlyos szabálytalansággal volt érintve.

Az ágazatban a legalább 50 fős vagy nagyobb vállalkozások munkavédelmi tevékenysége az ellenőrzések alapján átlagosnak mondható, és ritkán fordult elő kirívóan súlyos szabálytalanság, mivel többnyire korszerű és biztonságos munkaeszközökkel dolgoznak, és felkészült munkavédelmi szakemberek segítik munkájukat.

A gépipar területén továbbra is az autóipar bővülése tekinthető tendenciának, amely a beszállítókat is a versenyképesség növelésére, így a munkakörülmények fejlesztésére ösztönözte. Az iparág többi területén azonban a munkavédelmi helyzet lényeges javulása nem tapasztalható. A kisebb létszámot foglalkoztató munkáltatók változatlanul kevés korszerű gépet használnak, a munkaeszközök biztonságos használatához előírt vizsgálatokat gyakorta nem végzik el. Ennélfogva a munkaeszközök üzemeltetése, használata a munkavállalókra nézve nagyobb kockázatot, az esetenként fennálló közvetlen veszélyeztetés súlyos baleseti veszélyforrást jelent.

A munkabalesetek száma 8,5%-kal nőtt a gépiparban, azonban az ágazatban foglalkoztatottak száma is hasonló nagyságrendben növekedett. A súlyos munkabalesetek száma lényegében nem változott, arányuk az összes súlyos munkabalesethez képest 8,5% volt az ágazatban. Minden negyedik csonkulásos munkabaleset a gépipari ágazatban történt.

A baleseti helyzetre, és a veszélyeztetésekre is tekintettel a gépipar területére is kiterjedő országos célvizsgálatot folytattak le a munkavédelmi hatóságok 2016-ban. A célvizsgálat eredményei is alátámasztották az általános munkavédelmi állapotokat. A munkáltatók 92%-a volt szabálytalansággal érintett és az ellenőrzések során több esetben kellett súlyos veszélyeztetés miatt intézkedéseket hoznia a munkavédelmi hatóságnak.

A munkáltatók nagyobb részénél probléma volt, hogy indokolt esetekben nem végezték el a kockázatértékeléseket, valamint hogy a határértékkel szabályozott kóroki tényezőkre (pl.: zaj, rezgés, veszélyes anyag) vonatkozóan az értékelések nem történtek meg.

Az ellenőrzési tapasztalatok szerint számos munkáltató nem foglalkozott érdemben a fémipari műhelyek, üzemek takarítása során fellépő porterhelés veszélyeivel, annak ellenére, hogy az jelentős többletterhelést jelenthet a munkavállalók számára.

Az ellenőrzött munkáltatók többsége gondoskodott a munkavállalók munkavédelmi oktatásáról, azonban azok tartalma, tematikája a különböző kóroki tényezők vonatkozásában hiányos volt.

6.5. Szolgáltatóipar

Kereskedelem, járműjavítás

A kereskedelem, járműjavítás területén 2 756 munkáltatónál került sor munkavédelmi ellenőrzésre, amelyek 84%-ánál tártak fel valamilyen munkavédelmi hiányosságot. A szabálytalanságok összesen 18 250 munkavállalót érintettek, ami a korábbi évhez képest 19%-os csökkenést jelent. A hatóság összesen 2 636 munkabalesetet regisztrált az ágazatban, ebből 18 eset volt súlyos, amelyek közül 3 eset végződött a munkavállaló halálával.

A ***kereskedelem*** ágazatban az új építésű egységekben a körülmények megfelelőek, a régebben nyílt és kisebb egységeknél gyakoribbak a munkavédelmi hiányosságok. A kiskereskedelmi vállalkozásoknál a munkavédelmi tevékenység gyakran csak látszólagos, a kötelező dokumentumokat elkészíttetik, de azon túl tényleges megelőző tevékenységet nem folytatnak. A legtöbb hiányosság a raktározás, a gépi anyagmozgatás területén adódik. Az ellenőrzött

munkahelyek raktárának közlekedési útvonalában továbbra is probléma a sok árutárolás, amelynek következtében nagymértékben lecsökkentették a biztonságos közlekedési útvonalat, így a raktárban a biztonságos mozgástér nem volt biztosítva, ennél fogva a raktározási területek túlzsúfoltak, a menekülési útvonal akadályozott volt.

2016 folyamán az áruházláncok, bevásárló központok területén a foglalkoztatottak nagy létszámával összefüggésben gyakoriak voltak a munkabalesetekkel kapcsolatos hatósági ellenőrzések. Az ágazatban a munkabalesetek főként kézi-gépi anyagmozgatás, valamint a szeletelő gépekkel, késekkel, törött üvegekkel, illetve csomagbontás során következtek be.

Az egyéni védőeszközök használatával kapcsolatban továbbra is az a tapasztalat, hogy védelmi képességüket vesztett eszközök cseréjéről nem gondoskodtak időben, annak ellenére, hogy a munkaterületen rendelkezésre állt megfelelő védelmi képességgel rendelkező védőeszköz.

Egy-két kereskedelmi egységben a zárttéri munkahelyre a meleg és a hideg évszakban előírt léghőmérsékleti értékeket a munkáltató nem biztosította, így a munkavállalók kedvezőtlen klimatikus viszonyok között végeztek tevékenységet.

A ***járműjavítás*** ágazatban több veszélyes technológia is előfordul, például az emelő berendezések, hegesztő berendezések használata, illetve szóró festés. A nagyobb számú és súlyosabb szabálytalanságok inkább a mikrovállalkozásoknál fordultak elő, amelyek sokszor nem csak a hiányzó feltételekből, hanem a nem kellő odafigyelésből adódtak.

A karosszériajavítással foglalkozó vállalkozásoknál a hegesztő berendezések (pl.: ívhegesztő, gázhegesztő) és tartozékainak szabálytalan tárolása, valamint az időszakos felülvizsgálatuk elmaradása adta a legtöbb okot a hatósági intézkedések megtételére.

Az emelőgép kezelők éves ismétlődő munkavédelmi oktatásának hiánya miatt több munkáltatónál kellett intézkedni. Itt a munkavédelmi oktatási tematika tartalma sem volt megfelelő.

Visszatérő hiányosság, hogy a kockázatértékelések tartalmilag hiányosan voltak elkészítve. A kémiai kockázatbecslések elvégzésénél a hatályos jogszabályi előírásokat számos esetben nem vették figyelembe teljes körűen, az expozícióbecsléssel és a kockázatok minőségi és mennyiségi értékelésével nem foglalkoztak. Ennek oka részben az volt, hogy egy-egy munkáltató elmulasztotta a műhelyek légterét szennyező, határértékkel szabályozott veszélyes anyagok koncentrációját meghatározni.

Változatlanul jellemző, hogy a festéktől szennyezett eszközök tisztítása, mosása nyitott edényekben történt, melynek során a szerves oldószerek szennyezték a munkaterek levegőjét és a munkavállalók számára többlet expozíciót jelenthettek. Még mindig előfordult, hogy a fényezési tevékenységet végző munkavállalók biológiai monitor vizsgálatait nem, vagy nem megfelelő időközönként végezték el.

Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás

A szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás ágazatban összesen 879 munkáltatónál került sor munkavédelmi ellenőrzésre, amelyek közül 737-nél tárt fel a hatóság valamilyen munkavédelmi hiányosságot. A szabálytalanságok 3 829 fő munkavállalót érintettek, ami az ellenőrzésbe bevont létszám 79%-át tette ki, ami kis mértékű növekedés a korábbi év adataihoz képest. Az ágazatban összesen 667 munkabalesetet regisztrált a hatóság, melyek közül 4 volt súlyos kimenetelű, amiből 2 eset volt halálos.

A ***szálláshely-szolgáltatást*** nyújtó munkáltatóknál a munkavédelmi szabálytalanságok a vendégforgalom elől elzárt területeken voltak jellemzőek, mint például mosoda, karbantartó műhely, valamint a szálláshelyek vendéglátó egységeinek konyhái. Veszélyforrást általában a konyhák hibás, botlásveszélyes járófelülete, a burkolatra került csúszásveszélyes folyadék, a konyhai gépek, berendezések biztonságtechnikai hiányosságai, valamint forró étel tárolására, mozgatására szolgáló melegítő edények használata jelentettek.

A ***vendéglátás*** ágazatban a leggyakoribb hiányosságok között meg lehet említeni a közlekedési útvonalak nem megfelelő kialakítását, az útvonalon tárolt göngyöleg és más anyag tárolása miatti mozgástér elégtelenségét. Jellemzőek továbbá a tárolóeszközök rögzítésének hiánya, valamint a dokumentációs hiányosságok is.

Több vendéglátó egységben tipikus hiányosság volt, hogy a különböző szeletelő gépek villamos feszültségmentesítés utáni, akaratlan újraindítást megakadályozó műszaki megoldás hiányzott. Az erősáramú villamos vezetékeket, villamos elosztókat mechanikai sérülés ellen nem védték, a vezetékeket húzó igénybevételnek tették ki. A nagy kiterjedésű fém mosogató-medencéket, munkaasztalokat, tároló polcokat az EPH-hálózatba nem kötötték be.

Általánosan előforduló probléma volt még a villamos szerelvények beazonosításának hiánya. Esetenként a létesítmények villamos kapcsolószekrénye nem volt megfelelő állapotban, vagy illetéktelen személyek által hozzáférhetőek voltak. Gyakori, hogy nem végeztetik el az előírás szerint szükséges érintésvédelmi felülvizsgálatokat.

Még mindig lehet találkozni olyan kockázatértékelésekkel, amelyek csak felmérőlapokból és a veszélyes anyagok/keverékek biztonsági adatlapjaiból vagy azok kivonataiból álltak, és a tényleges veszélyek azonosítását, jellemzését nem tartalmazták. Előzőek hiánya miatt a kockázatkezelési intézkedések sem voltak teljes körűek. A tapasztalatok szerint a kockázatok értékelésekor a szakemberek még nem foglalkoznak kellő súllyal a pszichoszociális kockázatokkal, mely azonban az ágazatban dolgozó munkavállalóknál jellemzően fennálló kóroki tényező.

A munkavédelmi oktatások az új belépő munkavállalók esetében jellemzően hiányosan dokumentáltak, arra nem fordítottak kellő figyelmet a munkáltatók.

Szállítás, hírközlés, közlekedés, logisztika

A szállítás, hírközlés, közlekedés, logisztika ágazatban 2 928 munkabaleset történt, az összes bekövetkezett munkabaleset 12,51%-a. A munkabalesetek közül 13 halálos, 2 súlyos csonkulásos, 7 egyéb súlyos volt. Az ágazatban bekövetkezett halálos munkabalesetek száma a mezőgazdaság és az építőipar mögött a harmadik legmagasabb volt, ami nagyon kedvezőtlen helyzetre utal. Az ágazat munkáltatóinak munkavédelmi ellenőrzésére 422 esetben került sor, amelyek közül 307-nél (72,74%) találtak szabálytalanságot az ellenőrzést végzők. Az ellenőrzéssel érintett 11 761 fő munkavállaló közül 7 036 fő (59,81%) volt érintve valamely szabálytalansággal, ami az országos arányhoz képest kedvezőbb képet ad az ágazat munkavédelmi helyzetéről.

A ***közúti szállításra*** szakosodott társas vállalkozásoknál főként az emelőgépek használata során volt tapasztalható az emelőgépek üzemeltetésével kapcsolatos biztonsági előírások megszegése. A közúti járműpark műszaki és biztonsági állapota az új, korszerű tehergépjárművek és autóbuszok esetében javuló tendenciát mutat, ugyanakkor a járművezetők fokozott pszichés megterhelésével kell számolni a konfliktusveszélyes helyzetek miatt, elsősorban a hétvégi

éjszakai műszakban, az agresszív, ittas vagy bódult tudatállapotú utasok egyre gyakoribb támadása következtében.

A ***vasúti szállítás*** területén a munkavállalói létszám jelentősen lecsökkent, a végrehajtott szervezeti átalakítások sok problémát jelentettek munkavédelmi szempontból. A MÁV-nál bekövetkezett szervezeti változások következtében több önálló Kft. és Zrt. alakult. Gyakorlati problémát okoz, hogy a munkaterületeken egy időben több munkáltató munkavállalói dolgoznak, de a különböző munkáltatók munkavállalói munkáinak összehangolása elmarad.

Elegyrendezés nagyobb vasútállomások területén folyik. Nemzetközi egyezmény értelmében a szomszédos ország vasúttársaságának is végeznek elegyrendezést, aminek veszélyes részei a tolatások, szét- és összekapcsolások. A bérelt létesítmények állaga folyamatosan romlik, az épületek vizsgálatát igazoló dokumentumok több esetben lejártak, vagy nem kerültek át a bérlőhöz.

Az ellenőrzött hegesztőműhelyekben és szerelőcsarnokokban jellemző szabálytalanság, hogy a munkahelyi levegőt szennyező anyagok (porok, gázok, füstök) hatékony helyi elszívásáról és a légszennyezettségi mérésekről nem gondoskodtak.

A ***táv- és hírközlési ágazatban*** a bejelentett balesetek száma növekedett, amelynek egyik oka a postai szolgáltatás terén megjelenő létszámhiány. A jelenlegi állományban nagy a fluktuáció és az elvárt létszámhoz képest 10-15%-kal kevesebb munkavállaló látja el ugyanazt a feladatot. A megsokszorozódott feladatok miatt a postások fáradtabbak, ami a megfelelő gyakorlat hiánya mellett a munkabalesetek többségében szerepet játszott. A munkabalesetek többsége botlásból, lépcsőn való megcsúszásból, illetve a nem körültekintő közlekedés miatt következett be.

Több postahivatalnál tapasztalható volt a karbantartás hiánya; jellemző, hogy az elvégzett érintésvédelmi felülvizsgálat során észlelt hibák kijavítását nem dokumentálták.

Raktározást elsősorban az ipari parkokba települt ***logisztikai*** vállalkozások végeznek új épületben, magas színvonalú technikai háttérrel, amelynek következtében itt ritkák a munkavédelmi hiányosságok. Új jelenség, hogy a logisztikai központokban a be- és kiszállítást végző gépkocsivezetők pihenő idejükben a kamionoknál az áru le- és felrakását végzik. Ehhez a logisztikai központ jellemzően gyalogkíséretű targoncáját használják, amelynek kezeléséhez nem rendelkeznek targoncavezetői jogosultsággal. A polcrendszerek időszakos felülvizsgálata általában elmaradt, a nagy kiterjedésű fém tárolóállványok EPH-ba történő bekötése hiányzott.

A belsőégésű motoros tehergépjárművek és targoncák üzemeltetése során képződő légszennyező anyagok expozíciója egészségkárosító kockázatot jelentett a nem megfelelő szellőzési viszonyokkal rendelkező, korszerűtlen raktárépületekben.

Energiaellátás

Az energiaellátás területén összesen 35 db munkáltatónál került sor munkavédelmi ellenőrzésre, amiből a szabálytalansággal érintettek száma 28 db volt (80%). Ez az ellenőrzéseknél 697 fő szabálytalansággal érintett munkavállalót jelentett (90%), ami kismértékű növekedés a korábbi évhez képest. Az ágazatban összesen 104 munkabalesetet regisztrált a hatóság, amelyek közül 2 eset volt súlyos kimenetelű.

Az ágazatot jellemzően meghatározó áramszolgáltatóknál továbbra is az jellemző, hogy alvállalkozók végzik a szerelési, hálózat-karbantartási és egyéb kiszolgáló tevékenységeket. Az áramszolgáltatók az irányítási, teljesítményelosztási és adminisztrációs feladatokon kívül csak

az elosztó-állomások kezelését és hibaelhárítási tevékenységet végzik, azonban ez munkabiztonsági szempontból kevésbé veszélyes, inkább a hálózatok karbantartásánál, szerelésénél kell nagyobb veszélyeztetéssel számolni.

Az áramszolgáltatók az iparág jellegéből és az egyéb jól rögzített szabályzatokból adódóan, a biztonságos munkavégzést megvalósító szabályokat túlnyomó részt betartották, azok megtartását rendszeresen ellenőrizték. Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés megvalósítása érdekében, az alvállalkozók kiválasztásánál, valamint azok kiszervezett munkavégzéseinek tekintetében az áramszolgáltatók továbbra is szigorú feltételeket írtak elő.

Vízellátás, szennyvíz gyűjtése, kezelése

A hatóság által ellenőrzött 35 víztermelő, -ellátó, -kezelő munkáltatóból 26 volt szabálytalansággal érintett. A szennyvíz gyűjtésével, kezelésével foglalkozó, 7 ellenőrzött munkáltatóból mindössze 2 esetében tapasztaltak munkavédelmi szabálytalanságot.

Az ivóvízellátás és a szennyvíz-elvezetés területén visszatérően tapasztalt szabálytalanság volt, hogy a hálózatépítési tevékenység során a munkaárkok beomlás elleni védelmét nem alakították ki.

A szennyvíztisztító telepeken tapasztalt szabálytalanság továbbra is a biológiai és a kémiai kockázatbecslések hiányosságai voltak. Előfordult, hogy a védőoltásra kötelezett munkaköröket nem határozták meg.

6.6. Egészségügyi, szociális ellátás

Az egészségügyi és szociális ágazatban 222 munkáltatónál történt munkavédelmi ellenőrzés, a hatóság az ellenőrzött munkáltatók 71,6%-nál talált intézkedésre okot adó hiányosságot. A munkabalesetek száma a korábbi évhez képest nőtt (2015. évben 1 271, 2016. évben 1 549 baleset történt), ugyanakkor a súlyos balesetek és a halálos balesetek száma felére csökkent (2015. évben 11 súlyos és 4 halálos, 2016. évben 6 súlyos és 2 halálos baleset történt).

A biológiai kóroki tényezők okozta fertőzések és megbetegedések megelőzésére irányuló, 2015-ben lefolytatott célvizsgálat pozitív hatásait a 2016. évi ellenőrzések alkalmával tapasztalni lehetett. Azoknál a munkaterületeknél, ahol korábban munkavédelmi ellenőrzést tartottak, a feltárt hiányosságokat megszüntették, így ott az általános munkavédelmi színvonal javult. A tavalyi évben néhány megyében más hatósággal közösen történt átfogó vizsgálat az ágazatban, például Budapest Fővárosban a gasztroenterológiai osztályokat ellenőrizték közösen a népegészségügyi szakterülettel, Fejér megyében a szociális ágazatban folytattak le átfogó ellenőrzést a Gyámhivatallal.

Az ellenőrzések tapasztalatai alapján visszatérő munkavédelmi probléma, hogy a munkavédelmi szakember az ismeretek hiányában sok helyen az egyéni védőeszközök kiválasztásakor nem fordított kellő figyelmet a védőeszköz védelmi képességére (pl. kórházban, ahol egészségügyi mosodában a munkavállalók a biológiai anyagokkal szennyezett textíliát, biológiai kóroki tényezőkkel szemben védelmi képességgel nem rendelkező pamut kesztyűben válogatták, illetve adagolták a mosógépbe a szennyest), valamint a védőeszköz viselésének, vagy alkalmazásának szabályozása hiányos volt. Néhány helyen biztosították ugyan a megfelelő védelmi képességű védőeszközt, de annak használatát nem követelték meg, vagy nem biztosítottak minden munkavállalónak megfelelő méretet.

6.7. Oktatás

Az oktatási ágazatban összesen 59 munkáltatónál került sor munkavédelmi ellenőrzésre, amelyek közül 53 volt érintett valamilyen munkavédelmi szabálytalansággal. A hatóság tapasztalatai alapján a fenntartók jellemzően csak a nagyon szükséges munkálatokat végeztetik el. Több ellenőrzött helyszínen, tanműhelyben, lépcsőfordulón, folyosón előfordult, hogy a járólapok hiányoztak, így fennállt a botlás veszélye, valamint a közlekedési utak jelölései lekopott, hiányos állapotban voltak.

Az oktatott szakmák veszélyességéből adódóan a munkavédelmi szabálytalanságok, hiányosságok hasonlóak voltak az ellenőrzött szakmákhoz. Az ellenőrzési tapasztalatokból elmondható, hogy gyakorlati oktatásnál a szakoktatói műhelyekben a veszélyes gépeknél előfordultak a biztonsági reteszelések hiányával, vagy az egyéni védőeszközök nem megfelelő használatával összefüggő szabálytalanságok. A megmunkáló gépek biztonsági berendezése esetenként nem működött, pedig a gépek üzemeltetése közben a hallgatók is a gép hatókörében tartózkodtak, vagy esetenként kezelték is azokat.

Az ágazatban a tavalyi év során 895 munkabaleset történt, ami 2 esetben volt súlyos kimenetelű. A munkavégzéshez kapcsolódó balesetek legtöbbször továbbra is a közlekedésből (elcsúszásból, botlásból, elesésből) adódtak.

7. Az egyéni védőeszköz ellátás és használat

Az egyéni védőeszközök megfelelőségét tanúsító, ellenőrző szervezetek kijelölésével és bejelentésével kapcsolatos feladatokat az NGM Munkavédelmi Főosztálya látja el, és működteti a Kijelölést Előkészítő Bizottságot.

A tavalyi év első negyedévében öt, a második negyedévtől kezdve négy hazai bejelentett szervezet végezte az egyéni védőeszközök megfelelőségértékelését. Az év során négy új kijelölési eljárás indult, és két új megfelelőségértékelő szervezet bejelentése történt meg az Európai Bizottsághoz. Az érvényes kijelölő okirattal rendelkező valamennyi bejelentett szervezet éves felülvizsgálata megtörtént.

Magyarországon tavaly 104 db EK-típustanúsítvány kiadására vagy módosítására, valamint 63 db EK-típustanúsítvány törlésére vagy visszavonására került sor. A www.ommf.gov.hu honlapon elérhető a megfelelőségértékelő szervezetek és az EK-típustanúsítványok aktuális nyilvántartása.

A munkavédelmi hatóság tapasztalatai alapján a magas munkavédelmi színvonallal rendelkező munkáltatóknál – jellemzően a nagyvállalatoknál – gondoskodtak az egyéni védőeszközök használatának rendszeres ellenőrzéséről, és a viselés vagy használat elmulasztásakor szankciókat alkalmaztak az érintett munkavállalókkal szemben. A KKV-knál gyakoribb volt az egyéni védőeszközök biztosításának hiánya vagy azok nem megfelelősége. Alapvető probléma volt, hogy a munkáltatók a kockázatértékelést és az egyéni védőeszköz juttatási rendet nem a munkahelyen jelen lévő kockázatoknak megfelelően készítették el, valamint hogy a védőeszközök kiválasztása során a munkavállalók eltérő igényeit, alkati sajátosságait, illetve az időjárási viszonyokat nem vették figyelembe. Gyakran elmaradt az egyéni védőeszközök kiadásának dokumentálása, továbbá viselésével, tisztításával, tárolásával, cseréjével kapcsolatos oktatás. A munkavállalók sok esetben nem viselték a kiosztott egyéni védőeszközöket, mivel feleslegesnek vagy kényelmetlennek ítélték azokat. A munkavállalók

által használt vagy viselt egyéni védőeszközök számos esetben lejárt használati idejűek, védelmi képességüket vesztettek, vagy használatra alkalmatlanok voltak.

Az egyéni védőeszközök biztosításának, illetve használatának elmulasztása elsősorban az építőiparban, a feldolgozóiparban, a gépgyártás és fémfeldolgozás ágazatokban volt jellemző. A magas fluktuációval rendelkező területeken (közfoglalkoztatottak, alkalmi munkavállalók, próbaidőt töltők) kiemelt problémát okozott az egyéni védőeszközzel történő ellátás.

Az ellenőrzések során pozitív irányú változásokat tapasztalt a munkavédelmi hatóság azoknál a munkáltatóknál, ahol az egyéni védőeszköz használat elmulasztásából korábban munkabaleset, foglalkozási megbetegedés vagy fokozott expozíciós eset következett be.

8. Az ÁNTSZ Országos Tisztifőorvosi Hivatal Munkahigiénés és Foglalkozás-egészségügyi Főosztály által végzett munkavédelmi kutatás és tudományos munka

A foglalkozás-egészségügy szerepe a látássérült személyek foglalkoztatásában (országos felmérés tapasztalatai)

A munkaerő-piaci integráció és a munkába állást befolyásoló tényezők aktívan dolgozó látássérült személyeknél történő vizsgálatához készített online kérdőívet túlnyomó többségben Budapesten élő, magasabb iskolai végzettségű személyek töltötték ki. Az előző évek felméréseihez hasonlóan a látássérült személyek is szívesen dolgoznak/dolgoznának a nyílt munkaerő-piacon és nem zavarják őket a kérdések a fogyatékosságukkal kapcsolatban. A látássérült személyek esetében is (hallássérült, mozgáskorlátozott személyekhez hasonlóan) egyértelműen látszik az adatokból, hogy akik használnak valamilyen segítő technológiát jelentősen nagyobb százalékban foglalkoztatottak, vagy aktívan tanulnak.

Megállapítható az is, hogy a látássérült személyek számára fontos volt a kérdőív előkészítésében és a kutatásban való személyes részvétel, a folyamatos technikai, digitális, és elektronikai eszközfejlesztéseknek köszönhetően újabb és újabb kapuk nyílnak meg a látássérült személyek részére a társadalmi és munkahelyi integrációban.

Közmunkások foglalkoztathatósági vizsgálat eredményeinek felmérése

Az online kérdőívek használatával beérkezett adatok elemzéséből megállapítható, hogy a közmunkások 6%-a nem foglalkoztatható. Leggyakoribb esetben kizáró ok az volt, hogy a dolgozók magasban nem foglalkoztathatóak, illetve nehéz súlyokat nem emelhetnek. Morbiditási adataikból kiemelhető a látásélességgel kapcsolatos nagyszámú eltérés.

Munkaképességi Index hazai bevezetése

A Munkaképességi Index (WAI) egy olyan, széles körben használt kérdőív, mely jó előre képes jelezni, ha egy dolgozó a közeljövőben nem bírja elvégezni a munkáját.

Vizsgálatok történtek az autóipari és az építőipari ágazatok dolgozói körében az ágazatokra jellemző akadályoztatottsági paraméterekre vonatkozóan. Ezek az autóiparban dolgozóknál nagyon alacsony szintűek, míg az építőiparban több szempontból is kiemelkedőek. Részleteiben vizsgáltuk a betegségek fajtáinak és típusainak előfordulását, összefüggéseiket az akadályozó tényezőkkel, a WAI összértékével. Ezek igazolták, hogy a betegségek elsősorban az egészségi és kapacitásbeli akadályozó tényezőkkel mozognak együtt: minél több a betegség, annál gyakoribb az akadályoztatottság. A panaszt okozó betegségek esetén az előbbi összefüggés meredekebb, mint a panaszt nem okozónál. Továbbá, minél több panaszt okozó betegségről számol be egy munkavállaló, annál nagyobb eséllyel került a gyenge vagy közepes

WAI csoportba. A különféle típusú akadályoztatottságok és a betegségek együttes előfordulását vizsgálva megállapítható, hogy a munkavállalókban a panaszt okozó, de nem kórismézett betegségek növelték szignifikánsan a legtöbb kombinációban a gyenge vagy közepes WAI esélyét. A legmagasabb kockázatfokozódás a nem kórismézett, de panaszt okozó légzőszervi betegségek és a súlyos erőnléti problémák kombinációjakor lépett fel.

PIMEX rendszer

A PIMEX video expozíció monitor rendszer egyszerre képes valós időben megjeleníteni a mérési eredményeket és a munkakörnyezetben a munkavállalók által végzett munkatevékenységet. Előbbiek lehetnek munkakörnyezeti adatok (pl.: szerves oldószer a levegőben, hőmérséklet) vagy a munkavállaló biológiai paraméterei (pl. pulzus, légzésszám). Fentiek kombinációjával objektív módon azonosíthatóak a problémás munkafolyamatok és ezek résztevékenységei, a munkavállalókat érő expozíció, továbbá értékelhető egy korrekciós beavatkozás hatásossága is.

A rendszer élettani paramétereket vizsgáló modulja éles körülmények között egy melegüzemben került tesztelésre, egy ismerten légzőszervi betegségben szenvedő munkavállalónál. A rendszer megbízhatóan működött. Megállapításra került, hogy a kábelekkel kapcsolódó érzékelők jelentős problémát jelentenek üzemszerű körülmények között, kívánatos ezek kiváltása rádiós összeköttetéssel.

A helyileg ható vibráció által okozott mikrocirkulációs zavar vizsgálata

A kéz-kar vibrációs expozícióval járó munkakörök foglalkozási betegségek kialakulásához vezethetnek (kéz-kar vibrációs szindróma). Ez az idegek, erek, csontok lehetséges károsodását jelenti. Az észlelhető elváltozások közül egy sem specifikus kizárólagosan a kéz-kar vibrációs szindrómára, ezért együttesen, körültekintően értékelendők. A Vibrációs Szakrendelésen történnek a klinikai vizsgálatok, mely országosan az egyetlen ilyen jellegű ellátóhely. Az érbetegségek diagnosztikájában célul lett kitűzve a specificitás és a szenzitivitás növelése, illetve a betegségek minél korábbi stádiumban való felismerése. E cél érdekében a hagyományos vizsgálati metodika mellett laser doppler készülékkel is megvizsgálásra kerül a betegek kezeinek mikrocirkulációja. A mikrocirkuláció elváltozásai kiegészítő információkat adhatnak, ezáltal segítségül szolgálhatnak a betegségek differenciálásában. 2016-ban 48 összehasonlító vizsgálat történt. 7 beteg esetében a kéz-kar vibrációs szindróma klinikai jelei voltak diagnosztizálhatóak, ezért foglalkozási betegség gyanújával bejelentésük megtörtént (5 esetben az expozíció is igazolódott, így a bejelentés elfogadásra került).

9. A Munkavédelmi Tanácsadó Szolgálat működése

A munkavédelmi hatóság tanácsadási tevékenysége a normatív követelmények ismertetésére, a helyes munkahelyi gyakorlat bemutatására, a munkabiztonsággal és a munkaegészségüggyel kapcsolatos kérdések megválaszolására terjed ki. A munkavédelmi tanácsadást a munkavédelmi hatóságok, valamint az NGM Munkavédelmi Főosztálya által a hatósági tevékenységtől elkülönítetten működtetett Munkavédelmi Információs Szolgálat (a továbbiakban: MISZ) látták el.

A munkavédelmi hatóságok tavaly 2 046 db tanácsadás keretében összesen 3 508 db kérdést válaszoltak meg, míg a MISZ-nél összesen 4 759 db volt a tanácsadások száma, ami összesen 5 607 db kérdés megválaszolását foglalta magába. Az összes megkeresés száma 3,5%-kal

meghaladta a korábbi évit, ami egyértelműen igazolja a munkavédelmi szakmai tanácsadásra vonatkozó kiemelt igényt.

Az érdeklődők a munkahelyeken történt balesetek kivizsgálásával, minősítésével, a munkabaleseti jegyzőkönyv kitöltésével kapcsolatban tették fel a legtöbb kérdést, de gyakori téma volt az egyéni védőeszközök juttatására és használatára vonatkozó előírások, a kockázatértékelés, valamint a munkaeszközök biztonsága is. A munkavédelmi képviselő választásra vonatkozó szabályok megváltozása okán jelentősen emelkedett az erre vonatkozó megkeresések száma az év második felében.

A tájékoztatást kérők jelentős része munkavédelmi szolgáltatást végző szakember volt, de egyéni vállalkozók, valamint KKV-k és mikrovállalkozások vezetői is rendszeresen kértek tanácsot a munkavédelmi előírásoknak történő megfelelés érdekében. Ugyanakkor a munkavállalók rendszerint csak akkor fordultak a tanácsadó szolgálathoz, ha őket vagy a környezetükben más személyt a munkavégzés körülményeivel összefüggésben sérelem érte.

10. Munkavédelem és Biztonságtechnika szaklap

Az NGM Szervezeti és Működési Szabályzata értelmében a Munkavédelem és Biztonságtechnika című szaklap kiadása és a szerkesztő bizottsági feladatok ellátása az NGM Munkavédelmi Főosztály feladata.

A szaklapban megjelenő szakmai cikkek elősegítik a megelőzés elvére épülő munkavédelmi szemlélet kialakítását, a munkahelyi egészség és biztonság gyakorlati érvényesülését, továbbá lehetőséget teremtenek a munkavédelmi hatóság tevékenységének népszerűsítésére és hozzájárulnak az önkéntes jogkövető magatartás megerősítéséhez is. Az állandó rovatok (például munkabaleseti esettanulmányok, bírósági jogesetek, jogszabály- és szabványváltozások) mellett a 2016. évben megjelent számokban többek között a legionárius betegség munkavédelmi vonatkozásairól, a beszállással végzett munkák biztonságáról, az egészségügyi dolgozók munkavédelméről, valamint a légzésvédők illeszkedésvizsgálatáról szóló cikkeket közöltünk. A szaklap negyedévente való kiadásában a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal működött közre a nyomdai és a pénzügyi feladatok koordinálásában. A szerkesztők és a cikkek szerzői a szakma iránti szeretetből adódóan díjazás nélkül végezték a szaklappal kapcsolatos teendőiket.

11. Nemzetközi kapcsolatok

Hazánk uniós tagságából eredő kötelezettségek és lehetőségek határozták meg azt a munkát, amelyet az európai munkavédelem szervezeti keretein belül az NGM Munkavédelmi Főosztálya szakmai bázisára építve az európai szervezetekbe delegált kollégák végeztek.

A döntéshozói szinteken egyre nagyobb volumennel és képviselettel veszünk részt az európai szabályozás és tájékoztatás kérdéseinek megvitatásában és végrehajtásában a munkavédelem területén. Az Európai Bizottság mellett működő Munkavédelmi Tanácsadó Bizottság kormányzati tagját, az Európai Munkavédelmi Ügynökség Igazgatótanács kormányzati tagját valamint a Munkavédelmi Vezetők Bizottságának magyar képviselőjét az NGM Munkavédelmi Főosztály delegálja.

Az **Európai Munkavédelmi Ügynökség (EU-OSHA)** Nemzeti Fókuszpontját az NGM Munkavédelmi Főosztálya működteti. Az évente megújítandó megállapodás keretében az EU-

OSHA egy keretrendszeren belül támogatja a tagállami rendezvények (konferenciák, szemináriumok, filmvetítések, sajtótájékoztatók) megvalósítását, az EU-OSHA üzeneteinek átadását, a munkavédelmi információ terjesztését (tájékoztató anyagok, sajtóközlemények, kampány útmutatók, filmek). A Nemzeti Fókuszpontok feladata az EU-OSHA tevékenységeiben való aktív részvétel, többek között tagországi információk szolgáltatása, jelentések véleményezése, információs anyagok fordításának nyelvi ellenőrzése, vagy szakértők delegálása munkacsoportokba.

2016-ban az EU-OSHA meghirdette az *„Egészséges munkahelyet minden életkorban!"* című kétéves kampányát, melyhez kapcsolódva a magyar Nemzeti Fókuszpont hálózatának aktív támogatásával 2016 áprilisában – a Munkavédelmi Világnap eseményeihez kapcsolódóan – a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem dísztermében került megrendezésre a kampány nyitókonferenciája, valamint meghirdetésre került a kampányhoz kapcsolódó Helyes Gyakorlat Díj pályázat.

Az év során a kampányhoz kapcsolódóan sajtókerekasztal megbeszélés és három sajtóközlemény kiadása történt meg, ami hozzájárult ahhoz, hogy Európai összehasonlításban előkelő helyet foglaltunk el a média megjelenéseket tekintve: 2016-ban összesen 300 megjelenést értünk el, melyből 103 esetben az országos és regionális nyomtatott médiában, 29 alkalommal országos és regionális tv-ben és rádióban, 168 alkalommal az online médiában jelent meg hír a kampánytevékenységről.

Az EU-OSHA *„Napo pedagógusoknak"* elnevezéssel online tanagyagot és oktatási segédletet tett közzé általános iskolai tanítók és tanárok számára annak érdekében, hogy az általuk tanított gyerekek, Napo, a kedves rajzfilmfigura segítségével játékos módon, figyelemfelkeltő és interaktív feladatokon keresztül sajátíthassák el azokat az alapvető munkavédelmi ismereteket, amelyekre akár már ebben a korban is szükségük lehet, illetve amelyek mielőbbi elsajátítása a későbbiekben hasznukra válik. Az EU-OSHA Nemzeti Fókuszpontja lefordította, adaptálta ezeket az óravázlatokat, módszertani anyagokat, a Budapesten és vidéken tartott szemináriumokon pedig bemutatta a meghívott pedagógusoknak, oktatási vezetőknek. Az Emberi Erőforrások Minisztériuma Oktatási Államtitkárságának támogatásával az ország összes általános iskolájába eljuttatásra került a Napo programról szóló tájékoztató. A gyakorló pedagógusoktól érkezett első visszajelzések rendkívül pozitívak voltak.

A **Munkafelügyeleti Vezetők Bizottsága (SLIC)** évente kétszer tartja plenáris ülését az Európai Unió soros elnökségét ellátó tagállamban. Ennek megfelelően 2016-ban Hollandiában, majd Szlovákiában került sor plenáris ülésre, amelyen valamennyi európai uniós tagállam képviselője részt vett. A SLIC a plenáris ülésein megtárgyalta többek között, hogy milyen munkavédelmi tárgyú ellenőrzési kampányokra kerüljön sor a tagállamokban, és mely tagállamokban tartsanak ún. országértékelést. Hazánk Svédország Munkakörnyezeti Hatósága tevékenységének értékelő csoportjában vett részt.

A SLIC munkacsoportjai közül az Enforcement, a Machex és a Chemex munkacsoportokban rendelkezünk képviselettel.

Az ***Enforcement*** hatósági munkacsoport áttekintette a SLIC létrejötte óta keletkezett szakmai anyagok, dokumentumok felhasználhatóságát, és javaslatot tett az Európai Bizottság által működtetet CIRCABC platform újrastrukturálására. Az NGM Munkavédelmi Főosztálya részt vett a hatósági munkacsoport keretében működő, a tagállamok munkavédelmi felügyelőségei részére ismeret- és tapasztalatcserét biztosító Knowledge Sharing Site (KSS) honlapon

keresztül a hálózat munkájában: tavaly 27 témában készült válasz a tagállamok megkereséseire az adott kérdés hazai jogi szabályozásával, illetve hatósági megítélésével kapcsolatosan.

A ***Machex*** munkacsoport a munkahelyek biztonságát érintő Gépirányelv hatálya alá tartozó gépeket érintő uniós jogalkotásban és a témakörhöz tartozó EU szabványok előkészítésében működik közre. A 2016. évi főbb témák és kérdések a munkahelyi közlekedés biztonságához, a földmunkagépekből való láthatósághoz, a hordozható létrákhoz, a gépek gépkönyvében feltüntetett zajszint adataihoz, az ipari búvárkodáshoz, a munkavállalók daruval történő emeléséhez, az alpintechnikai munkákhoz, valamint a drónokra vonatkozó szabványok kidolgozásának kezdeményezéséhez kapcsolódtak.

A ***Chemex*** munkacsoport közreműködik a munkahelyek kémiai biztonságát érintő uniós jogalkotásban, a veszélyes anyagok/keverékek expozíciójából származó egészségi és biztonsági kockázatok elkerüléséhez vagy csökkentéséhez szükséges intézkedések és előírások meghatározásában, munkavédelmi kampányok előkészítésében. A munkacsoport 2016. évi programjában érintett témakörök a rákkeltő irányelv módosítása, a belélegezhető kristályos szilícium-dioxiddal (kvarccal) kapcsolatos, munkavédelmi felügyelőknek szóló útmutató készítése, valamint a REACH együttműködés voltak. A munkacsoport a továbbiakban a hegesztési füstök egészségkárosító hatására kíván fókuszálni, főként a rákkeltő króm (VI)-, mangánvegyületek és nanorészecskék expozíciójának vonatkozásában.

A ***SLIC felügyelőcsere-programja*** keretében az uniós tagállamok munkavédelmi felügyelői egyhetes tanulmányutak során tanulmányozhatják más országok munkafelügyeleti hatóságainak ellenőrzési gyakorlatát. A programmal kapcsolatban 2016-ban Finnország, valamint Románia is megkereste a SLIC magyar képviseletét, amelyben kifejezték szándékukat a Magyarországgal történő felügyelő cserére vonatkozóan. A 2016 decemberében megvalósult felügyelőcsere-program rendkívül hasznos eszköze volt a felügyeletek közötti tapasztalatcserének, amely hozzájárult a román, valamint a nagy hagyományokkal rendelkező finn gyakorlat megismeréséhez, így a magyar munkafelügyelet rendszerének fejlesztéséhez is. A felügyelőcsere programban való részvétel megtiszteltetés is volt egyben, hiszen hosszú évek után két tagállam is jelezte, hogy a magyar munkavédelmi hatóság tevékenységét tartja tanulmányozásra és tapasztalatszerzésre érdemesnek. A felügyelőcsere programban részt vevők megfigyelőként részt vettek helyszíni munkavédelmi hatósági ellenőrzésen is, amelynek megszervezéséről és lebonyolításáról Budapest Főváros Kormányhivatala gondoskodott.

Melléklet

Minisztériumok és önálló szervezetek beszámolóinak összefoglalója

Jelen melléklet azon szervezetek beszámolóit szemelvényezi, amelyeknek a munkavédelem területén kiemelt szerepük van, illetve az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzésre vonatkozóan - a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény alapján - eltérő, kiegészítő szabályozást alkalmazhatnak. Az egyes szervezetek beszámolói az irányító, illetve szakmai felügyeletet gyakorló központi szervezetre vonatkozó fejezet alatt kerültek feltüntetésre.

1. Belügyminisztérium

A belügyi ágazat, így a BM hivatali szervezetei, a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi és nem rendvédelmi szervek munkavédelmi tevékenysége jogilag egyaránt szabályozott keretek között folyik. A belügyi ágazathoz tartozó szervek többségénél rendelkezésre állnak a szakszerű és hatékony munkavédelmi tevékenységhez szükséges személyi feltételek.

A munkavédelmi szakemberek által végzett belső munkavédelmi ellenőrzések (rendvédelmi szerveknél: 4 571, nem rendvédelmi szerveknél: 405) elősegítették az egészséget, biztonságot veszélyeztető esetleges hiányosságok feltárását, és a szervek törekedtek azok lehető legrövidebb időn belüli megszüntetésére.

A belügyminiszter irányítása alá tartozó nem rendvédelmi szerveknél a külső „civil" munkavédelmi hatóság által lefolytatott ellenőrzések száma 6 volt, amelyekre az Országos Vízügyi Főigazgatóság (OVF) központi és regionális szerveinél került sor. A külső hatóság az átfogó ellenőrzések során 1 esetben tárt fel hiányosságot. A rendvédelmi szerveknél 2016. évben a Korm. rendeletben kijelölt munkavédelmi hatóságok által tartott ellenőrzés nem volt.

A szerveknél kiemelt feladatként kezelték a munkavédelmi oktatást annak érdekében, hogy a személyi állomány és a közfoglalkoztatottak egyaránt elsajátítsák az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzéssel kapcsolatos ismereteket, valamint ennek keretében elsősegélynyújtás oktatásában is részesüljenek. Fokozott figyelmet fordítottak a szerveknél a szükséges egyéni védőeszközök biztosítására, azok használatának megkövetelésére, és a megfelelő használatot szintén oktatás keretében mutatták be a munkavállalóknak.

A rendvédelmi szerveknél az individuális kockázatértékelésre vonatkozó módszertani útmutató segítségével a kockázatértékelés napi tevékenységgé vált, amelynek szerepe még inkább felértékelődik a jövőben, és nagy jelentőséggel bír a balesetek, foglalkozási betegségek megelőzésében.

A foglalkozás-egészségügyi feladatot ellátó szolgáltatók, illetve az alapellátó egységek nagy hangsúlyt fektettek az alkalmassági vizsgálatok végzésére, a megelőzési, illetve gondozási tevékenységre, valamint a munkakörhöz kötött védőoltások megszervezésére és beadására. A tárgyévben a belügyi ágazatban foglalkozási megbetegedés, fokozott expozíció nem fordult elő.

A nem rendvédelmi szerveknél 2015. évhez képest a munkakieséssel járó balesetek száma és az ezzel összefüggő felmentési napok száma is jelentős mértékben emelkedett. 2016. évben 186

munkabaleset (21 a személyi állomány és 165 a közfoglalkoztatottak körében) következett be, amelyből 1 halálos kimenetelű volt. A balesetek döntő többsége (175) és az egy halálos baleset az OVF-nél történt.

2016-ban a rendvédelmi szervek vonatkozásában összesen 874 szolgálati- és munkabaleset történt, ez a szám csökkenést mutat az utóbbi három év esetszámaihoz képest. A 874 szolgálati- és munkabalesetből 688 a hivatásos állomány körében, 150 a nem hivatásosok körében, 36 pedig a közfoglalkoztatottak körében következett be. A 874 bekövetkezett balesetből eredő sérülések közül 292 súlyos (8 napon túl gyógyuló), és 2 halálos (mindkettő a rendőrségnél következett be). Sajnálatos tény, hogy 2016. évben is történt 2 halálos baleset, amelyek közül az egyik szolgálatteljesítés során közúti közlekedési balesetben, míg a másik nyomozati cselekmény végrehajtása során következett be. A balesetek kivizsgálása és dokumentálása a vonatkozó jogszabályokban meghatározottak szerint történt.

A belügyi ágazathoz tartozó szervek munkavédelmi helyzete kielégítő. A szervek folyamatosan nagy hangsúlyt fektettek az egészséges és biztonságos munkavégzés feltételeinek biztosítására.

2. Emberi Erőforrások Minisztériuma

A minisztérium irányítása alá tartozó Országos Mentőszolgálatnál és az oktatási ágazatban történtek központi intézkedések/kezdeményezések, amelyek a munkavédelmi helyzet javítását irányozták elő. A Klebelsberg Központ Tankerületi Központjaiban és a köznevelési intézményekben a munkavédelmi megbízottak kijelölése megtörtént. Ők tartják a kapcsolatot a külső munkavédelmi szolgáltatókkal, akik ellátják a munkavédelmi feladatokat, folyamatosan figyelemmel kísérik a Tankerületi Központok és a köznevelési intézmények munkavédelmi helyzetét és azokkal együttműködnek. Az Oktatási Hivatalnak szerződött munkavédelmi felelőse van, aki folyamatosan oktatja a dolgozókat és ellenőrzi a munkahelyeket.

Az Állami Egészségügyi Ellátó Központ fenntartása alá tartozó 101 intézmény (kórház, tagkórház, rendelőintézet, telephely) közül 74 véli úgy, hogy a fennálló munkakörülmények kielégítőek. 67 intézményben a munkakörülmények további fejlesztése szükséges. Szintén szükséges a munkakörülmények fejlesztése a Klebelsberg Központ Tankerületi Központjaiban, valamint a köznevelési intézményeiben, ahol a különféle infrastrukturális fejlesztések egyelőre elmaradtak. A szociális ágazat intézményeiben a munkakörülmények kielégítőek a feladatellátáshoz közvetlenül kapcsolódó munkaterületeken (ápolás, ellátás, szociális munka, kisegítő háttértevékenységek: mosás, konyha, stb.). Az intézmények fenntartásához kapcsolódó tevékenységek (gondnoki, karbantartói, szállítmányozási, stb.) esetében azonban további fejlesztések szükségesek.

Az elmúlt évben 12 kórháznál jelentkezett olyan új technológia, és/vagy a munkavállalók egészségét, biztonságát veszélyeztető kockázati tényező, amelyre a munkavédelmi hatóságnak fokozott figyelmet kell fordítania a jövőben. Ilyenek például: Onkológiai Centrum létrejötte (berendezések, eszközök, anyagok); CT, MR, vagy mobil röntgen berendezés üzembe helyezése; Legionella baktérium kimutatása a meleg víz hálózatban; faipari gépek üzembe helyezése; xilol és formalin használata.

A veronai buszbaleset – mely a tanulók mellett a munkavállaló pedagógusokat is érintette – nyilvánvalóvá tette, hogy a személyszállítás területén működő vállalkozók munkavédelmi ellenőrzése kiemelten fontos.

Az egészségügyi ágazati döntések többségében új jogszabályok, vagy meglévő jogszabályok

módosítása útján valósulnak meg. Amennyiben szakmailag indokolt, már a jogszabálytervezetek előkészítésébe bevonásra kerülnek a munkavállalók képviselői, és az érintett szakmai civil szervezetek. Amennyiben a tárca nem látja indokoltnak, a közigazgatási egyeztetés szakaszában a tervezetek az Emberi Erőforrások Minisztériuma honlapján mindenki számára elérhetők, véleményezhetők.

A köznevelés területén kifejezetten a munkavállalói biztonságot, egészséget és a munkakörülményeket, azok megváltoztatását célzó ágazati intézkedések nem születtek. A jogszabály-módosítások előkészítése során a munkavállalók (pedagógusok, köznevelés területén egyéb munkakörökben tevékenykedők) képviselői (szakszervezetek), továbbá az egyházak és önkormányzati szövetségek (amelyek fenntartói szerepet látnak el a területen), a munkáltató köznevelési intézményeket képviselő egyesületek, továbbá a megváltozott munkaképességűeket képviselő szervezetek (pl.: Országos Fogyatékosságügyi Tanács) is kinyilváníthatják véleményüket. Összesen kb. 70 civil szervezet számára nyitott a véleményformálás lehetősége.

A gyermekotthonok és javítóintézetek tárgyi, környezeti feltételeire vonatkozó szabályozás alakításakor, módosításakor az érintett szakmai civil szervezetek a tervezeteket közigazgatási egyeztetés keretében véleményezhetik. A Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság központja és kirendeltségei tekintetében folyamatos a kommunikáció munkavállalók felé, akik észrevételeiket is az érintett szakmai egységeknél tehetik meg.

A gyermekek, diákok ismeretei színvonalának az emelése mindig előrevezető irány. Előrelépési lehetőség a gyermekek, diákok számára tanító célzatú előadások és anyagok összeállítása, fejlesztése a nekik megfelelő élettani- és modernkori oktatással összhangban. Interaktívabbá, érdekesebbé kell tenni az előadásokat olyan humoros, tanító videó vetítésekkel, ami folyamatosan fenntartja a gyerekek és diákok figyelmét.

Jelenleg a munkavédelemmel kapcsolatos alapvető ismeretekre a tanulók a Technika, életvitel és gyakorlat tantárgy 5-6. évfolyamán, a gimnázium 11-12. évfolyamán tehetnek szert. A testnevelés és sport tantárgyon belül hangsúlyos a balesetek megelőzése, ennek érdekében az előkészítő és alapozó időszakban a mozgásfejlesztés szerepe növekedett. Az életvitel és gyakorlat műveltségi terület része a biztonságkultúra. A köznevelés több tantárgyi kerettantervében megjelenik a balesetek megelőzésére való figyelemfelhívás, az elsősegélynyújtási ismeretek.

A felsőoktatási szakképzések, az alap- és mesterképzések képzési és kimeneti követelményeiről, valamint a tanári felkészítés közös követelményeiről és az egyes tanárszakok képzési és kimeneti követelményeiről szóló 8/2013. (I. 30.) EMMI rendelet módosításáról szóló 18/2016. (VIII. 5.) EMMI rendelet (KKK rendelet) 2. §-a az alábbiak szerint rendelkezik:

„Az alap- és mesterképzési szakokon, felsőoktatási szakképzésekben az elsajátítandó szakmai kompetenciák részét képezi a szaknak, szakképzésnek megfelelő informatikai írástudás, digitális képzési tartalmak ismerete, továbbá az egészségfejlesztési, fenntartható fejlődési alapismeretek, amelyek magukban foglalják a környezet-, baleset-,munka- és fogyasztóvédelem alapismereteit is."

Fentiek alapján tehát nincs szükség külön munkavédelmi oktatás beiktatására, hiszen az adott képzések, ahol ennek relevanciája van, már tartalmazzák azt.

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma javasolja a munkavédelemi képzések során beiktatni

olyan speciális képzéseket, amelyek tartalmazzák a különböző fogyatékossággal élő személyek számára szükséges megfelelő munkahelyi környezet kialakításának követelményeit.

Több ágazati szereplő (Országos Nyugdíjbiztosító Főigazgatóság, Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság) tapasztalatai alapján a pályakezdő fiatalok munkavédelmi tudása hiányos, sem a vonatkozó előírásokkal nincsenek tisztában, sem az annak való megfelelés technikai lehetőségeivel. Szükséges lenne a speciális/egyedi területekre vonatkozó ismeretekkel kiegészíteni a meglévő tudásukat.

A munkavédelem a közszférában nem kap elegendő nyilvánosságot, ezért szükség lenne erre vonatkozó ismeretek oktatásának beépítését a kötelező szakmai továbbképzések tananyagaiba.

A fiatalok munkavédelmi ismereteinek biztosítása elsődlegesen annak a munkáltatónak a felelőssége, ahol ezek a fiatalok elhelyezkednek. Egy pályakezdőtől ugyanis abban az esetben sem várható el reálisan, hogy egy nem megfelelő gyakorlatot folytató munkakörnyezetben, vezetői és tapasztaltabb kollégái ellenében érvényesítse a munkavédelmi ismereteit, ha ezekkel megfelelő színvonalon rendelkezik.

3. Földművelésügyi Minisztérium

A tárca felelősségi körébe tartozó területen az elmúlt évben nem történt a munkáltatók munkavédelmi helyzetét érintő intézkedés.

Az OKJ 2016. évi módosítását követően szükségessé vált a szakmai dokumentumok átdolgozása, melynek keretében az új, vagy módosítással érintett szakképesítések esetében kidolgozták, illetve módosították a szakképzési kerettanterveket is. Az OKJ módosítással nem érintett, iskolai rendszerben oktatható 34-es és 54-es szintű szakképesítések kerettantervei továbbra is tartalmazzák a Munkahelyi egészség és biztonság modult. (A 11500-12 azonosító számú Munkahelyi egészség és biztonság megnevezésű szakmai követelménymodul tartalmi leírását az állam által elismert szakképesítések szakmai követelménymoduljairól szóló 217/2012. (VIII. 9.) Korm. rendelet 3. mellékletének 1439. pontja tartalmazza.)

Az elméleti képzésen túl a tanév közbeni szakmai gyakorlatok és a szakmai vizsga gyakorlati vizsgatevékenységének megkezdése előtt kötelező jelleggel minden tanuló munka- és balesetvédelmi oktatásban részesül.

Fentiek alapján a tárca fenntartásában működő oktatási intézményekben valamennyi szakképzésben tanuló diák részesül munkavédelmi, tűzvédelmi, egészségvédelmi ismeretek oktatásában.

Az NGM tájékoztató adatai alapján 2016. évben az erdőgazdálkodás kivételével valamennyi ágazatban, így a mezőgazdaság, a halászat, a halgazdálkodás, az élelmiszer- és italgyártás, a fafeldolgozás, valamint az állategészségügyi ellátás területén növekedett a munkabalesetek száma az előző évhez viszonyítva. Csökkent a halálos balesetek száma a halászat, halgazdálkodás és a fafeldolgozás területén. Az italgyártás kivételével a többi ágazatban nőtt a csonkulásos balesetek száma. Az állategészségügyi ellátás esetében 2016-ban sem fordult elő halálos és csonkulásos baleset.

4. Honvédelmi Minisztérium

2016. év vonatkozásában a munkavédelmi helyzet javítását előirányozó intézkedések és kezdeményezések közül szükséges kiemelni, hogy megkezdődött a munkavédelmi érdekképviselet rendszerének kialakítása az ágazat sajátosságainak figyelembevételével.

A Magyar Honvédség migrációs helyzettel összefüggésben meghatározott feladatai ellátásához 2016. év folyamán jelentős mennyiségű technikai felszerelést és hadfelszerelést szerzett be, továbbá új konténer táborok üzembe helyezésére is sor került, amelyek jelentős mértékben javítják a munka- és szolgálati körülményeket.

2016. évben megszakadt a 2011. évtől tartó kedvező tendencia, és bekövetkezett egy súlyos honvédelmi baleset, egy tűzszerész mentesítő tevékenysége során. A személyi sérüléssel járó honvédelmi balesetek száma 2016-ban tovább csökkent.

A munkavédelem helyzete összességében kielégítő, ezen belül a munkabiztonsági szakember ellátottság és a belső szabályzók helyzete pozitívumként említhető. A munkaegészségügyi feladatok ellátása, és a foglalkozás-egészségügy fejlesztésre szorul, a szolgálati és munkakörülményeket tovább kell javítani.

2016. év legnagyobb honvédségi kihívása a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet kezelésében való részvétel (Közös Akarat feladat, az Ideiglenes Biztonsági Határzár fenntartása, és a kerítés meghosszabbítása, valamint a határrendészeti feladatok ellátásában való közreműködés) volt. Az alaprendeltetési feladatok ellátásán túl ezen feladatok végrehajtása a személyi állománynál jelentős többletterhelést eredményezett. A személyi állomány pszichoszociális kockázatoknak való kitettsége tovább nőtt.

Az újszerű, illetve a megnövekedett feladatok ellátása az ágazati munkavédelmi hatóság fokozott felügyelete mellett zajlott.

2016. évben megkezdődött a munkavédelmi érdekképviselet ágazati sajátos rendszerének kialakítása, melyhez 2016. évben a szükséges törvénymódosítások hatályba léptek. A végrehajtásra vonatkozó eltérő ágazati szabályok kidolgozása folyamatban van.

A jogszabály alkotási folyamatban és a belső szabályozás kidolgozása során az ágazatban működő szakszervezetek bevonásra kerülnek, ezáltal közvetlenül és folyamatosan van lehetőségük a szolgálati és munkakörülményeket érintő ágazati döntések előkészítésében részt venni, valamint a személyi állományt tájékoztatni, aktivizálni.

Folyamatban van a honvédelmi ágazatban működő oktatási intézmények munkavédelmi ismeretekre, valamint az oktatott munkavédelmi ismeretek hatékonyságára, korszerűségére vonatkozó tapasztalatainak felmérése, az ezzel kapcsolatos döntés előkészítés megalapozása érdekében.

5. Igazságügyi Minisztérium

A munkavédelmi helyzet javítása érdekében szerződéskötés külső szakértői céggel. A munkakörülmények kielégítőek.

A munkatársak egészségét, biztonságát és a munkakörülményeket érintő döntések meghozatalakor a munkatársak képviselői, a szakszervezetek nem kerülnek bevonásra.

6. Külgazdasági és Külügyminisztérium

A Külgazdasági és Külügyminisztérium (továbbiakban: KKM) munkavédelmi feladatainak ellátására tűz- és munkavédelmi vezetőt alkalmaz.

A munkavállalók egészségét, biztonságát és a munkakörülményeket érintő ágazati döntések meghozatalakor a munkavállalói képviseletek és az érintett civil szervezetek bevonásra kerülnek. A KKM-ben 2016. évben munkavédelmi képviselők választására került sor.

A KKM területén túlnyomó részt irodai jellegű, kisebb részben a gépjárművekkel, illetve kisgépekkel kapcsolatos munkavégzés folyik.

A munkabalesetek elkerülése érdekében teljes körűen alkalmazásra kerülnek a jelző, tiltó és tájékoztató jellegű táblák, feliratok.

A munkavállalók rendszeres és eseti munkavédelmi oktatásban részesülnek az Mvt. és a Vhr. előírásai alapján.

Az érintett munkavállalók a szükséges egyéni védőfelszerelésekkel rendelkeznek, ezek használatát az erre kijelölt személyek rendszeresen ellenőrzik, és oktatják a használatukat.

A KKM területén 2016-ban halálos vagy súlyosnak minősíthető munkabaleset nem fordult elő.

2016. évben tíz munkabaleset kivizsgálására került sor. A munkabaleseteknél többnyire az elcsúszás, megbotlás volt a kiváltó ok.

A sérüléssel járó munkabalesetek kivizsgálása során problémák nem merültek fel, a baleseteket követően a szükséges intézkedéseket megtettük.

A KKM általános munkavédelmi helyzete jó.

7. Miniszterelnökség

A Miniszterelnökség székhelyén és telephelyein, mind az irodákban, mind a konyhákban és mosdókban megfelelőek a munkakörülmények.

A hatósági ügyekért felelős helyettes államtitkár feladatkörébe került állampolgársági feladatokkal egyidejűleg átkerült a Miniszterelnökség épületébe két speciális nyomtató, amellyel összefüggésben korábban azt a tájékoztatást kapták, hogy veszélyesek lehetnek az egészségre. Ennek megelőzése érdekében a nyomtatók különálló helyiségben kerültek elhelyezésre, amelyben állandó jelleggel nem tartózkodik kolléga. A nyomtatás során az iroda ablaka(i) nyitva van(nak), továbbá a nyomtatás ideje alatt a kolléga elhagyja a helyiséget és annak befejezését követően tér vissza az irodába. Az irodát folyamatosan zárva tartják, a speciális nyomtatókat csak meghatározott személyek használják, csak arra a célra, amelyre azok rendszeresítésre kerültek. A kollégák a biztonsági intézkedésekről előzetesen részletes tájékoztatást kapnak.

A hazai iskolarendszerű oktatásból, felsőoktatásból kikerülő fiatalok ismeretei, valamint az oktatási tananyag vonatkozásában nem áll a Miniszterelnökség rendelkezésére átfogó felmérési adat a munkavédelem területéről. Fontosnak tartják, hogy a munkavállalók belépésükkor a megfelelő munkavédelmi ismeretekkel rendelkezzenek.

A Magyar Kormánytisztviselő Karnak, mint szakmai érdekképviseleti kamarának minden, munkavállalókat érintő ágazati döntés meghozataláról tájékoztatás kerül kiküldésre.

8. Nemzetgazdasági Minisztérium

A Minisztériumban a munkavállalók munkakörülményei kielégítőek, a munkavállalók egészségét, biztonságát veszélyeztető kockázati tényezőkről nincs tudomásunk.

Az NGM a korábbi kockázatelemzés és kockázatbecslés felülvizsgálatára szerződést kötött, az anyag 2017. január 10. napján készült el. Ezzel párhuzamosan kidolgozásra került a munkaköri alkalmasság orvosi vizsgálatának rendje, és az egyéni védőeszköz juttatás belső rendjének meghatározása.

Az épületekben a felújítási, átalakítási munkálatok során a tervdokumentációk munkavédelmi szempontok alapján véleményezésre kerültek és az egészséget nem veszélyeztető, biztonságos munkahelyek kialakítása érdekében tett javaslatokat a szakemberek figyelembe vették.

A foglalkozás egészségügyi szolgálaton keresztül biztosított a munkavállalók alapvető ellátása.

Az NGM-ben a munkavédelmi képviselők választása is megtörtént.

9. Nemzeti Fejlesztési Minisztérium

A minisztérium alá tartozó szervezeteknél a munkakörülmények kielégítőek vagy folyamatos fejlesztésekkel törekednek a megfelelő állapot biztosítására. A munkavédelmi döntések - ahol megválasztásra került - az érdekvédelmi képviselővel egyeztetve történnek. Az elmúlt évben új technológia nem került bevezetésre.

Az eddigi tapasztalatok alapján a szakképzés területén az átfogó ismeretek adottak, de hiányoznak egyes alapvető gyakorlati ismeretek. Az általános munkavédelmi kérdéseken kívül célszerű lenne az adott képesítéssel elvégezhető munkák speciális munkahelyi veszélyeire történő felkészítés, és az esetleges kockázatcsökkentés lehetőségeinek ismertetése.

További probléma, hogy csak az iskolai képzési rendszerben kezdődik a munka- és tűzvédelem oktatása, amit több-kevesebb sikerrel hajtanak végre, így nem alakul ki megfelelő biztonságtudatosság. A képzést játékosan már az óvodai keretek között meg kellene kezdeni, és konzekvensen, gyakorlatiasan végigvinni a képzési formákon. Ennek lényege, hogy ne a munkáltató feladata legyen a munkavállalók tudatosságának teljes kinevelése, mivel az utólag nehézkes.

Az oktatásban megjelenő munkavédelmi ismeretekre vonatkozó információhiány, a tudatos tevékenységre ható tematikahiány, a nagy tapasztalatokkal rendelkező munkavédelmi előadók hiánya miatt az iskolarendszerből kikerülő fiatalok helyzete bizonytalan. A csak szakmai tartalomra irányuló képzés nem életszerű, hiszen a vezetői tevékenység és felelősség nem áll meg ezen a szinten.

Munkavédelmi hiányosság esetén az adott vezetőnek intézkedési kötelezettsége van, tisztában kell lennie a beavatkozását igénylő helyzetekkel. Az elmulasztott intézkedések okozta munkabalesetek, műszaki problémák, stb., felbecsülhetetlen károkat okoznak a nemzetgazdaságnak és nem utolsó sorban az egyénnek.

Előrelépés kizárólag akkor lesz tapasztalható, ha a munkavédelem kérdéskörének sikerül kilépnie a szükséges rossz kategóriából és helyet kap a feltétlenül szükséges kategóriába. Ehhez az iskolai tantervek (jó és az életben használható információkat adó tematika) felülvizsgálata, az oktató kör kiválasztása (hiteles, gyakorlatban bizonyított előadók, stb.) elengedhetetlen.

Több figyelmet kellene a megelőzésre fordítani, ebben nagy segítség lenne, ha a Munkavédelmi hatóság weboldalán (http://www.ommf.gov.hu/) a különböző szakmai ágazatokra lebontva tájékoztató anyagok kerülnének feltöltésre, hogy a főbb veszélyekre és ezek megoldásaira könnyen rá lehessen keresni.

10. Államadósság Kezelő Központ

Az Államadósság Kezelő Központ (ÁKK Zrt.) munkavédelmi intézkedései közül kiemelendő az épületben a folyosói fő strangok mentén elvégzett azbesztmentesítés. Szükséges az utcai fronton lévő irodákban az azbeszttartalmú cement elemek eltávolítása, valamint a kiemelt

elemek helyett hőszigetelésre alkalmas elemek beépítése, amelyet a jövőben terveznek elvégezni.

A munkavállalók eddig még nem kezdeményezték munkavédelmi képviselő választását, az erre a lehetőségre való tájékoztatás megtörtént. A munkavállalók egészségét, biztonságát és a munkakörülményeket érintő döntésekről a munkavállalók tájékoztatást kapnak, illetve a felmerülő igényeket – a lehetőségekhez képest – maximálisan kielégíti az ÁKR Zrt.

Álláspontjuk szerint kielégítő a hazai iskolarendszerű felsőfokú oktatásban résztvevő hallgatók munkavédelmi oktatásának aktuális helyzete, legalábbis az ÁKK Zrt.-hez újonnan belépő munkavállalók tekintetében.

11. Európai Támogatásokat Auditáló Főigazgatóság

A munkavállalók munkakörülményeit kielégítőnek tartják, a munkavállalók egészségét, biztonságát veszélyeztető kockázati tényezőkről nincs tudomásuk.

Többnyire felsőfokú végzettségű, szellemi munkát végző fiatalokat alkalmaznak, ők általában nem rendelkeznek alapos munkavédelmi ismeretekkel. Javaslatuk szerint előnyös lenne egy központilag előírt, kötelező képzés az oktatási intézményekben.

12. Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóság

A Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóság (KEF) kezelésében lévő intézményeknél a munkakörülmények javítása folyamatos. A legtöbb minisztériumi épületben elvégezték a tisztasági festést, a padlóburkolat felújítását, vagy cseréjét. A tervszerű karbantartási munkálatokon túl több minisztériumi épületben került beszerelésre klímaberendezés, valamint egy esetben légkezelőgép és hozzá kapcsolódó befúvó-elszívó légcsatorna rendszer kialakítása történt meg.

Egy minisztériumi épület esetében rendszeres levegőtisztasági mérést végeztek az azbeszt esetleges levegőbeli jelenlétéről. Egy másik épület azbesztes födémáttörései ki lettek cserélve.

Az előző évekhez hasonlóan továbbra is szükséges egyes irodaházak világítás rendszerének, villamoshálózatának felújítása mellett az energiahatékonysági fejlesztések megvalósítása is.

A balesetek száma a KEF kezelésében lévő irodaházakban, minisztériumokban, valamint a KEF, mint NGM irányítása alá tartozó szervezet tekintetében az elmúlt időszakban (BM, HM és KKM kivételével) összesen 60 baleset történt, ebből 25 munkabaleset és 35 úgynevezett úti baleset volt. A munkabalesetek közül 8 eset nem okozott munkaképtelenséget. Az előző évhez viszonyítva a munkabalesetek száma nem változott, az úti balesetek száma 22-ről 35-re emelkedett. Foglalkozási eredetű megbetegedésről 1 bejelentés érkezett. A balesetek (mind a munka-, mind az úti baleset esetében) főleg figyelmetlenségből következtek be, súlyos eset nem fordult elő. A betegnapok száma munkabalesetek esetében 193 nap, úti baleset következtében 459 nap.

A munka-, illetve úti balesetek kivizsgálása, bejelentése, a baleseti jegyzőkönyvek nyilvántartásba vétele az Mvt. szerint határidőre megtörtént a szükséges intézkedések megszülettek. Munkavédelmi jogvita minisztériumok és háttérintézmények esetében nem volt.

13. Magyar Államkincstár

A Magyar Államkincstárban a munkavállalók munkakörülményeit kielégítőnek tartják, a munkavállalók egészségét, biztonságát veszélyeztető kockázati tényezőkről nincs tudomásuk.

Az Mvt. 2016. július 8-án hatályba lépett módosítása érintette a munkavédelmi képviselő választás szabályait is, melynek következtében a Kincstár megkezdte a munkavédelmi képviselő választás előkészületeit, melybe a területi munkavállalói érdekképviselet (MKKSZ MÁK OSZT) bevonásra került.

Az utóbbi időszakban terjedőben van az Mvt. által kötelezően előírt munkavédelmi oktatás elektronikus formában történő megtartása, amelyre különösen nagy szükség van egy sok telephellyel és nagy foglalkoztatotti létszámmal rendelkező intézmény esetében. A legtöbb esetben a tananyagot kiszolgáló informatikai rendszerben – hasonló módon az elektronikus levelezésnél alkalmazott megoldáshoz – az autentikáció személyre szabottan, felhasználónév-jelszó párossal történik, amellyel csak a fiók tulajdonosa rendelkezik, ezért annak egyértelmű azonosítására szolgál. Indokoltnak látja az Államkincstár felülvizsgálni az Mvt. 55. § (1) bekezdésének azon előírását, mely szerint az oktatás elvégzését a tematika megjelölésével és a résztvevők aláírásával ellátva írásban kell rögzíteni.

14. Magyar Bányászati és Földtani Hivatal

A Magyar Bányászati és Földtani Hivatalra vonatkozóan a munkakörülmények kielégítőek.

Az MBFH saját szervezéssel, meghívással bevonja a szakmai szervezeteket, illetve azok képviselőit a jogszabályalkotásba, módosításokba, valamint az Ágazati Párbeszéd és a Munkavédelmi Bizottság fórumain keresztül biztosítja ezt a lehetőséget.

Az esetleges balesetvizsgálatok során derülhet fény egyes esetekben a személyek munkavédelmi ismerethiányára. A feltárt esetben a bányafelügyelet felhívja a hiányosságra a munkáltató figyelmét, valamint egyúttal intézkedik is a hiányosság megszüntetéséről, ugyanakkor ezek az intézkedések sem az iskola rendszerű, sem a felsőoktatásban résztvevő hallgatókhoz – vélhetően – nem jutnak el.

A Magyar Bányászati és Földtani Hivatal (továbbiakban: MBFH) Munkavédelmi Információs Szolgálata (továbbiakban: Szolgálat) 2016. évi tevékenységét *a munkavédelmi bírság mértékére és kiszabására vonatkozó részletes szabályokról szóló* 273/2011. (XII. 20.) Korm. rendelet 2015.I.1-től hatályos „4/A. A közcélú állami munkavédelmi információs rendszer célja, a működtetés feltételei", valamint a „4/B. A szolgálat feladatai" című fejezetrészében előírtaknak megfelelően végezte. A Szolgálat a jogszabályi előírásoknak megfelelően a hatósági feladatokat ellátó szervezeti egységektől elkülönülten végezte tevékenységét, közvetítve a munkavédelemmel kapcsolatos legfontosabb információkat az érdeklődők felé.

A Szolgálat tevékenységét több évtizedes bányafelügyeleti tapasztalatok alapján teljesítette. Az MBFH a Szolgálat működtetéséhez szükséges személyi feltételt bányászati szakirányú végzettségű, munkavédelmi szakmérnök megbízásával biztosította.

A szolgáltatást igénybe vevők, megkeresések száma – az elmúlt évek lassan, de csökkenő tendenciájához igazodva – 2016. évben is tovább csökkent. Ez a csökkenés a 2010. évi adathoz képest több mint 60%-ot jelent. Az előző évi megkeresések eloszlása, illetve tárgykörei tekintetében legfőképpen az egyéni védőeszközökkel, a munkakörökhöz szükséges

képesítéssel, a nevek-címek kérésével és az egyéb kategóriába sorolt megkeresésekkel kapcsolatos kérdéseket lehet kiemelni.

A 2016. évben tapasztalt telefonon, illetve elektronikus levélben történt megkeresések alapján megállapítható, hogy a bányászat területén – a megkeresések visszaesése ellenére – a Munkavédelmi Információs Szolgálat továbbra is hasznos feladatot látott el, a kérdező fél számára fontos kérdések megválaszolásával teljesítette a kitűzött célokat, és megfelelt a jogszabályban megfogalmazott feladatoknak és elvárásoknak.

15. Nemzeti Adó- és Vámhivatal

A munkakörülmények fejlesztésével is együtt járó beruházások és felújítások során a megfelelő munkavégzés feltételeinek biztosítása megtörtént. E beruházások keretében megvalósult a Miskolc, Széchenyi u. 10. – földszinti portálcsere, Bp., Gvadányi u. 69 –„ A" épület homlokzatrekonstrukció, tűzvédelmi-, elektromos- és gépészeti hálózat felújítása, Bp., Széchenyi u. 2. – tetőfelújítás, Szeged, Bocskai u. 14. – fedett gépjárműbeálló megvalósítása, Győr, Tarcsay V. u. 12. és Bp., Nagyfuvaros u. 8. – lift felújítása, Miskolc, Kazinczy u. 19. – előfűtés kivitelezése, Bp. Frangepán u. 87., Dob u. 75-81. és Pálya u. 1. – folyadékhűtő csere, NAV KH épületében klímaberendezések cseréje, Nyíregyháza Bethlen G. u. 22. legfelső szinti irodákba klímaberendezések telepítése, NAV KMRAF, NYDRAF és DDRAF objektumokban biztonságtechnikai rendszerek felújítása és telepítése, Eger, Szvorényi út 52. – videó megfigyelő rendszer bővítése, Szombathely, Petőfi u. 22. beléptető-rendszer korszerűsítése.

A munkahelyek munkavédelmi követelményeinek minimális szintjéről szóló 3/2002. (II. 8.) SzCsM-EüM együttes rendelet 2. sz. mellékletének 1. sz. táblázata szerint a szellemi munkavégzéshez a meleg évszakban biztosítandó 21-24 °C hőmérséklet a légkondicionálóval nem rendelkező irodákban sok esetben nem valósítható meg, ezért ezekben az irodákban a klimatizálás megoldást jelentene.

Mind az előzetes felülvizsgálatok, mind az ellenőrzés tekintetében jellemzőek a szakszervezetek helyi jellegű bevonása a munkavédelmi feladatok megoldásában. A köztes időszakban a helyi szakszervezeti struktúrák függvényében a szakszervezeti összekötők az előforduló hiányosságokra felhívják a figyelmet. Egyfajta jelző szerepet látnak el, melyet az elsőszámú munkáltatói jogkörrel rendelkező felé a Szakszervezeti Bizottság Titkára közvetít.

16. Nemzeti Akkreditáló Hatóság (NAH)

A NAH-nál a munkavállalók munkakörülményeit kielégítőnek tartják, a munkavállalók egészségét, biztonságát veszélyeztető kockázati tényezőkről nincs tudomásuk.

A Hatóság 2016. január 1. napján jött létre, létszámuk nem éri el a 30 főt, jelenleg még nem működik náluk érdekvédelmi szervezet, vagy képviselő.

17. Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal és a Szakképzési Centrumok

A Szakképzési Centrumok megalakulása óta és a 2016-os évben is folyamatosan hangsúlyt kap az esetlegesen felmerülő hiányosságok pótlása, a munkavédelmi kockázatok értékelésének felülvizsgálata, a foglalkozás-egészségügyi orvosokkal történő szorosabb együttműködés, az egyéni védőeszközök, védőfelszerelések, védőruhák beszerzésének, juttatási kötelezettségek figyelemmel kísérése, valamint a munka- és tűzvédelmi oktatások színvonalának emelése. Az ellenőrzés, szinten tartás és fejlesztés a tapasztalatok alapján, illetve a jogszabályi háttér változásainak lekövetése miatt folyamatosan szükséges. A szakképzésben résztvevő tanulók

felkészültségét elégségesnek, de fejleszthetőnek ítélik, a gimnáziumban végzettek esetén a tudást alacsonynak tartják.

Fejlesztendő területek az oktatásban:

- A gimnáziumban végző tanulók nem rendelkeznek megfelelő ismeretekkel, számukra a szükséges ismeretek átadását az osztályfőnöki órák keretében javasolják.
- Szükséges a munkavédelmi szabályok ismeretét a fiatalok körében leginkább elfogadott számítástechnikai és egyéb vizuális technikai eszközök egyre nagyobb mértékű bevonásával átadni, hogy a munkavédelem fontossága, szerepe „élményszerűen" is beépüljön a tudásukba.
- A tananyagok több részre bontva kerülnek oktatásra és nem minden szakterületen egyforma súlyúak. A szakmai tárgyakhoz kapcsolódó munkavédelmi tartalom szakmai továbbképzések igényét alapozza meg.
- A munkavédelmi oktatók tudásának frissítésére is szükség lenne, de a szakmai tanárok továbbképzését is fontosnak tarják.
- A képzés végső időszakára is célszerű lenne beiktatni a munka- és tűzvédelmi ismereteket, mert elfelejtik a vizsgára a tanulók. A jogszabályi változásoknak is megfelelő korszerű tananyagot kellene oktatni, növelni kellene a gyakorlati képzést (pl.: jó példák bemutatása gyárlátogatáson) ezen a területen is.
- Célszerű lenne bizonyos óraszámú munkavédelmi ismeretekben részesíteni a végzős tanulókat, mivel elég magas a munkahelyi balesetek száma. Ezzel a munkavédelmi ismeretekkel leszorítható lenne ez az arány, mely a munkáltató és munkavállaló hasznára is válna.
- Alacsony színvonalú a tudás, mert 9. évfolyamon tanulnak csak a diákok munkavédelmi ismereteket. Általában gyakorlati vizsgán fordul elő a „számonkérés", szóbeli és írásbeli vizsgán nem kapcsolódik hozzá kérdés. A diákoknak nincs előzetes tudása a tantárgyhoz, az elméleti ismereteket nehezen sajátítják el. A helyzet javul, amikor a tanműhelyben illetve a külső gyakorlati helyen a diák találkozik a megtanult ismeretekkel.
- Az elmúlt évek pozitív visszajelzését igazolta a kerettantervbe beépített „Munkahelyi Egészség és Biztonság" tantárgy bevezetése. Azonban az új kerettantervből kikerült ez a tantárgyi blokk, így a kikerülő fiatalok munkavédelmi ismereteinek színvonalát nem látjuk megfelelően biztosítottnak. A szakmák egy részében a tanulók tanulmányaik során tanulnak munkavédelmi ismerteket 1 tanévben heti 0,5 órában. Ez ahhoz kevés, hogy jól tájékozódottak legyenek. Lehetne interaktív tananyagokat készíteni, versenyeket hirdetni számukra.
- Előrelépésnek tartanánk, ha „A munkahelyi egészség és biztonság alapjai" munkavédelmi szakmai kiadvány a szakképzésben résztvevő tanulók számára ingyenesen elérhető lenne, illetve ha a munkavédelmi, katasztrófavédelmi szervek részvételével, különböző vetélkedők szakmai kiállítások, programok szervezésére is sor kerülne.
- Szeretnék, ha a gyakorlati képzésben résztvevő tanulók munkaruhát, munkavédelmi ruházatot kapnának központi forrásból, és ennek folyamatos biztosítása lehetővé válna.
- Törekedni kell az ergonomikus egyéni védőeszközök biztosítására, hogy a tanulók

megszeressék és elfogadják azok viselését, megfelelő alkalmazásukat.

18. Országos Egészségbiztosítási Pénztár

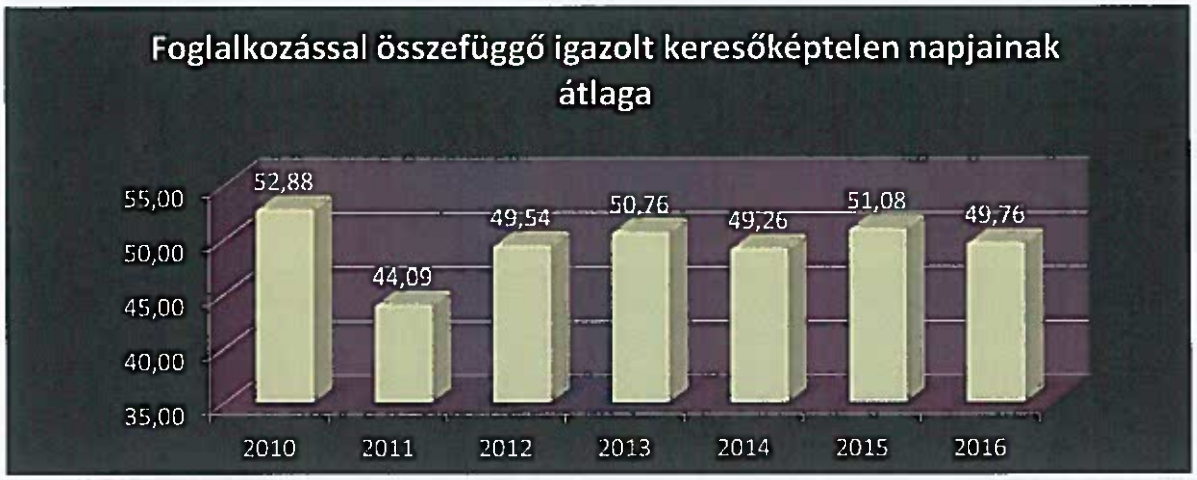
A foglalkozással összefüggő események esetszámának alakulása 2010-2013 évek vonatkozásában kissé ingadozó volt, de folyamatos csökkenő trendet mutatott. Az esetek számában emelkedés tapasztalható, főleg 2016-ban.

Az igazolt keresőképtelen napok száma hasonlóan az esetszámokhoz, csökkenő trendet mutat, azonban 2011-ben volt a legalacsonyabb. 2013-tól minimális, de folyamatos emelkedés tapasztalható.

Átlagosan az **egy esetre jutó napok száma** 2010. évhez viszonyítva 2011-ben jelentős mértékben csökkent, majd 2012-től ingadozó tendenciát mutat. 2015-ben az előző évhez viszonyítva 1,8 nap, azaz közel 4%-os emelkedés, majd 2016-ban 1,3 napos csökkenés tapasztalható.

19. Országgyűlési Őrség

Az Őrség munkavédelmi hatósági tevékenységét a munkavédelmi hatósági feladatokat ellátó egyes szervek kijelöléséről szóló 373/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet alapján az Országos Rendőrfőkapitány megbízásából a Rendőrség munkavédelmi főfelügyelője látja el. A Rendőrség munkavédelmi főfelügyelőjével az Őrség – az Országgyűlés Hivatala által foglalkoztatott, felsőfokú munkavédelmi szakképesítéssel rendelkező – szakembere napi kapcsolatot tart.

Az Őrség elhelyezését biztosító objektumok kockázatértékelését az Országgyűlés Hivatala elvégezte. Az egyes beosztásokra vonatkozó kockázatértékelés felülvizsgálata a Szabályzat alapján elkészült, mely egyeztetve lett a Készenléti Rendőrség Egészségügyi és Pszichológiai Osztályával. A megküldött észrevételek alapján a kockázatértékelés kijavítása folyamatban van. A kockázatértékelés felülvizsgálatában meghatározott feladatok végrehajtása folyamatosan történik. Az abban meghatározottak ellenére 2016. évben a szolgálati balesetek száma nőtt.

Az Őrség által használt objektumokról elmondható, hogy a biztonságos munkavégzésre (használatra) alkalmasak. Az állomány az előírt egyéni védőeszközökkel rendelkezik, a vezetők annak használatát megkövetelik. 2016. évben az Őrség valamennyi tagja előzetes, vagy ismétlődő munkavédelmi oktatásban részesült. Az időszakos felülvizsgálatra kötelezett felszerelések felülvizsgálata megtörtént.

Az elmúlt évek adatai vonatkozásában (legalább 3 év) 2013. évhez képest a balesetek száma 20%-kal csökkent, a felmentési napok száma 117%-kal nőtt, az egy főre jutó baleseti napok száma 103%-kal nőtt. 2014. évhez képest a balesetek száma 33,3%-al nőtt, a felmentési napok száma 475%-kal nőtt, az egy főre jutó baleseti napok száma 510%-kal nőtt. 2015. évhez képest a balesetek száma 100%-kal nőtt, a felmentési napok száma 6,5%k-al nőtt, az egy főre jutó baleseti napok száma 64,9%-kal nőtt. Súlyos munkabaleset, foglalkozás megbetegedés nem történt. Az Őrség állományából gépjárművet vezetőkkel 2 esetben történt közúti baleset.

20. Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala

A Hivatalban a munkavállalók munkakörülményeit kielégítőnek tartják, mivel a munkahelyek a hatósági munkavégzésnek minden paraméterében megfelelnek.

A Hivatalhoz kerülő friss diplomások munkavédelmi ismeretei – véleményük és tapasztalatuk szerint – megfelelnek a tevékenységi körükben elvárható színvonalnak.

A Hivatal vezetése minden jogszabályban biztosított lehetőséget maximálisan igyekszik kihasználni a munkatársak egészségének megóvása, javítása érdekében, amelyekkel kapcsolatban bírja a munkavállalók képviselőinek támogatását is.

21. A Munkavédelmi Bizottság Munkavállalói Oldal véleménye a nemzetgazdaság 2016. évi munkavédelmi helyzetéről

A munkavállalói oldal a 2016. évet a munkavédelmi érdekegyeztetés tekintetében „történelmi" jelentőségűnek ítéli, hiszen végre olyan jelentős változások kerültek be az Mvt. múlt évi módosításába, melyeket a munkavállalói oldal évek óta javasolt, mindeddig eredménytelenül.

Meggyőződésünk, hogy az Mvt. módosításának köszönhetően, amely várhatóan a munkavédelmi képviselők számának jelentős emelkedését eredményezi, hathatósan hozzájárul majd az egészséget nem veszélyeztető biztonságos munkavégzés körülményeinek javulásához, a munkabalesetek, fokozott expozíciós esetek csökkentéséhez, a munkabéke megteremtéséhez, alátámasztva a jogszabályváltozást támogatók szándékát.

Itt kell megjegyeznünk, hogy ez a törvénymódosítás nem jöhetett volna létre, ha a Munkavédelmi Bizottság mindhárom oldala azt egységesen nem támogatta volna, ezen belül is kiemelten a Munkáltatói Oldal egyetértő támogatásával.

Azt a tényt is pozitív előrelépésként értékeljük, hogy a Munkavédelmi Bizottság Kormányzati Oldalának felkérésére a Munkavállalói Oldal átdolgozhatta és ezáltal közérthetővé tette a Bizottság korábban kiadott állásfoglalását, melyet múlt év decemberében a Bizottság mindhárom Oldala egyhangúlag támogatott, elősegítve ezzel a munkáltatók, illetve a választott munkavédelmi képviselők munkavédelemmel kapcsolatos feladatainak eredményes teljesítését. Az eltelt néhány hónap bebizonyította, hogy igen nagy szükség volt ennek az állásfoglalásnak az átdolgozására és közzétételére.

Pozitív előrelépésnek tekintjük azt is, hogy – több év után – végre elkészült és elfogadásra került a Munkavédelem 2016-2022 évekre szóló Nemzeti Politikája, kijelölve ezzel az elkövetkező évek legfontosabb teendőit a kormányzat, a munkáltatók, a munkavállalók, valamint az abban résztvevő társadalmi partnerek részére.

A program jól tükrözi azokat a problémákat, amelyek jelenleg a munkavédelem területén évek óta sok gondot okoznak, ideérve a munkahelyi stressz, a klímaváltozásból erdő problémák, a munkavédelmi oktatás és képzés még meglévő nehézségeit, nem beszélve a munkavédelmi kutatás jelenlegi lehetetlen állapotáról.

Megelégedettséggel vettük tudomásul, hogy a Munkavédelmi Politikába bekerült a munkahelyi balesetbiztosítás témája is. Azonban kifogásoljuk azt, hogy a politika végrehajtására szánt 6 éves időtartam a biztosítás tekintetében csak a „koncepció" kidolgozására, nem pedig a konkrét bevezetésre vonatkozik. Reményünket szeretnénk kifejezni abban, hogy ennek ellenére talán sikerül még is törvényalkotási szintig eljutni ebben a kérdésben.

Fentiek alapján azt kéri a Munkavállalói Oldal, hogy továbbra is rendszeres tájékoztatást kapjon a Program végrehajtásának állásáról, a tervezett intézkedésekről.

Sokat remélünk a 2016. évben megjelentetett a GINOP-5.3.4-16 „A munkahelyi egészség és biztonság fejlesztése" című pályázattól, amely 2 milliárd forint összeget biztosít a munkavédelmi oktatás- képzés az azokhoz kapcsolódó szakmai anyagok és kiadványok

készítésére és széleskörű terjesztésére, valamint a munkavédelmi kutatás fejlesztésére és elősegítésére.

A sok előremutató pozitív történések után arról is szót kell ejtenünk, hogy az előző évhez képest romlott a munkabaleseti statisztika. Azt is tudjuk, hiszen ez közismert tény, hogy a statisztikai számadatok és a valós adatok között előfordulhatnak minimális eltérések. Az eltitkolt munkabalesetek, valamint a foglalkozási megbetegedések száma sem valószínű, hogy csökkent az elmúlt évekhez képest. Nem is várható jelentős változás egészen addig, amíg bevezetésre nem kerül a fentebb említett munkahelyi balesetbiztosítási rendszer. Nem véletlen, hogy ezt a munkáltatói oldal és a munkavállalói oldal is fontos kérdésnek tekinti. 2017. év fontos feladatai lesznek továbbra is jó néhány munkavédelmi jogszabály, szabályzat átdolgozása, az Mvt. további korszerűsítésének előkészítése.

A közzétett statisztikai adatok is alátámasztják, hogy szükség van a munkavédelmi felügyelet rendszerének megerősítésére. Jelentősen növelni kell az ellenőrző hatóság létszámát, a hatékony működéshez a jelenlegi munkavédelmi ellenőrök számát többszörösére kell emelni, valamint javítani kell működésük tárgyi feltételeit.

A Munka Törvénykönyve 2012. évi változásával a szakszervezetek, szakszervezeti tisztségviselők jogai jelentősen csökkentek, azáltal, hogy nincs törvényen alapuló joga a szakszervezetnek a munkabiztonságra, munkaegészségügyre vonatkozó előírások megtartását ellenőrizni. Véleményünk szerint ezek mind jelentős negatív hatást gyakorolhattak a baleset-megelőzés hazai színvonalára.

A Munkavállalói Oldal javasolja, hogy – a környező EU tagországok mintájára – lehetőséget kell biztosítani a társadalmi szervezetek aktív részvételére a munkahelyek, munkakörülmények, ellenőrzése tekintetében ezzel is erősítve az Országos Munkavédelmi Bizottság szerepét az ellenőrzési koncepciók, ütemtervek megvitatása, az ellenőrzések tapasztalatainak megosztása terén. Meggyőződésünk, hogy a munkabalesetek megelőzésének leghatékonyabb módja a szoros együttműködés az állam, a munkáltatók és munkavállalók, valamint a társadalmi szervezetek valamennyi szereplője között.

Összességében meg kell állapítanunk, hogy az elmúlt évi kormányzati intézkedések, valamint az NGM Munkavédelmi Főosztályának munkatársai elismerésre méltó munkát végeztek az elmúlt évben, elősegítve ezzel, hogy a munkavédelmi érdekegyeztetés területén fontos előrelépést könyvelhettünk el 2016-ban.

22. A Munkavédelmi Bizottság Munkaadói Oldal véleménye a nemzetgazdaság 2016. évi munkavédelmi helyzetéről

Az Országos Munkavédelmi Bizottság az elmúlt időszakban is megtartotta és fejlesztette munkavédelmi szerepét a nemzetgazdaságban, és fejlesztette a munkaadók és munkavállalók érdekvédelmi képességeit.

Az elmúlt évben is aktívan részt vettünk a jogszabály alkotási munkában. Ennek eredményeként a munkavállalói felelősség intézménye megjelent a munkavédelmi jogszabályokban. 2016 óta lehetőség van arra, hogy a munkavállalót is bírsággal sújtsák amennyiben nem tartotta be a munkavédelmi szabályokat.

Komoly eredménynek tartjuk azt is, hogy a munkavállalók amennyiben nem jelentik haladéktalanul az őket ért baleseteket, vagy megbetegedéseket, akkor a későbbiek során a

bizonyítás a munkavállalót terheli. Ezáltal a meg nem történt baleseteknek a munkáltatók kárára történő beállítása nehezebbé válik.

Kisebb zavart okozott az év során a munkavédelmi képviselőválasztás kötelező voltának jogszabályban történő megjelenése, holott teljesen egyértelmű volt a jogalkotói akarat. Az év végére azonban tisztázásra került, hogy csak ott kell képviselő választást tartani, ahol a munkavállalók igénylik. Azaz a kezdeményezés a munkáltatóké, a kezdeményezésre válasz a munkavállalóké. Amennyiben a munkavállalók részéről nincs válasz a kezdeményezésre, úgy a munkáltatónak továbbiakban nincs feladata, ha azonban a munkavállalók igénylik, akkor a választás megszervezése, lebonyolítása munkáltatói feladat.

Komoly eredménynek tartjuk, hogy a munkaadók aktívan közreműködtek 2016-ban is az Országos Munkavédelmi Bizottság munkájában, ahol megalkotásra került a Munkavédelem Nemzeti Politikája (MNP). A VKF-ben és a kormányülésen egyaránt egyhangú támogató döntéssel került elfogadásra a dokumentum, amely hosszú távra meghatározza a hazai munkavédelem fejlesztési irányait. Az MNP összhangban az Európai Unió aktuális, a munkahelyi biztonsággal és egészségvédelemmel kapcsolatos 2014–2020 közötti stratégiájával, – melyet a tagállamoknak figyelembe kell venniük – 2016-tól 2022-ig terjedő időszakra határozza meg a hazai munkavédelem prioritásait. Az MNP kikerült az NGM Munkavédelmi Főosztály honlapjára is, ezáltal az egész társadalom megismerhette azt.

A 2017. évtől azt várjuk, hogy a korkedvezményes munkakörök megszűnése utáni helyzet oly módon rendeződjön, hogy a fokozott egészségkárosodásnak kitett munkavállalók helyzete az MNP által kijelölt úton oldódik meg.